Załącznik nr 1 do Uchwały
Nr XXIII/213/17 Rady
Miejskiej w Pyzdrach
z dnia 28 czerwca 2017 r.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023

Czerwiec, 2017 r.

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Zamawiający:
Gmina i Miasto Pyzdry
Urząd Miejski w Pyzdrach
ul. Taczanowskiego 1
62-310 Pyzdry

Wykonawca:
Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023

Właściciel firmy:
mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:
mgr inż. Łukasz Gińko
mgr Andrzej Karkowski
mgr Kamil Nabagło
mgr Wojciech Pająk
mgr Joanna Walkowiak
mgr Daniel Wiśniewski

Czerwiec, 2017 r.

WYKAZ SKRÓTÓW

CKSiP – Centrum Kultury, Sportu i Promocji
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
FS – Fundusz Spójności
GUS – Główny Urząd Statystyczny
KIS – Klub Integracji Społecznej
LPR – Lokalny Program Rewitalizacji
MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
MPZP – Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
OZE – Odnawialne Źródła Energii
POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PRG – Państwowy Rejestr Granic
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
UMWW – Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
WKZ – Wojewódzki Konserwator Zabytków
WRPO – Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW 3

I. WSTĘP 7

1.1. PODSTAWA PRAWNA 7
1.2. METODA OPRACOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI 8

II. DIAGNOZA NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI 11

2.1. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI 11
2.2. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK 14
2.3. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA SPOŁECZNA 32
2.3.1. Sfera społeczna – podstawowa charakterystyka 32
2.3.2. Zaawansowanie procesu starzenia się ludności 37
2.3.2.1. Wskaźnik - udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej 40
2.3.3. Problemy rynku pracy 42
2.3.3.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze 43
2.3.3.2. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych na danym obszarze 45
2.3.4. Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych 47
2.3.4.1. Wskaźnik - liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej 47
2.3.4.2. Wskaźnik - udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej 49
2.3.4.3. Wskaźnik - udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej 51
2.3.5. Poziom bezpieczeństwa 53
2.3.5.1. Wskaźnik – liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej 53
2.3.5.2. Wskaźnik – liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej 55
2.4. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA GOSPODARCZA 57
2.4.1. Sfera gospodarcza – podstawowa charakterystyka 57
2.4.2. Aktywność gospodarcza 58
2.4.2.1. Wskaźnik – Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016 58
2.5. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA ŚRODOWISKOWA 62
2.5.1. Sfera środowiskowa – podstawowa charakterystyka 62
2.5.2. Świadomość ekologiczna mieszkańców – niska emisja 62
2.5.2.1. Wskaźnik – udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej 63

2.6. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA 65
2.6.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna – podstawowa charakterystyka 65
2.6.2. Depopulacja ludności 71
2.6.2.1. Wskaźnik – różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej 72
2.7. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA TECHNICZNA 75
2.7.1. Sfera techniczna – podstawowa charakterystyka 75
2.7.2. Degradacja stanu technicznego 76
2.7.2.1. Wskaźnik – liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej 76
2.7.2.2. Wskaźnik – udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej 80
2.8. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ 82

III. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI 88

IV. POGŁĘBIONA DIAGNOZA PODOBSZARÓW REWITALIZACJI 95

V. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI 111

VI. CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU ZDIAGNOZOWANYCH NEGATYWNYCH ZJAWISK 112

VII. OPIS POWIĄZAŃ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI 114

7.1. POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY I MIASTA PYZDRY NA LATA 2015-2020 114
7.2. POWIĄZANIA ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PYZDRY 115
7.3. POWIĄZANIA ZE ZAKTUALIZOWANĄ STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU. WIELKOPOLSKA 2020 116
7.4. POWIĄZANIA Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO 118

VIII. PRZEDSIĘWZIĘCIA I PROJEKTY REWITALIZACYJNE 119

8.1. GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE 120
8.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 132
8.3. PODSUMOWANIE PREZENTACJI PROJEKTÓW 136

IX. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH 139

9.1. MECHANIZMY ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI 139
9.1.1. Komplementarność przestrzenna 140
9.1.2. Komplementarność problemowa 141
9.1.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna 142

9.1.4. Komplementarność źródeł finansowania ... 142
9.1.5. Komplementarność międzyokresowa ... 143
9.2. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI ... 144

X. FINANSOWANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI I HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ ... 147

XI. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI ... 149

XII. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU REWITALIZACJI ... 150

XIII. PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ... 154

SPIS TABEL ... 155

SPIS RYCIN ... 156

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA ... 158

ZAŁĄCZNIKI ... 160

I. WSTĘP

1.1. PODSTAWA PRAWNA

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2017 r. poz. 1023), określiła zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Samorządy otrzymały podstawę prawną do podjęcia kompleksowych działań służących rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Zgodnie z art. 52 ustawy o rewitalizacji do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, specjalnej strefy rewitalizacji, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest obligatoryjne.

Prowadzenie rewitalizacji bez korzystania z rozwiązań ustawowych (bez uchwalania Gminnego Programu Rewitalizacji) nie jest za to przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W przypadku, w którym gmina chce się ubiegać o otrzymanie środków unijnych na projekty rewitalizacyjne musi opracować program rewitalizacji zgodny z wymaganiami wynikającymi z „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020" (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016) opublikowanymi przez Ministerstwo Rozwoju, oraz z wymaganiami i wytycznymi, które zostały przyjęte przez Instytucję Zarządzającą RPO, czyli „Zasadami programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+".

W związku z powyższym Gmina Pyzdry przystąpiła do opracowania programu rewitalizacji zgodnie ze ww. wytycznymi. Podstawą prawną powyższego opracowania jest art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, ze zm.).

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne wobec czego gmina Pyzdry opracowała Lokalny Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023. W celu opracowania diagnozy służącej wskazaniu obszarów koncentracji negatywnych zjawisk kryzysowych na terenie Gminy Pyzdry, Burmistrz Pyzdr zobowiązany jest przeprowadzić analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub

- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20 % powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30 % mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Program rewitalizacji jest wieloletnim programem działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków dla ich zrównoważonego rozwoju, który stanowi narzędzie planowania koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

1.2. METODA OPRACOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

Na podstawie przeprowadzonych analiz Burmistrz Pyzdr sporządza diagnozę, która jest podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar Gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych lub środowiskowych lub funkcjonalno-przestrzennych lub technicznych. Obszar zdegradowany może zostać podzielony na podobszary, w tym takie nieposiadające wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Obszar rewitalizacji natomiast stanowi całość lub część obszaru zdegradowanego cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na których gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Szczegółowy opis cech i delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji został zamieszczony w rozdziale II Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji Burmistrz Pyzdr sporządza Program Lokalny Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 (LPR), który zawiera co najmniej:

a) opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy,

b) diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych,
c) zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia,
d) wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji),
e) cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk,
f) listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji,
g) charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową,
h) mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji,
i) indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE),
j) mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji,
k) system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji sporządzony zgodnie z założeniami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 powinien odznaczać się następującym zestawem cech:

Ryc. 1. Cechy programów rewitalizacji
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020"

Kompleksowość programu jest rozumiana jako ujęcie działań rewitalizacyjnych w oparciu o wszystkie aspekty rewitalizacji (społeczny i gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny lub środowiskowy) powiązane z obszarem rewitalizacji i jego otoczeniem, a także z integracją działań pod względem finansowania z różnych źródeł. Na konstrukcje programu składa się wiele różnorodnych projektów, które powinny być wzajemnie powiązane i powinien zachodzić między nimi efekt synergii.

Koncentracja programu rewitalizacji oznacza, że działania zawarte w programie dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, które obejmują całość lub część obszaru zdegradowanego, i na których zdiagnozowano szczególną koncentrację negatywnych zjawisk kryzysowych

Komplementarność przedsięwzięć/projektów dotyczy komplementarności pod względem:

- przestrzennym,
- problemowym,
- proceduralno-instytucjonalnym,
- międzyokresowym,
- źródeł finansowania.

Komplementarność została opisana szerzej w podrozdziale 9.1 Mechanizmy zapewniania komplementarności.

Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji w gminie na każdym z etapów (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Program, który realizuje zasadę partnerstwa i partycypacji zawiera opis procesu przygotowania dokumentu, w którym przedstawiono udział interesariuszy, a także wybraną formę zarządzania programem, która realizuję zasadę udziały interesariuszy.

II. DIAGNOZA NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W niniejszym rozdziale przedstawiono szczegółową diagnozę, która obejmuje analizę negatywnych zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych na terenie Gminy Pyzdry. Opisano również sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z przedstawieniem graficznym zasięgów przestrzennych danych obszarów terenie Gminy Pyzdry.

2.1. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI

W celu delimitacji, czyli wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy zastosowano metodę analizy wskaźnikowej. Dzięki niej możliwe jest przedstawienie przestrzennego zróżnicowania negatywnych zjawisk: społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych i technicznych na terenie gminy Pyzdry.

Podstawą stwierdzenia na danym obszarze stanu kryzysowego jest występowanie problemów o charakterze społecznym. W przypadku, gdy negatywne procesy społeczne współwystępują z problemami o charakterze gospodarczym, przestrzenno – funkcjonalnym lub środowiskowym możliwe jest podjęcie działań naprawczych o charakterze rewitalizacyjnym.

Skalę negatywnych zjawisk powinny odzwierciedlać wskaźniki, za pomocą których można poddać analizie dany obszar i problemy tam występujące.

W „Zasadach Programowania i Wsparcia Rewitalizacji w Ramach WRPO 2014+" wymieniono negatywne zjawiska opisujące wyróżnione sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju obszaru lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do wartości odpowiednich mierników dla poziomu całej gminy. Do negatywnych zjawisk zaliczono:

1. w sferze społecznej:
   - wysoki poziom bezrobocia,
   - wysoki poziom ubóstwa,
   - dużą przestępczość,
   - niski poziom edukacji lub kapitału społecznego,
   - niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym,
   - wysoki stopień obciążenia demograficznego.

2. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
   - niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
   - brak dostępu do podstawowych usług lub ich niską jakość,
   - niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
   - niski poziom obsługi komunikacyjnej,
   - deficyt lub niską jakość terenów publicznych (w tym terenów rekreacji i wypoczynku, obiektów zabytkowych, udział terenów zieleni).
3. w sferze gospodarczej:
   - niski stopień przedsiębiorczości,
   - słaba kondycję lokalnych przedsiębiorstw.
4. w sferze środowiskowej:
   - przekroczenia standardów jakości środowiska,
   - obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska.

W niniejszym dokumencie określono listę poniższych wskaźników, które możliwie dobrze oddają zróżnicowanie poszczególnych jednostek analitycznych gminy Pyzdry w 2016 r.:

1. w sferze społecznej:
   - *udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej,*
   - *udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej,*
   - *udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej,*
   - *liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej,*
   - *udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej,*
   - *udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej,*
   - *liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej,*
   - *liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej,*
2. w sferze gospodarczej:
   - *liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016,*
3. w sferze środowiskowej:
   - *udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej,*
4. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
   - *różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej,*
5. w sferze technicznej:

- *udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej,*
- *liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej.*

Dane niezbędne do opracowania powyższych wskaźników pozyskano z końcem lutego oraz początkiem marca 2017 r. od następujących jednostek:

1. Powiatowego Urzędu Pracy we Wrześni.
2. Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach.
3. Komisariatu Policji w Pyzdrach.
4. Urzędu Miejskiego w Pyzdrach.

Po otrzymaniu bezwzględnych danych liczbowych w odniesieniu do poszczególnych jednostek analitycznych odpowiednio je zagregowano w taki sposób, aby uzyskać dane względne. Dlatego też jako mianowniki przyjęto m.in.: liczbę ludności, liczbę ludności w wieku produkcyjnym, liczbę bezrobotnych ogółem, liczbę zamieszkałych nieruchomości ogółem oraz powierzchnię danej jednostki analitycznej. Dla wyszczególnionych jednostek obliczono średnią arytmetyczną danego zjawiska, jak i dla całego miasta Pyzdry. Następnie kolorem pomarańczowym zaznaczono obliczone wartości wskaźnika, które są mniej korzystne od średniej wartości dla Gminy. Wyliczone wartości są destymulantami (wyższe wartości traktowane są jako zjawisko negatywne w porównaniu do średniej gminy) w przypadku: następujących wskaźników:

- *udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej,*
- *udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej,*
- *udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej,*
- *liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej,*
- *udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej,*
- *udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej,*
- *liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej,*
- *liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej,*
- *liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016,*
- *udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej,*
- *udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej,*

- *liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej.*

Ponadto wskaźnik *różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej* należy traktować jako stymulantę (niższe wartości traktowane są jako zjawisko negatywne w porównaniu do średniej gminy). W końcowym etapie zsumowano liczbę negatywnych wskaźników oraz zinterpretowano w pogłębionej części diagnozy obszary charakteryzujące się kumulacją negatywnych zjawisk. Tłem zielonym zaznaczono miasto Pyzdry, które podzielono na jednostki analityczne.

2.2. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK

Pozyskane dane (zwłaszcza ilościowe) od różnych dysponentów (jednostek Gminy i zewnętrznych jednostek) służące wyznaczeniu - najpierw jednostek analitycznych, a następnie obszaru, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska powinny spełniać warunki referencyjności i komplementarności, tzn. odnosić się do przestrzeni w sposób jednoznaczny do zaprezentowania. Wyznaczane jednostki, które poddawane są ilościowej i jakościowej ocenie powinny również odpowiadać istniejącym powiązaniom funkcjonalnym występującym w danych jednostkach. Należy również zadbać, aby prezentowane analizy uniemożliwiały identyfikację jakichkolwiek danych osobowych. Dlatego też porównywalność wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach poziomu niższego niż poziom gminy. Jednostki analityczne powinny być możliwie podobne, a ponadto powinny:

- stanowić pewne całości pod względem funkcjonalnym,
- charakteryzować się pewną spójnością społeczną i przestrzenną.

Gmina Pyzdry jest gminą miejsko-wiejską, której część wiejska zajmuje 91,2 % powierzchni (125,66 km^2) i zamieszkana jest przez 55,6 % ogółu mieszkańców (3 968 osób). Gęstość zaludnienia obszaru wiejskiego kształtuje się na poziomie 32 os/km^2. Cześć miejska gminy natomiast zajmuje obszar 12,16 km^2 i zamieszkuje ją 3 169 osób (44,4 % ogółu mieszkańców). Gęstość zaludnienia obszaru miejskiego to około 261 os/km^2.

Autorzy niniejszego dokumentu dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane zróżnicowanie w przestrzeni społeczno-gospodarczej i infrastrukturalnej gminy Pyzdry. Gmina Pyzdry cechuje się bowiem zróżnicowaniem jakościowym i ilościowym występujących problemów w poszczególnych jej obszarach. Jednocześnie wytyczne regionalne w zakresie rewitalizacji, wyraźnie wskazują, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20 % powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30 % mieszkańców.

Najbardziej naturalnym podziałem przestrzeni w gminie Pyzdry jest jej podział na część wiejską i miejską. Nie jest to jednak wystarczający podział by dokonać poprawnej, szczegółowej oceny zdegradowanych przestrzeni w gminie. Istnieje potrzeba uzyskania większej szczegółowości podziału.

Szczegółową, obowiązującą jednostką powierzchniową podziału gminy, wyodrębnioną dla celów ewidencji gruntów i budynków (katastru nieruchomości w Polsce) jest podział przestrzeni na obręby ewidencyjne. Jednostki te posiadają określone granice,

których przebieg zawarty jest m.in. w zbiorze danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (dostępny na stronie internetowej Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej pod adresem *http://www.codgik.gov.pl/index.php/darmowe-dane.html*). W gminie Pyzdry występuje 19 obrębów ewidencyjnych:

1. Pyzdry (obszar miasta Pyzdry)
2. Białobrzeg
3. Ciemierów
4. Ciemierów Kolonia
5. Dłusk
6. Grądy Dolne
7. Grądy Górne
8. Ksawerów
9. Lisewo
10. Pietrzyków
11. Pietrzyków Kolonia
12. Rataje
13. Ruda Komorska
14. Trzcianki
15. Tarnowa
16. Walga
17. Wrąbczynek
18. Wrąbczynkowskie Holendry
19. Zapowiednia.

Ich przebieg przedstawiony jest na poniższej rycinie 2.

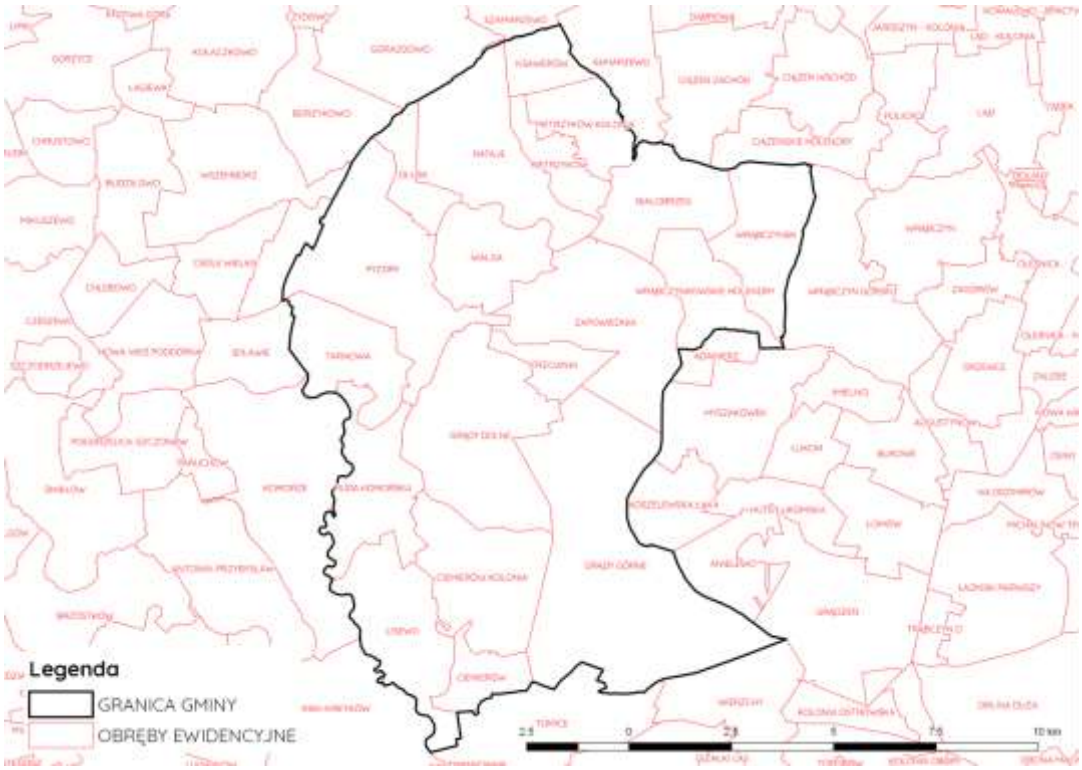

Ryc. 2. Przebieg obrębów ewidencyjnych na tle gminy Pyzdry
Źródło: opracowanie własne

W gminie Pyzdry funkcjonuje również 21 jednostek pomocniczych gminy – sołectw:

1. Białobrzeg
2. Ciemierów
3. Ciemierów Kolonia
4. Dłusk
5. Dolne Grądy
6. Górne Grądy
7. Kruszyny
8. Ksawerów
9. Lisewo
10. Pietrzyków
11. Pietrzyków – Kolonia
12. Rataje
13. Ruda Komorska
14. Tarnowa
15. Trzcianki
16. Walga
17. Wrąbczynek
18. Wrąbczynkowskie Holendry
19. Zamość
20. Zapowiednia
21. Miasto – Osiedle Pyzdry (obszar miasta Pyzdry).

Zgodnie z „Zasadami Programowania I Wsparcia Rewitalizacji W Ramach WRPO 2014+" dla województwa wielkopolskiego z uwagi na lokalny charakter i zróżnicowanie potrzeb rewitalizacyjnych istotne jest, aby zbierane dane statystyczne dotyczyły jak najmniejszych jednostek przestrzennych, dla których możliwe jest pozyskanie informacji (np. osiedla, sołectwa, obręby ewidencyjne). Jednocześnie, w procesie wyznaczania poszczególnych jednostek analitycznych w gminie należy pamiętać o zasadzie, by stworzyć podział jak najbardziej naturalny, zrozumiały i akceptowalny dla mieszkańców. Sołectwa są takimi przestrzeniami, dlatego zgodnie z wyżej przedstawionymi zaleceniami zdecydowano, że obszar wiejski gminy Pyzdry zostanie podzielony na **20 jednostek analitycznych** odpowiadających sołectwom, a za określenie ich zasięgu przestrzennego posłużą dane zbioru danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych. Z uwagi na fakt występowania na obszarze wiejskim 20 sołectw i 18 obrębów ewidencyjnych zaistniała potrzeba doprecyzowania zasięgów przestrzennych dwóch sołectw:

- Kruszyny (część obrębu ewidencyjnego Grądy Dolne),
- Zamość (część obrębu ewidencyjnego Ruda Komorska).

Dodatkowo, miejscowość Królewiny, która stanowi część sołectwa Trzcianki, znajduje się na obszarze obrębu ewidencyjnego „Zapowiednia". Zaistniała wobec tego również w tym przypadku korekta granicy. Ryc. 3 przedstawia lokalizację wyznaczonych jednostek analitycznych części wiejskiej gminy na tle obrębów ewidencyjnych.

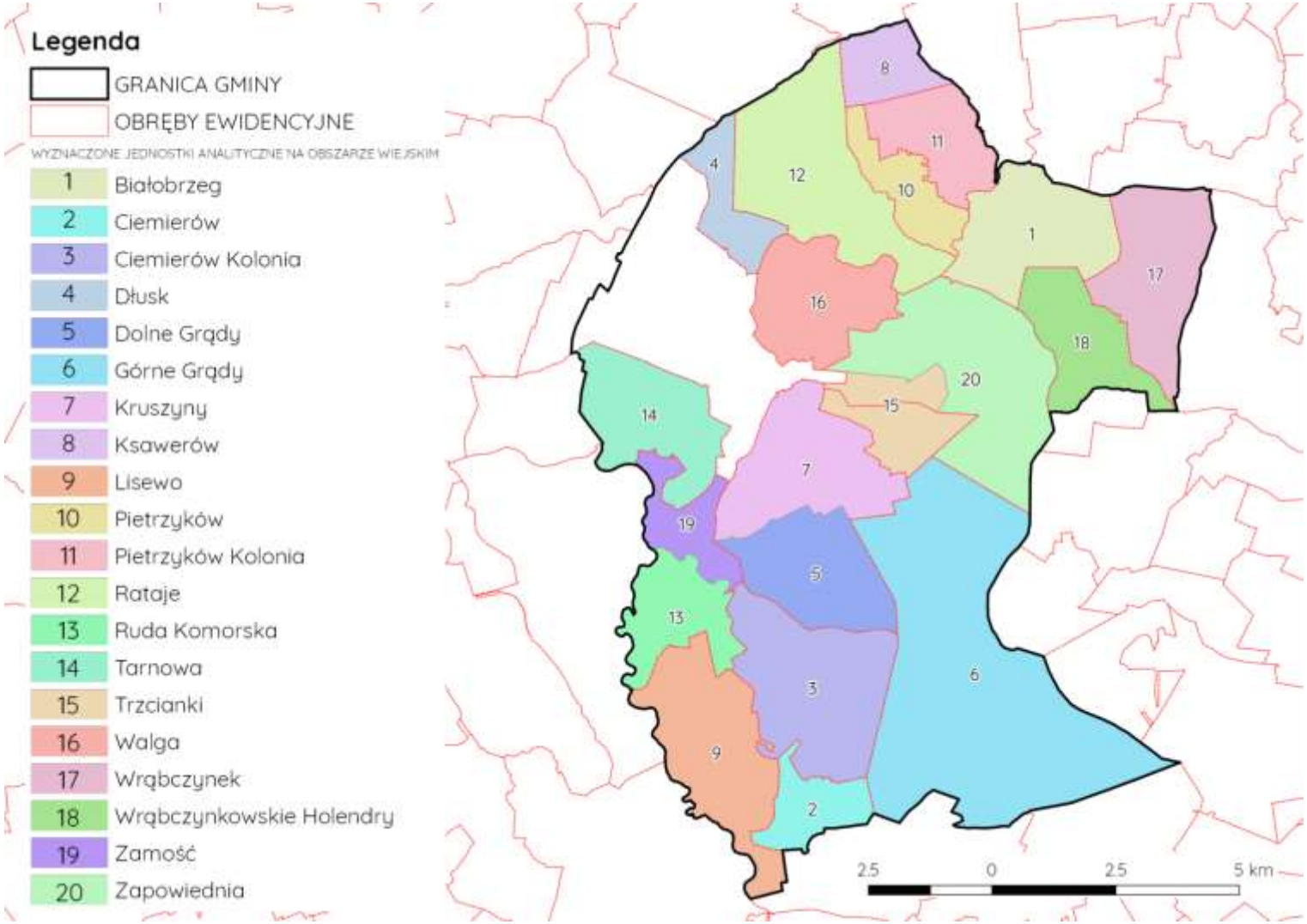

Ryc. 3. Podział części wiejskiej Gminy Pyzdry na jednostki analityczne
Źródło: opracowanie własne

W przypadku miasta Pyzdry również zaistniała potrzeba podziału przestrzeni miasta na mniejsze części. Przede wszystkim ze względu na dużą koncentrację ludności oraz zróżnicowanie przestrzeni w mieście. Miasto zamieszkuje ponad 40 % ogółu mieszkańców, zatem cały obszar miasta nie może być obszarem rewitalizacji, ze względu na zbyt dużą liczbę mieszkańców zamieszkujących Pyzdry. Konieczny jest zatem podział miasta na jednostki analityczne.

Aby dokonać spójnego podziału przestrzeni w mieście skorzystano z wielu źródeł informacji, by zbudować możliwie intuicyjny i „naturalny" lub nawet „oczywisty" dla mieszkańca (najważniejszego interesariusza rewitalizacji) podział, m.in.:

1. Miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. Cyfrowej mapy ewidencyjnej obszaru miasta (a w szczególności zawartych w niej danych dotyczących form użytkowania terenu, wieku zabudowy czy przebiegu podziałów ewidencyjnych).
3. Istniejących w świadomości mieszkańców miasta przestrzeni takich jak np. Osiedle.
4. Innych form informacji o przestrzeni miasta (np. granicy strefy ochrony konserwatorskiej, mapy topograficznej, czy ortofotomapy).
5. Zbioru danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju – PRG – punkty adresowe (stan na 31.12.2016 r.).

Aby wyznaczyć dokładny zasięg przestrzenny jednostek analitycznych w mieście, posłużono się oprogramowaniem geoinformacyjnym (GIS) i za pomocą jego narzędzi poddano wieloaspektowej analizie obszar całego miasta. Podzielono m.in. obszar miasta na 89 pól podstawowych (w tym przypadku heksagonów – sześciokątów foremnych o powierzchni 21,6 ha) umożliwiających ocenę koncentracji występowania wielu zjawisk w mieście np. poszczególnych form użytkowania terenu. Kolejne mapy przedstawiają wyniki przeprowadzonej analizy przestrzeni tj. koncentrację występowania poszczególnych form użytkowania terenu na obszarze miasta.

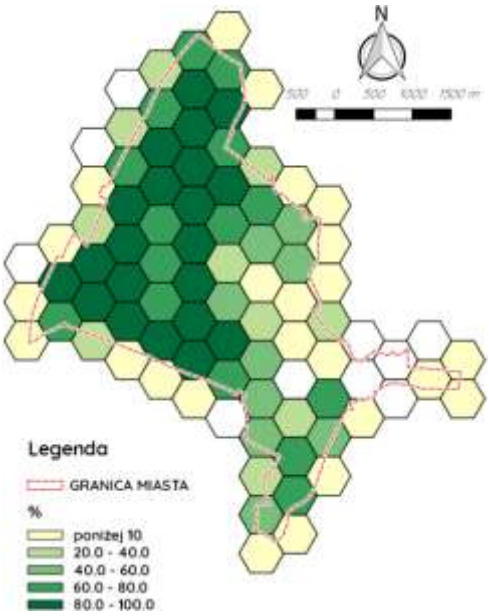

Ryc. 4. Koncentracja (% udział) występowania terenów rolniczych na obszarze miasta Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

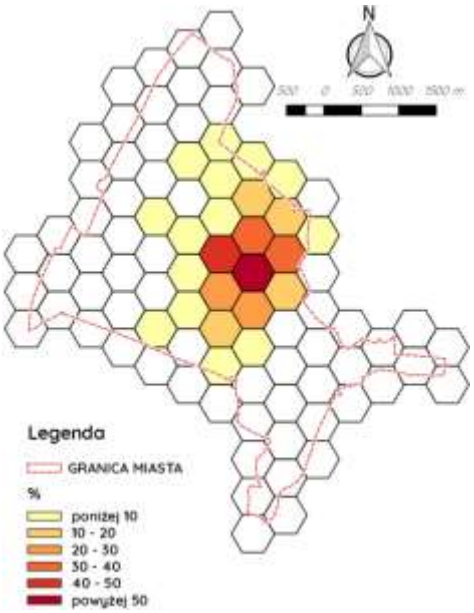

Ryc. 5. Koncentracja (% udział) występowania terenów zabudowy na obszarze miasta Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

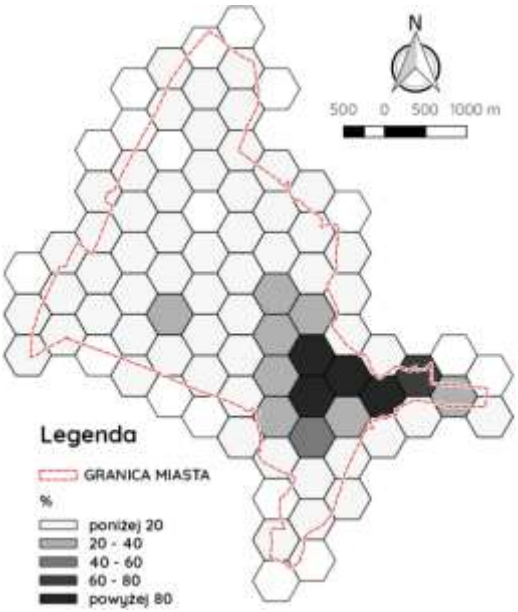

Ryc. 6. Koncentracja (% udział) występowania terenów komunikacyjnych i nieużytków na obszarze miasta Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

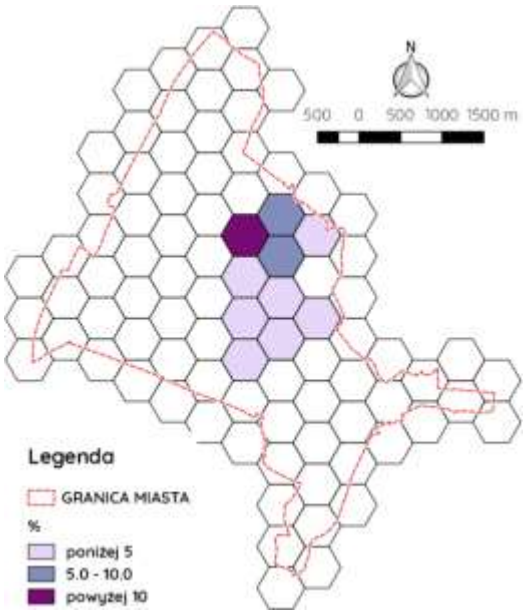

Ryc. 7. Koncentracja (% udział) występowania terenów przemysłowych na obszarze miasta Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

Niniejsza analiza pozwoliła określić jakie formy użytkowania terenu pełnią wiodącą rolę w poszczególnych przestrzeniach miasta. Zachodnia część Pyzdr charakteryzuje się dominującą przewagą terenów rolniczych. W centralnej części miasta występuje szczególnie silna intensyfikacja zabudowy. Nieużytki i tereny komunikacyjne dominują zaś w lewobrzeżnej części miasta (za Wartą). Tereny przemysłowe nie pełnią dominującej roli w mieście, ale pewna koncentracja takich obszarów występuje na północ od centrum miasta. Syntetyczne zestawienie zbadanych form użytkowania terenu w każdym polu podstawowym w postaci wykresu kołowego przedstawia ryc. 8.

Kolejnym etapem przy wyznaczaniu jednostek analitycznych w mieście była próba odpowiedzi na pytanie, jakie zabudowania dominują w poszczególnych przestrzeniach miasta. Przy wyznaczaniu jednostek analitycznych zaszła potrzeba agregacji budynków o zbliżonym roku budowy. Wyniki przeprowadzonej analizy przedstawione zostały na ryc. 9.

Zbadano również liczbę obiektów zabytkowych w każdym z 89 pól podstawowych – wyniki niniejszej analizy przedstawione są na ryc. 10.

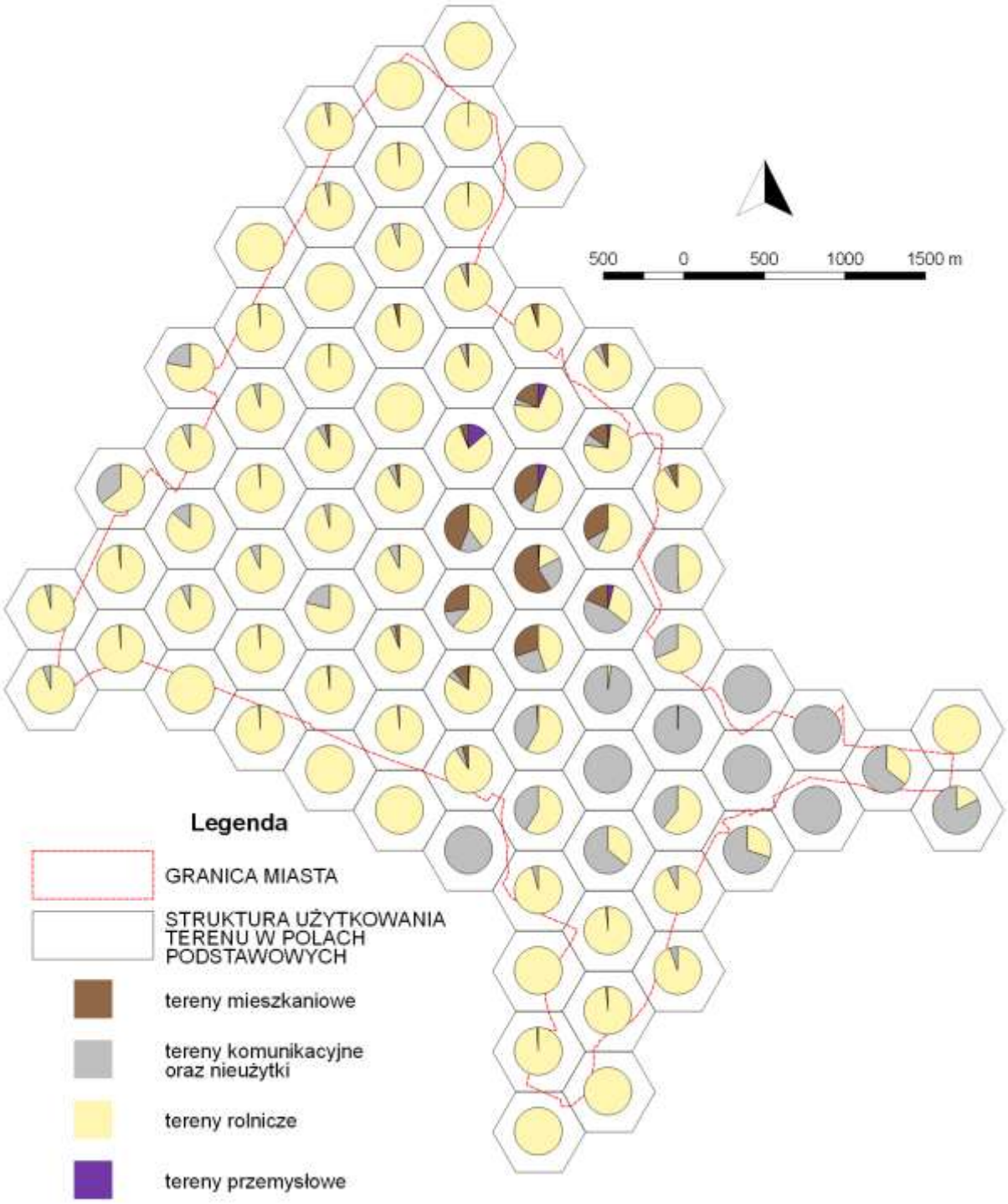

Ryc. 8. Zestawienie poszczególnych form użytkowania terenu w mieście dla każdego pola podstawowego w postaci wykresu kołowego

Źródło: opracowanie własne

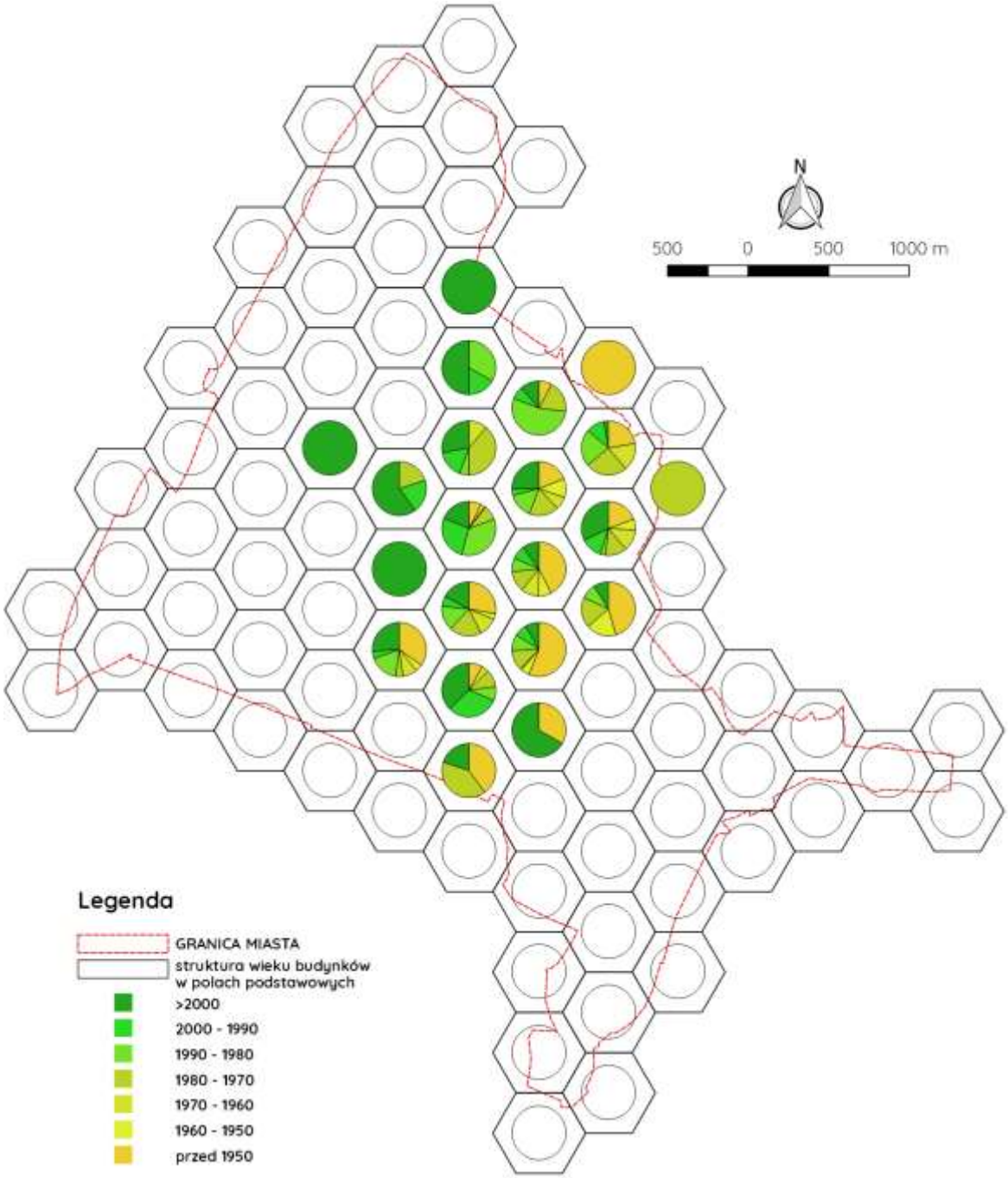

Ryc. 9. Zestawienie struktury wieku budynków w mieście dla każdego pola podstawowego w postaci wykresu kołowego (puste pola oznaczają brak zabudowy)

Źródło: opracowanie własne

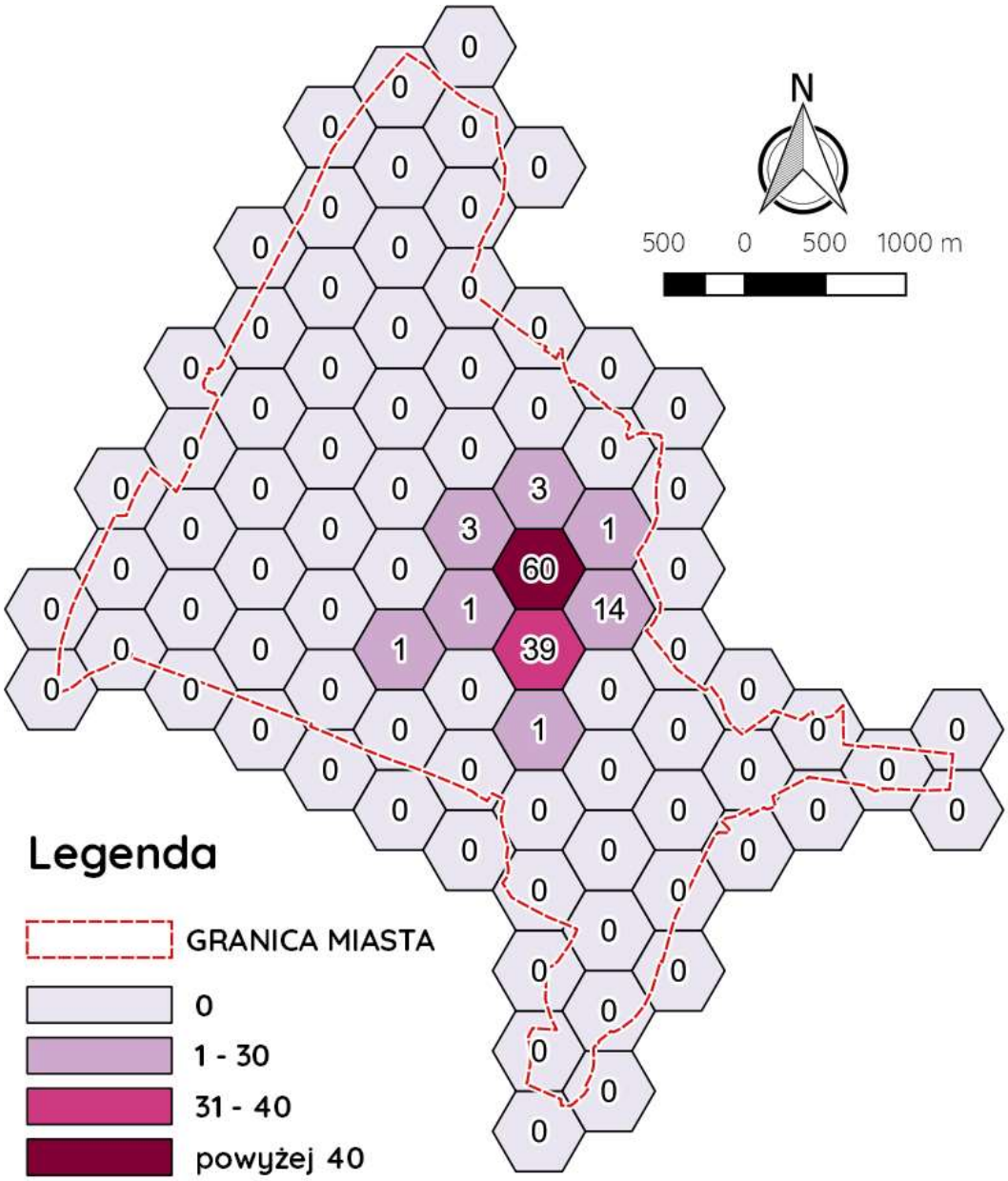

Ryc. 10. Zestawienie liczby obiektów zabytkowych w mieście dla każdego pola podstawowego (liczba w środku oznacza liczbę zidentyfikowanych obiektów zabytkowych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPZP

Praca przy wyznaczaniu jednostek analitycznych w mieście polegała również na szczegółowej analizie miejscowych planów zagospodarowania terenu, które określają przeznaczenie, warunki zagospodarowania i zabudowy terenu, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego. Praca z tymi dokumentami jest szczególnie istotna z punktu widzenia kształtowania polityki przestrzennej, a przedstawione działania rewitalizacyjne powinny bezpośrednio odnosić się do ustaleń wynikających z miejscowych planów w zakresie ich realizacji, bądź ewentualnej konieczności zmiany. Dokument ten identyfikuje również przestrzenie o określonym przeznaczeniu, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia wyznaczania jednostek analitycznych, które w założeniu stanowić powinny spójnie przestrzennie i funkcjonalnie obszary. W procesie wyznaczania poszczególnych jednostek analitycznych w mieście zadbano, by poszczególne jednostki analityczne łączyły

przestrzenie o podobnym przeznaczeniu. Na obszarze miasta Pyzdry obowiązują trzy miejscowe plany zagospodarowaniu terenu:

- w sprawie miejscowego planu zagospodarowania terenu działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi 1709, 1710, 1711 obręb Pyzdry z dnia 12 sierpnia 2013 r. (Uchwała nr XXIV/195/2013 Rady Miejskiej w Pyzdrach),
- w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu miasta Pyzdry z dnia 4 sierpnia 2016 r. (Uchwała Nr XV/141/16 Rady Miejskiej w Pyzdrach),
- w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu miasta Pyzdry z dnia 3 listopada 2016 r. (Uchwała Nr XVII/164/16 Rady Miejskiej w Pyzdrach).

Na kolejnych rycinach przedstawione zostały niniejsze dokumenty planistyczne.

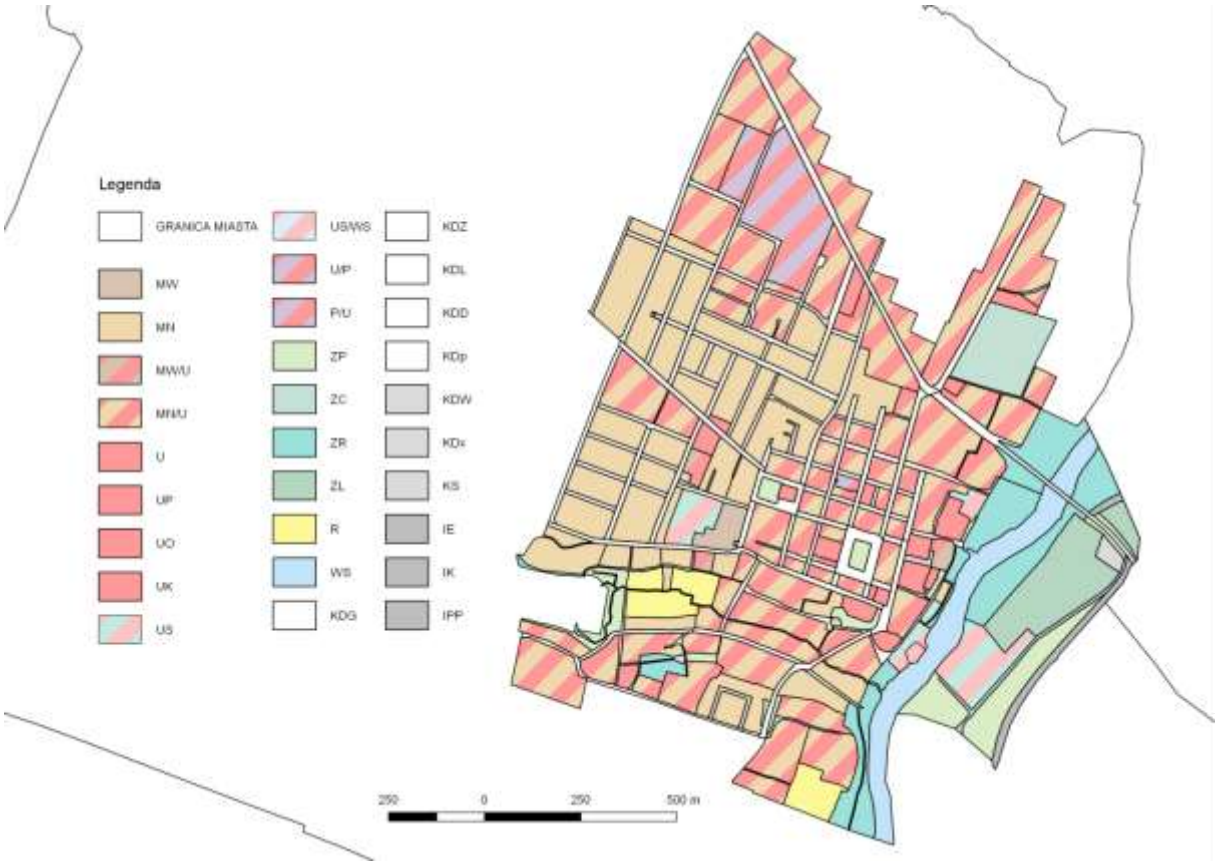

Ryc. 11. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą nr XV/141/2016 Rady Miejskiej w Pyzdrach

Źródło: http://portal.gison.pl/pyzdry

Ryc. 12. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą Nr XVII/164/16 Rady Miejskiej w Pyzdrach

Źródło: http://portal.gison.pl/pyzdry

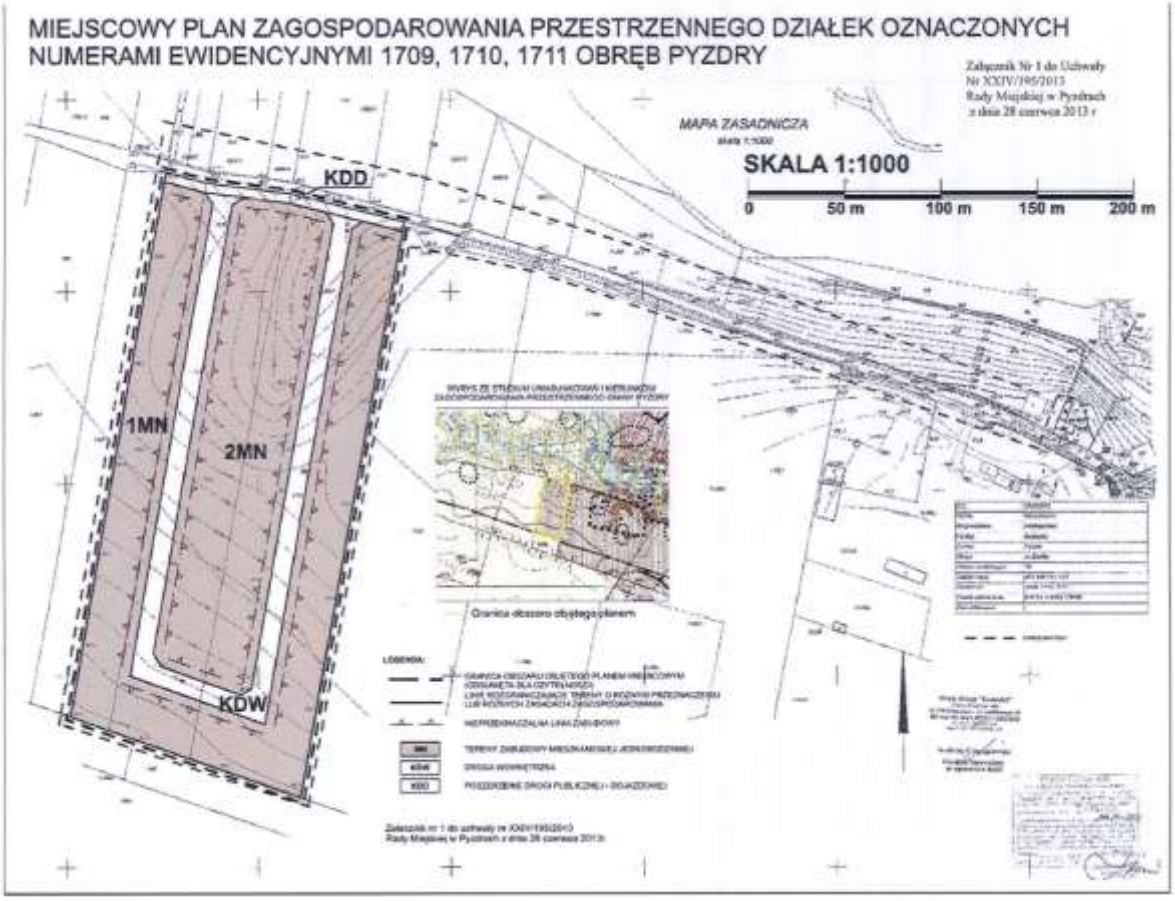

Ryc. 13. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą nr XXIV/195/2013 Rady Miejskiej w Pyzdrach

Źródło: http://portal.gison.pl/pyzdry

Na ryc. 14 przedstawiono schematyczny przebieg granic ulic w Mieście na podstawie danych od Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Kartograficznej we Wrześni. Przebieg ulic to kolejny, niezbędny element przy wyznaczaniu jednostek analitycznych, gdyż to ulice i towarzysząca im zabudowa stanowią najprostszy i zarazem najbardziej czytelny sposób identyfikacji przestrzeni mieście dla mieszkańców, czyli głównych interesariuszy rewitalizacji. Z tego też względu dołożono wszelkich starań, by tam gdzie to możliwe nie dzielić ulic i możliwie całą zabudowę danej ulicy włączać w obszar jednej jednostki analitycznej. Nie zawsze było to jednak możliwe z uwagi na wyraźne zróżnicowanie danej ulicy pod względem np. wieku zabudowy (poddano ten aspekt przestrzeni wcześniejszej analizie). Linie poszczególnych ulic (a w zasadzie iloczyn działek ewidencyjnych i przyporządkowanych im punktów adresowych) miały istotną rolę na końcowym etapie wyznaczania zasięgu przestrzennego poszczególnych jednostek analitycznych.

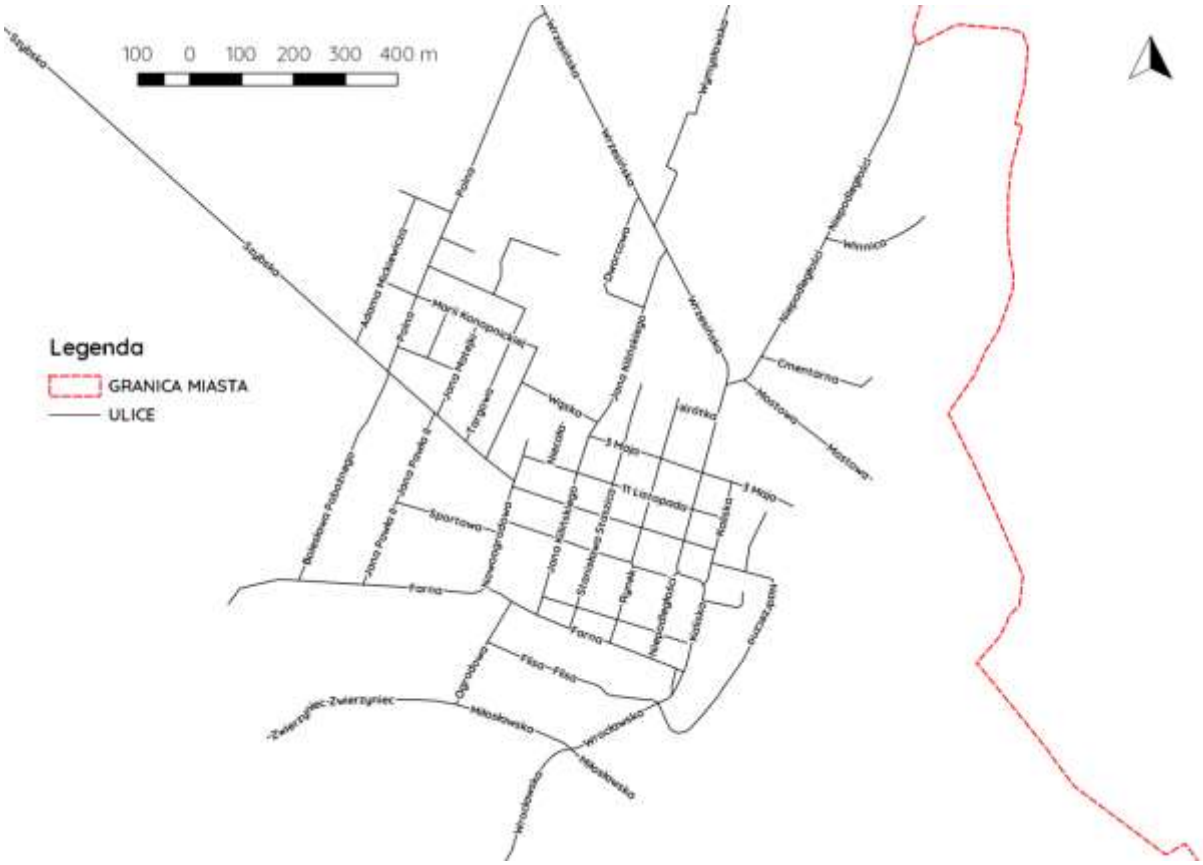

Ryc. 14. Schemat przebiegu ulic w mieście Pyzdry
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PODGIK we Wrześni

Ostatecznie, w wyniku przeprowadzonych analiz, zdecydowano się na podział miasta Pyzdry na 6 jednostek analitycznych, których zasięg przedstawiony został poniżej.

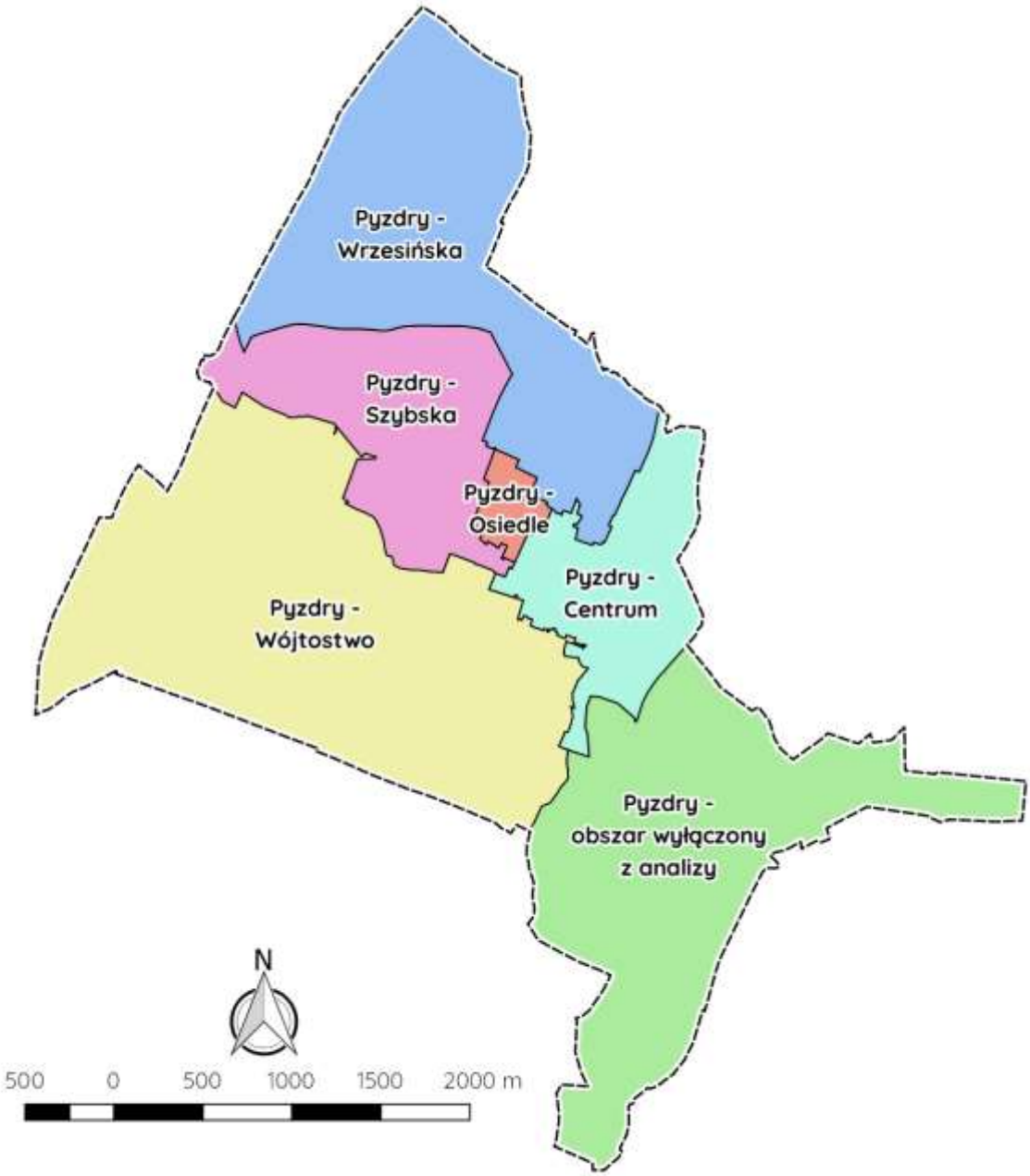

Ryc. 15. Podział Pyzdr na jednostki analityczne
Źródło: opracowanie własne

Poniżej krótko scharakteryzowano wyznaczone jednostki analityczne na terenie miasta Pyzdry.

Pyzdry – Osiedle – jest najmniejszą jednostką analityczną w mieście, zlokalizowaną na północny-zachód od historycznego centrum miasta. Charakteryzuje się dużą intensywnością zabudowy – powyżej 40 %, jednocześnie z niewielkim udziałem terenów przemysłowych –

poniżej 5 %. Zabudowa w przeważającej części ma charakter zabudowy jednorodzinnej z przewagą zabudowy z lat 70 i 80-tych XX wieku. Na obszarze tym nie ma obiektów zabytkowych, a sam obszar nie jest objęty strefą ochrony konserwatorskiej.

Obejmuje ulice: Asnyka, J. Tuwima, Konopnickiej, Matejki, Mickiewicza, Orzeszkowej, Polna, Prusa, Słowackiego, Targowa (część), Żeromskiego
Liczba ludności: 616 osób
Powierzchnia: 16 ha
Gęstość zaludnienia: 3 850 os/km^2

Pyzdry – Wrzesińska – zajmuje obszar w północnej części Miasta. Oś tej jednostki stanowi ulica Wrzesińska, będąca jednocześnie drogą wojewódzką łączącą Wrześnię z Kaliszem. Intensywność zabudowy tej jednostki maleje wraz z oddalaniem się od historycznego centrum miasta, jednocześnie wzrasta udział terenów użytkowanych rolniczo. W jednostce tej znajduje się również obszar o największej koncentracji terenów przemysłowych. Południowo-wschodnia granica tej jednostki poprowadzona jest wzdłuż granicy objętej ochroną konserwatorską. Część obszaru tej jednostki objęta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (przyjętych Uchwałami Nr XVII/164/16 oraz Nr XV/141/16). W przestrzeni tej jednostki dominują tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługową oraz tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz zabudowy usługowej. W przestrzeni tej jednostki dominują zabudowania z lat 90-tych i młodsze.

Obejmuje ulice: Wrzesińska, Wymysłowska
Liczba ludności: 220 osób
Powierzchnia: 269 ha
Gęstość zaludnienia: 82 os/km^2

Pyzdry – Szybska – jednostka ta znajduje się na zachód od historycznego centrum miasta i obejmuje zabudowania ulicy Szybskiej do granicy objętej ochroną konserwatorską. Podobnie jak jednostka „Pyzdry – Wrzesińska" charakteryzuje się malejącą intensywnością zabudowy w kierunku północno-wschodnim z przewagą zabudowy z lat 80-tych i młodszych. Tereny rolnicze (grunty orne, sady, łąki trwałe oraz pastwiska) stanowią istotny element krajobrazu tej jednostki analitycznej.

Obejmuje ulice: Szybska (do granicy objętej ochroną konserwatorską)
Liczba ludności: 132 osób
Powierzchnia: 138 ha
Gęstość zaludnienia: 96 os/km^2

Pyzdry – Centrum – jest jednostką analityczną obejmującą historyczną zabudowę miasta na północ od ulicy Farnej. W przestrzeni tej jednostki dominuje funkcja mieszkaniowa (powyżej 50 %) z niewielkim udziałem terenów przemysłowych (poniżej 5 %) i terenów rolniczych. Struktura wieku zabudowy jest bardzo zróżnicowana. Jednocześnie na obszarze tej jednostki występuje największa koncentracja obiektów zabytkowych. Zachodnia i północna granica na przeważającym odcinku poprowadzona jest wzdłuż istniejącej granicy objętej ochroną konserwatorską, natomiast południową i wschodnią granicę wyznacza granica objęta

obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przedstawionym przyjętym Uchwałą Nr XV/141/16.

Obejmuje ulice: 11 Listopada, 3 Maja, Cmentarna, Daszyńskiego, Dworcowa, Głowackiego, Jana Pawła II, Kaliska, Kilińskiego, Kościuszki, Krótka, Magistracka, Mostowa, Nadrzeczna, Niecała, Niepodległości, Nowogrodowa (część), Plac Sikorskiego, Poznańska, Rynek, Sienkiewicza, Sportowa, Spółdzielców, Staszica, Szkolna, Szybska (część od granicy objętej ochroną konserwatorską), Taczanowskiego, Targowa (część), Wąska, Winnica, Zamkowa
Liczba ludności: 1 478 osób
Powierzchnia: 104 ha
Gęstość zaludnienia: 1 421 os/km^2

Pyzdry – Wójtostwo – stanowi największą jednostkę analityczną w mieście zlokalizowaną w zachodniej części miasta. Od północy jednostka ta graniczy z jednostką „Pyzdry – Szybska", a od północnego-zachodu z jednostką „Pyzdry – Centrum" (granicę wyznacza ulica Farna). Zachodnia granica poprowadzona jest wzdłuż rzeki Warty, natomiast pozostałe granice stanowią jednocześnie granice administracyjne Gminy i Miasta Pyzdry. Wyraźnie bardziej zabudowana jest wschodnia część tej jednostki analitycznej. Struktura wieku zabudowań jest zróżnicowana, a na tym obszarze znajduje się jednocześnie 15 obiektów zabytkowych. Struktura użytkowania terenu wykazuje stopniowy wzrost terenów użytkowanych rolniczo w kierunku zachodnim.

Obejmuje ulice: Bolesława Pobożnego, Farna, Flisa, Miłosławska, Nowoogrodowa (część), Ogrodowa, Wrocławska, Zwierzyniec
Liczba ludności: 723 osoby
Powierzchnia: 397 ha
Gęstość zaludnienia: 182 os/km^2

Pyzdry – obszar wyłączony z analizy – to niezamieszkały obszar miasta Pyzdry, obejmujący lewobrzeżną część miasta o powierzchni 292 ha. Obszar ten wyłączony jest z analizy wskaźnikowej ze względu na fakt braku stałych mieszkańców, czyli głównych interesariuszy rewitalizacji. Południowa, wschodnia i północna granica tej jednostki analitycznej stanowi jednocześnie granicę administracyjną miasta. Granica północno-zachodnia poprowadzona została wzdłuż obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego Uchwałą Nr XV/141/16, natomiast południowo-zachodnią granicę wyznaczają tereny o podobnym przeznaczeniu wynikające z ustaleń dominujących form użytkowania terenu.

Łącznie na obszarze gminy zdefiniowano **26 jednostek analitycznych**, z których 25 zostanie poddanych dalszej analizie.

Liczbę ludności zamieszkującą wydzielone jednostki analityczne, a także ich powierzchnię wraz z przedstawieniem procentowego udziału poszczególnych wartości w ogólnej liczbie ludności i ogólnej powierzchni gminy Pyzdry oraz gęstość zaludnienia poszczególnych jednostek analitycznych przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 1. Liczba ludności oraz powierzchnia gminy Pyzdry w podziale na jednostki analityczne

Nr	Nazwa jednostki analitycznej	Liczba ludności ogółem	Udział (%) ludności obszaru w ogólnej liczbie ludności	Powierzchnia obszaru (ha)	Udział (%) powierzchni obszaru w ogólnej powierzchni	Gęstość zaludnienia jednostki analitycznej (os/km²)
1	Białobrzeg	75	1,1	625	4,5	12
2	Ciemierów	161	2,3	259	1,9	62
3	Ciemierów Kolonia	189	2,6	867	6,3	22
4	Dłusk	209	2,9	256	1,9	82
5	Dolne Grądy	153	2,1	570	4,1	27
6	Górne Grądy	155	2,2	2310	16,8	7
7	Kruszyny	201	2,8	692	5,0	29
8	Ksawerów	140	2,0	246	1,8	57
9	Lisewo	484	6,8	780	5,7	62
10	Pietrzyków	176	2,5	281	2,0	63
11	Pietrzyków Kolonia	178	2,5	389	2,8	46
12	Rataje	354	5,0	965	7,0	37
13	Ruda Komorska	335	4,7	400	2,9	84
14	Tarnowa	182	2,6	578	4,2	31
15	Trzcianki	99	1,4	375	2,7	26
16	Walga	114	1,6	564	4,1	20
17	Wrąbczynek	305	4,3	645	4,7	47
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	2,1	457	3,3	33
19	Zamość	94	1,3	263	1,9	36
20	Zapowiednia	211	3,0	1044	7,6	20
21	Pyzdry - Centrum	1478	20,7	104	0,7	1421
22	Pyzdry - Osiedle	616	8,6	16	0,1	3850
23	Pyzdry - Szybska	132	1,8	138	1,0	96
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	10,1	397	2,9	182
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	3,1	269	2,0	82
26	Pyzdry - obszar wyłączony z analizy	0	0,0	292	2,1	0
suma		**7137**	**100**	**13782**	**100**	**52**

Źródło: opracowanie własne

Dane od poszczególnych instytucji pozyskano w podziale na miejscowości (jednostki osadnicze), które wchodzą w skład sołectw na terenie gminy, w celu maksymalnego rozróżnienia natężenia występowania danych zjawisk. Zabieg ten był celowy, tak aby rozpisane dane nie powielały się dla innych jednostek. Następnie przystąpiono do agregacji danych z uwzględnieniem, które jednostki osadnicze wchodzą w skład danego sołectwa. Dla obszaru miejskiego wystąpiono z prośbami o rozpisanie danych na ulice, a w przypadku ulic: Nowoogrodowej, Szybskiej i Targowej doprecyzowano zasięg adresowy.

Autorzy niniejszego opracowania dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane zróżnicowanie w przestrzeni społecznej i infrastrukturalnej gminy Pyzdry.

W poniższej tabeli zaprezentowano sposób agregacji zebranych danych służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Podziałom uległy 3 ulice, które zostały podkreślone. Dane pozyskane od poszczególnych jednostek, były adekwatne do wymienionych poniżej podziałów ulic.

Tabela 2. Przynależność ulic oraz miejscowości do jednostek analitycznych na terenie gminy Pyzdry

Nazwa jednostki analitycznej	Nazwa ulicy	Nazwa miejscowości
Białobrzeg		Białobrzeg
Ciemierów		Ciemierów
Ciemierów Kolonia		Ciemierów Kolonia, Kolonia Lisewo
Dłusk		Dłusk
Dolne Grądy		Dolne Grądy, Baraniec, Zimochowiec
Górne Grądy		Górne Grądy, Kolonia Janowska/Kamień
Kruszyny		Kruszyny, Lisiaki, Tłoczyzna, Benewicze
Ksawerów		Ksawerów
Lisewo		Lisewo, Olsz
Pietrzyków		Pietrzyków
Pietrzyków Kolonia		Pietrzyków Kolonia
Rataje		Rataje
Ruda Komorska		Ruda Komorska, Łupice
Tarnowa		Tarnowa
Trzcianki		Trzcianki, Królewiny
Walga		Walga
Wrąbczynek		Wrąbczynek
Wrąbczynkowskie Holendry		Wrąbczynkowskie Holendry
Zamość		Zamość, Modlica
Zapowiednia		Zapowiednia, Białobrzeg Ratajski, Glinianki, Żdżary
Pyzdry - Centrum	11 Listopada, 3 Maja, Cmentarna, Daszyńskiego, Dworcowa, Głowackiego, Jana Pawła II, Kaliska, Kilińskiego, Kościuszki, Krótka, Magistracka, Mostowa, Nadrzeczna,	

Nazwa jednostki analitycznej	Nazwa ulicy	Nazwa miejscowości
	Niecała, Niepodległości, Nowoogrodowa, Plac Sikorskiego, Poznańska, Rynek, Sienkiewicza, Sportowa, Spółdzielców, Staszica, Szkolna, Szybska, Taczanowskiego, Targowa, Wąska, Winnica, Zamkowa	
Pyzdry - Osiedle	Asnyka, J. Tuwima, Konopnickiej, Matejki, Mickiewicza, Orzeszkowej, Polna, Prusa, Słowackiego, Targowa, Żeromskiego	
Pyzdry - Szybska	Szybska	
Pyzdry - Wójtostwo	Bolesława Pobożnego, Farna, Flisa, Miłosławska, Nowoogrodowa, Ogrodowa, Wrocławska, Zwierzyniec	
Pyzdry - Wrzesińska	Wrzesińska, Wymysłowska	

Źródło: opracowanie własne

2.3. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA SPOŁECZNA

2.3.1. Sfera społeczna – podstawowa charakterystyka

W celu ogólnego przedstawienia danych dotyczących ludności gminy Pyzdry odniesiono się do danych GUS, mimo że w części odbiegają one od statystyki prowadzonej przez Urząd Miejski w Pyzdrach. Dzięki temu możliwe jest porównanie danych do informacji dotyczących powiatu wrzesińskiego, województwa wielkopolskiego i Polski.

Na koniec roku 2015 liczba ludności zamieszkująca opisywany teren wynosiła 7 137 osób (według ewidencji gminnej), zaś wg GUS – 7 166. Obserwuje się spadek liczby ludności na terenie gminy od 2010 r. W analizowanym okresie najmniejszą liczbę ludności odnotowano w 2009 r., zaś najwyższą w 2010 r. Jednakże różnice te nie są duże i wynoszą ok. 150 osób. Na rycinie 16 przedstawiono liczbę ludności gminy Pyzdry w latach 2004 - 2015 (faktyczne miejsce zamieszkania wg danych GUS).

Sytuacja demograficzna gminy nie jest korzystna. Od roku 2010 liczba ludności na terenie gminy spadła o 132 osoby. W stosunku do roku 2004 stwierdza się, że liczba ludności w gminie nie zmieniła się w znaczący sposób.

Ponadto zarówno w powiecie wrzesińskim, jak i województwie wielkopolskim odnotowuje się wzrostowy trend liczby ludności.

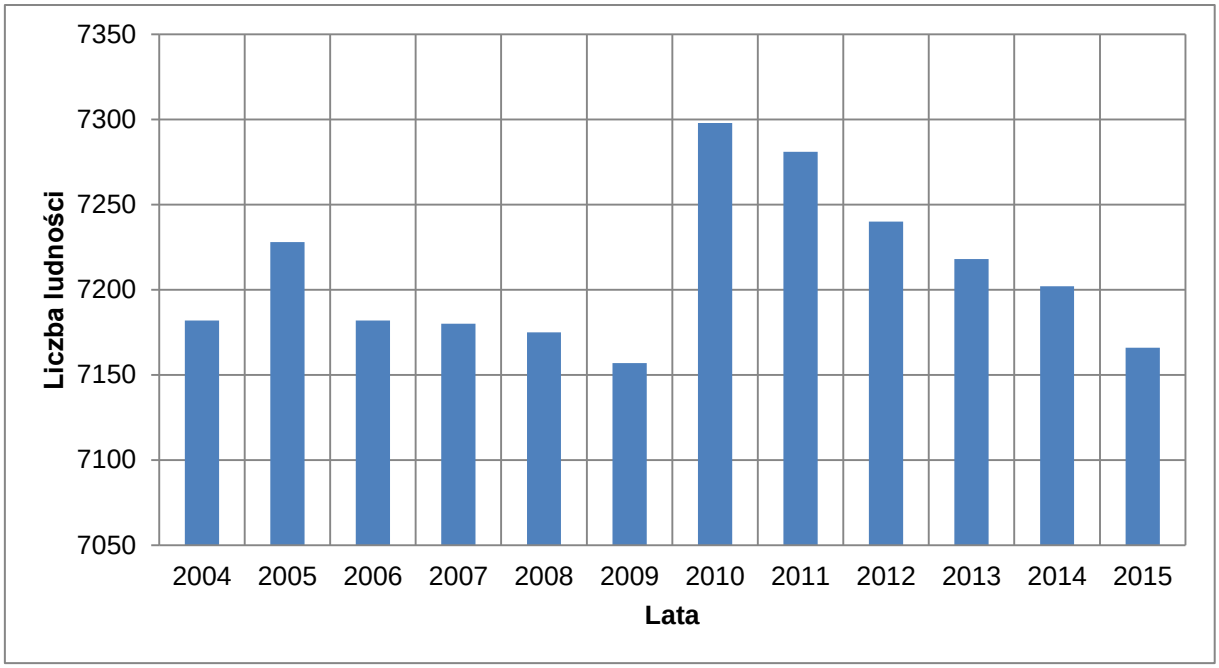

Ryc. 16. Liczba ludności gminy Pyzdry w latach 2004 - 2015
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

W celu graficznego zobrazowania rozkładu wiekowego mieszkańców analizowanej jednostki przywołano dane GUS zgodnie ze stanem na rok 2015. Z analizy piramidy wieku wynika, że zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn dużą liczbę osób reprezentuje grupa wiekowa 30 - 34 lat. Wśród mężczyzn zaobserwowano ich dużą liczbę w grupie wiekowej 55 – 59 lat. W grupie osób najstarszych (pow. 65 roku życia) wyraźnie zaznacza się dominacja grupy kobiet nad liczbą mężczyzn, co wynika jeszcze z dużej śmiertelności mężczyzn z czasów II wojny światowej oraz większej świadomości zdrowotnej kobiet. W najmłodszych rocznikach udział kobiet i mężczyzn w strukturze ludnościowej jest wyrównany.

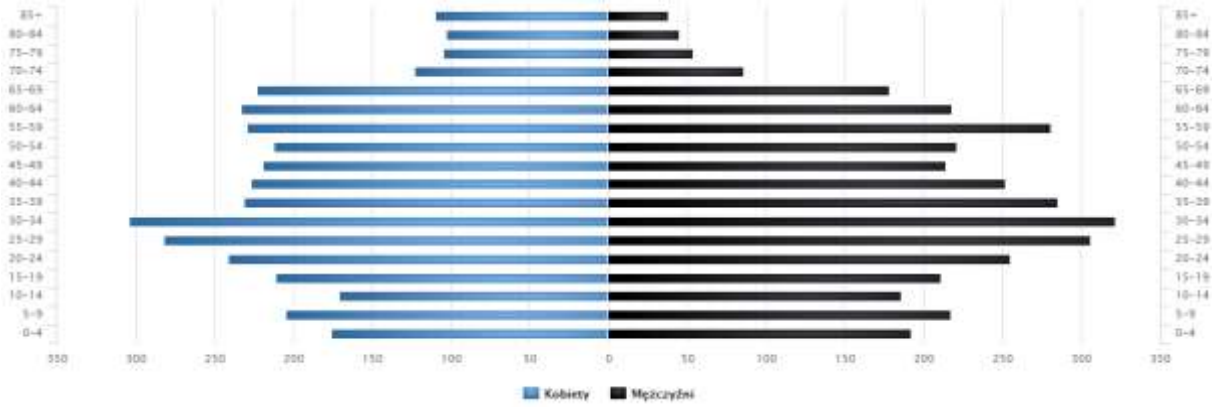

Ryc. 17. Piramida wieku mieszkańców gminy Pyzdry w roku 2015
Źródło: www.polskawliczbach.pl

Biorąc pod uwagę ogólne dane dotyczące ludności gminy Pyzdry przeanalizowano także poziom wykształcenia mieszkańców, który może mieć wpływ na możliwość podjęcia dobrej pracy, czy też wpływać na aktywność społeczno – gospodarczą w lokalnym środowisku. Z analizy danych wynika, że największy odsetek stanowiła ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym 30,3 %. Kolejne 20,8 % osób posiadało

wykształcenie podstawowe ukończone. Ludność z wykształceniem średnim zawodowym stanowiła 17,9 %, a wyższym 13,2 % ogółu.

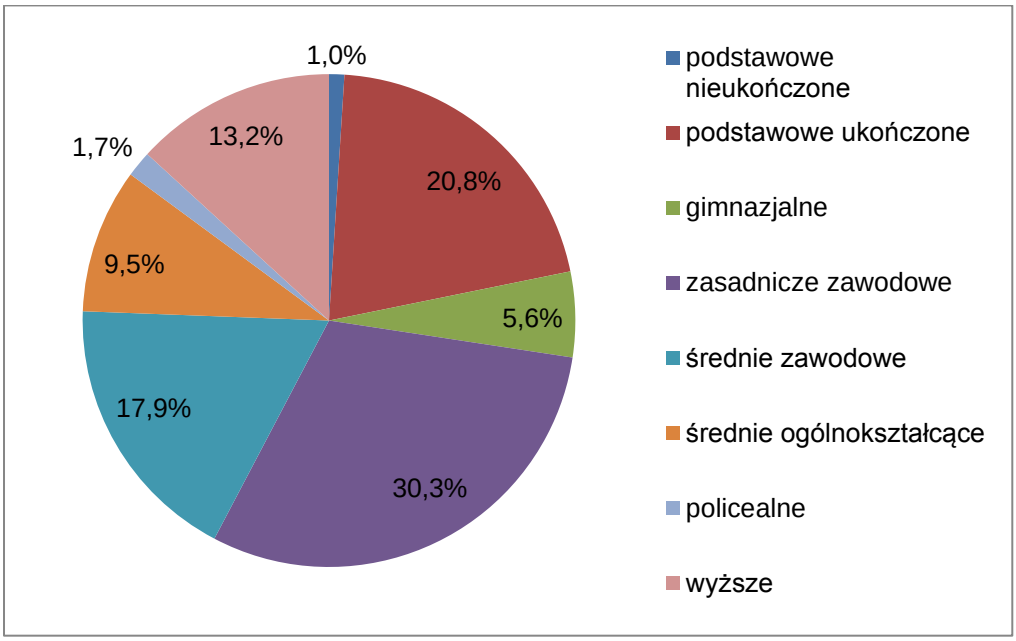

Ryc. 18. Struktura wykształcenia mieszkańców gminy Pyzdry (w wieku 13 lat i więcej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczbę mężczyzn oraz kobiet na terenie gminy Pyzdry w latach 2004 - 2015 przedstawiono w tabeli 3. W analizowanych latach liczba mężczyzn była niższa, niż liczba kobiet w każdym analizowanym roku. Najwyższy wskaźnik maskulinizacji (czyli stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet) wystąpił w 2015 roku – 98,8, a najmniejszy w 2004 r. – 94,6. Oznacza więc to, że liczba mężczyzn w przeciągu analizowanych latach zwiększała się w porównaniu do liczby kobiet.

Porównując gminę Pyzdry do województwa wielkopolskiego oraz powiatu wrzesińskiego pod względem zróżnicowania mieszkańców jednostek pod względem płci, stwierdza się we wszystkich jednostkach przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn.

Tabela 3. Liczba ludności gminy Pyzdry wg płci oraz wskaźnik maskulinizacji w latach 2004 - 2015

Rok	Ludność ogółem	Mężczyźni (M)	Kobiety (K)	M/K
2004	7 182	3491	3691	94,6
2005	7 228	3522	3706	95,0
2006	7 182	3512	3670	95,7
2007	7 180	3508	3672	95,5
2008	7 175	3492	3683	94,8
2009	7 157	3497	3660	95,5
2010	7 298	3597	3701	97,2
2011	7 281	3592	3689	97,4
2012	7 240	3566	3674	97,1
2013	7 218	3569	3649	97,8
2014	7 202	3566	3636	98,1
2015	7 166	3561	3605	98,8

Źródło: GUS

Na przyrost rzeczywisty ludności składają się w równym stopniu przyrost naturalny oraz saldo migracji. Wg GUS saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań, a wymeldowań, natomiast przyrost naturalny jest różnicą między liczbą urodzeń, a zgonów w danej jednostce czasu. W tabeli 6 przedstawiono wskaźnik salda migracji oraz przyrostu naturalnego w analizowanej jednostce.

W gminie Pyzdry największą liczbę zameldowań odnotowano w 2007 r. – 110, a najmniejszą w 2014 r. – 52. Najmniejsza liczba wymeldowań miała miejsce w 2010 r. - 58, zaś największa emigracja miała miejsce w 2007 r. – 133.

Tabela 4. Saldo migracji oraz przyrost naturalny na 1000 os. w gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015

Rok	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem	Saldo migracji	Saldo migracji na 1 000 os.	Urodzenia żywe na 1 000 os.	Zgony na 1 000 os.	Przyrost naturalny na 1 000 os.
2004	118	130	-12	-1,7	77	86	-1,2
2005	89	87	2	0,3	68	74	-0,8
2006	77	131	-54	-7,5	90	74	2,2
2007	110	133	-23	-3,2	99	75	3,3
2008	76	75	1	0,1	77	73	0,6
2009	70	90	-20	-2,8	92	74	2,5
2010	67	58	9	1,2	80	73	1,0
2011	62	89	-27	-3,7	75	65	1,4
2012	72	116	-44	-6,1	92	72	2,8
2013	78	111	-33	-4,6	77	67	1,4
2014	52	69	-17	-2,4	65	81	-2,2
2015	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	75	79	-0,6

Źródło: GUS

W kontekście salda migracji odnotowano dodatnie wartości w 3 spośród 11 analizowanych lat, w: 2005, 2008 i 2010 roku. W przypadku przyrostu naturalnego w 8 z 12 analizowanych lat odnotowano wartości dodatnie: od 2006 r. do 2013 r. Oznacza to, że w latach: 2004, 2005, 2006, 2009, 2011, 2012, 2013 i 2014 nastąpiły ujemne wartości związane z przyrostem rzeczywistym. W gminie Pyzdry najwyższa wartość wskaźnika przyrostu rzeczywistego przypadła na rok 2010 – 2,2/1 000 os. Najniższy przyrost rzeczywisty w gminie wystąpił w 2006 r. -5,3/1 000 os.

Tabela 5. Przyrost rzeczywisty na 1 000 os. w gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015

Rok	Saldo migracji na 1 000 os.	Przyrost naturalny na 1 000 os.	Przyrost rzeczywisty na 1 000 os.
2004	-1,7	-1,2	-2,9
2005	0,3	-0,8	-0,5
2006	-7,5	2,2	-5,3
2007	-3,2	3,3	0,1
2008	0,1	0,6	0,7
2009	-2,8	2,5	-0,3
2010	1,2	1,0	2,2
2011	-3,7	1,4	-2,3
2012	-6,1	2,8	-3,3
2013	-4,6	1,4	-3,2
2014	-2,4	-2,2	-4,6
2015	brak danych	-0,6	brak danych

Źródło: GUS

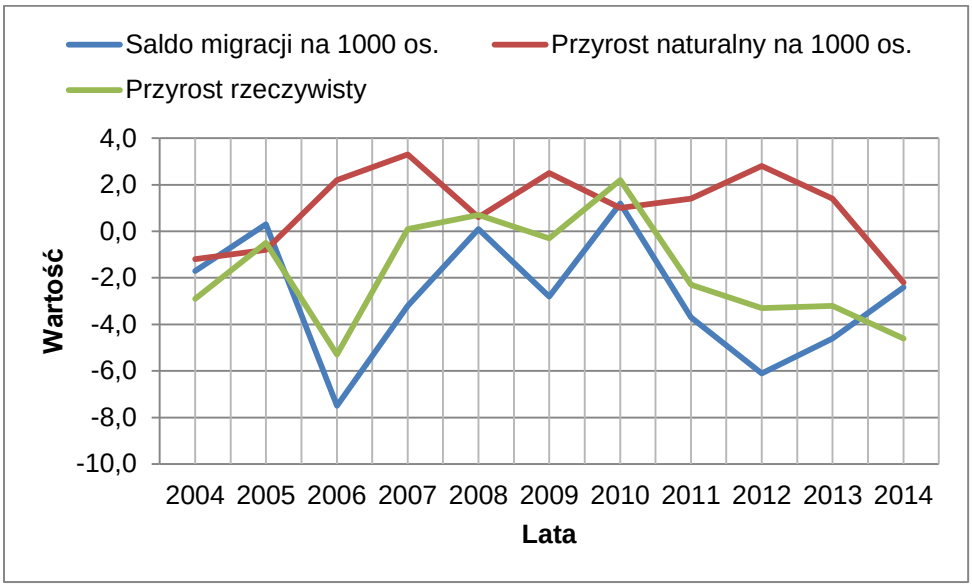

Ryc. 19. Przyrost rzeczywisty na 1000 os. w gminie Pyzdry w latach 2004 – 2014
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Przedstawiony na rycinie 20 typogram Webba obrazuje sytuację demograficzną poszczególnych jednostek pod względem demograficznym w 2014 r. Oś rzędnych ilustruje wartości przyrostu naturalnego, a oś odciętych saldo migracji. Gmina Pyzdry w 2014 roku znalazła się w obszarze typu G, gdzie przyrost naturalny oraz saldo migracji przyjmują wartości ujemne. Powiat wrzesiński znalazł się w tym samym obszarze wykresu, co województwo wielkopolskie. Jednak w przypadku powiatu wrzesińskiego wartości salda migracji oraz przyrostu naturalnego była większa i przedstawione wyniki są korzystniejsze, niż w województwie wielkopolskim. Zarówno województwo wielkopolskie, jaki i powiat wrzesiński przypisano do obszaru B, który charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym, który jest większy od dodatniego salda migracji. Polskę przydzielono do typu G – ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji, jednakże wartości te są korzystniejsze w porównaniu do analizowanej gminy.

Należy zatem stwierdzić, że wartości dotyczące salda migracji oraz przyrostu naturalnego dla gminy Pyzdry są niekorzystne w porównaniu do wszystkich zaprezentowanych jednostek.

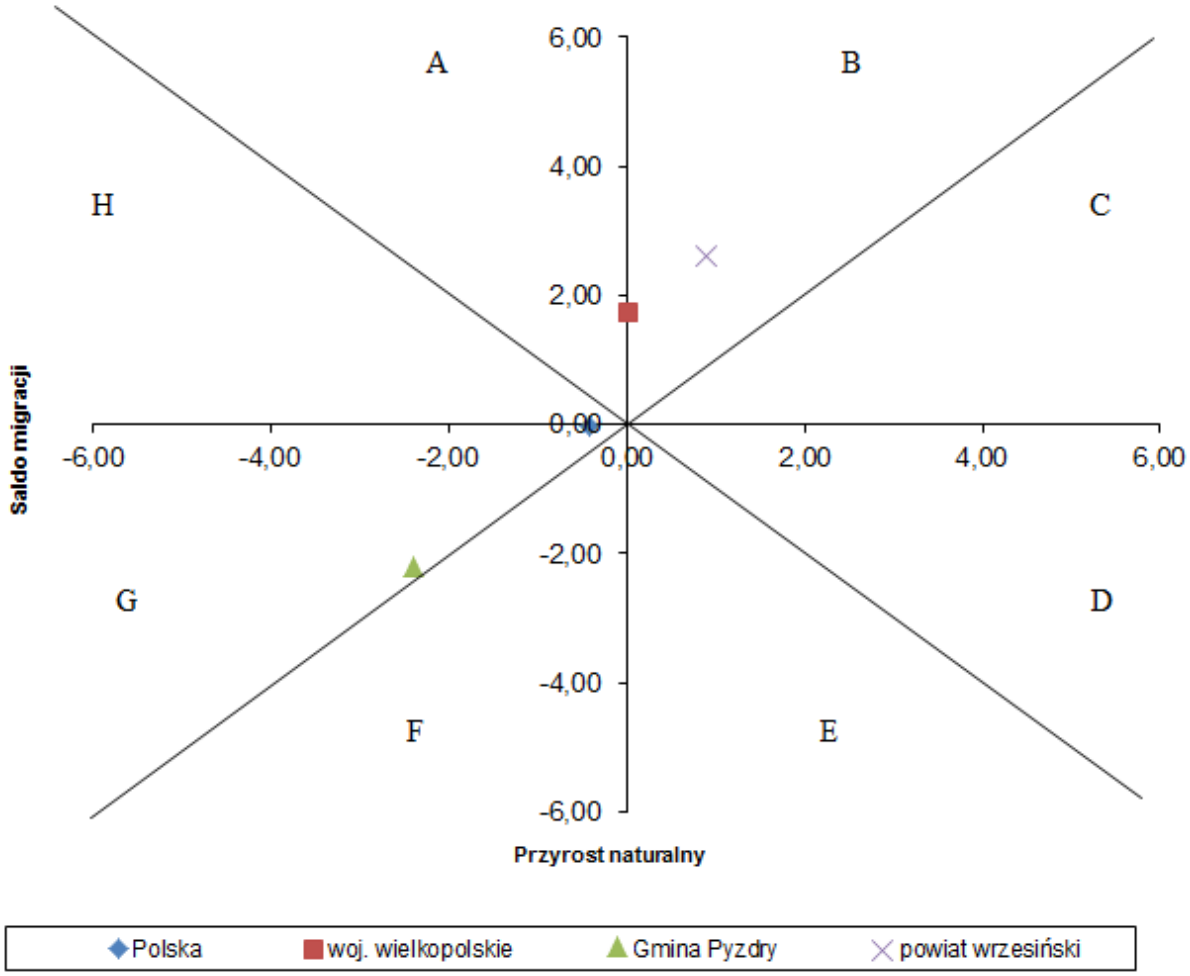

Ryc. 20. Typogram Webba dla gminy Pyzdry, powiatu wrzesińskiego, województwa wielkopolskiego oraz Polski w roku 2014
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

2.3.2. Zaawansowanie procesu starzenia się ludności

W podrozdziale poddano analizie stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, zgodnie z założeniem, że ludność w wieku przedprodukcyjnym obejmuje osoby w wieku od urodzenia do 17 lat; ludność w wieku produkcyjnym – osoby od 18 lat do wieku emerytalnego (60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni), a ludność w wieku poprodukcyjnym – osoby w wieku emerytalnym. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku na terenie gminy Pyzdry została przedstawiona w tabeli 8 z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny. Biorąc pod uwagę przedstawione dane można stwierdzić, iż największy odsetek ludności gminy w analizowanym przedziale czasowym stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, dalej w wieku przedprodukcyjnym, a najmniejszą część stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym.

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym z roku na rok ulegała zmniejszeniu. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności w analizowanych latach sukcesywnie malał, co jest niekorzystną sytuacją. Liczba osób w tej grupie ekonomicznej zmniejszyła się w latach 2004 – 2015 o 350 osób, czyli o 4,8 %. Była to największa procentowa różnica ze wszystkich grup ekonomicznych, co oznacza zmniejszający się udział osób najmłodszych w gminie.

Do roku 2010 liczba ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Pyzdry rosła w aspekcie procentowym. Od roku 2011 zaobserwowano systematyczny spadek liczby ludności w tej grupie wiekowej. Najniższy odsetek ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w 2004 r. – 60,9 %, a najwyższy w 2010 r. – 63,2 %. Na przestrzeni lat 2004 – 2015 liczba ludności z tej grupy wiekowej wzrosła o 100 osób, czyli o 1,5 %.

Niekorzystnym zjawiskiem jest sukcesywnie rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Do roku 2009 procentowy udział ludności w tym wieku na terenie gminy Pyzdry rósł, po czym w roku 2010 zmalał. Od roku 2011 zaobserwowano kolejny procentowy wzrost udziału liczby osób najstarszej grupy wiekowej. W latach 2004 – 2015 liczba osób omawianego zbioru wzrosła aż o 234 osoby, czyli aż o 3,3 %.

Biorąc pod uwagę powyższe dane należy określić sytuację demograficzną gminy Pyzdry jako niekorzystną. W ostatnich 12 latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym malała, a poprodukcyjnym rosła.

W porównaniu do powiatu wrzesińskiego, na rok 2015 sytuacja demograficzna gminy Pyzdry pod względem struktury ludności według ekonomicznych grup wieku jest korzystniejsza, choć systematycznie ulega pogorszeniu. Zestawiając dane dotyczące poszczególnych ekonomicznych grup ludności stwierdza się, że w gminie Pyzdry występuje podobna sytuacja demograficzna co w województwie wielkopolskim. W nim zaś w roku 2015 ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 19,2 %, w wieku produkcyjnym 62,6 %, a w wieku poprodukcyjnym 18,2 %. W przypadku powiatu wrzesińskiego struktura ludności kształtowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 18,8 %, ludność w wieku produkcyjnym – 59,8 %, ludność w wieku poprodukcyjnym – 21,4 %.

Tabela 6. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015

Rok	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	%	Ludność w wieku produkcyjnym	%	Ludność w wieku poprodukcyjnym	%
2004	7 182	1 747	24,3	4 371	60,9	1 064	14,8
2005	7 228	1 699	23,5	4 462	61,7	1 067	14,8
2006	7 182	1 633	22,7	4 450	62,0	1 099	15,3
2007	7 180	1 605	22,4	4 459	62,1	1 116	15,5
2008	7 175	1 577	22,0	4 469	62,3	1 129	15,7
2009	7 157	1 538	21,5	4 490	62,7	1 129	15,8
2010	7 298	1 547	21,2	4 609	63,2	1 142	15,6
2011	7 281	1 515	20,8	4 592	63,1	1 174	16,1
2012	7 240	1 481	20,5	4 555	62,9	1 204	16,6
2013	7 218	1 443	20,0	4 529	62,7	1 246	17,3
2014	7 202	1 428	19,8	4 496	62,4	1 278	17,7
2015	7 166	1 397	19,5	4 471	62,4	1 298	18,1

Źródło: GUS

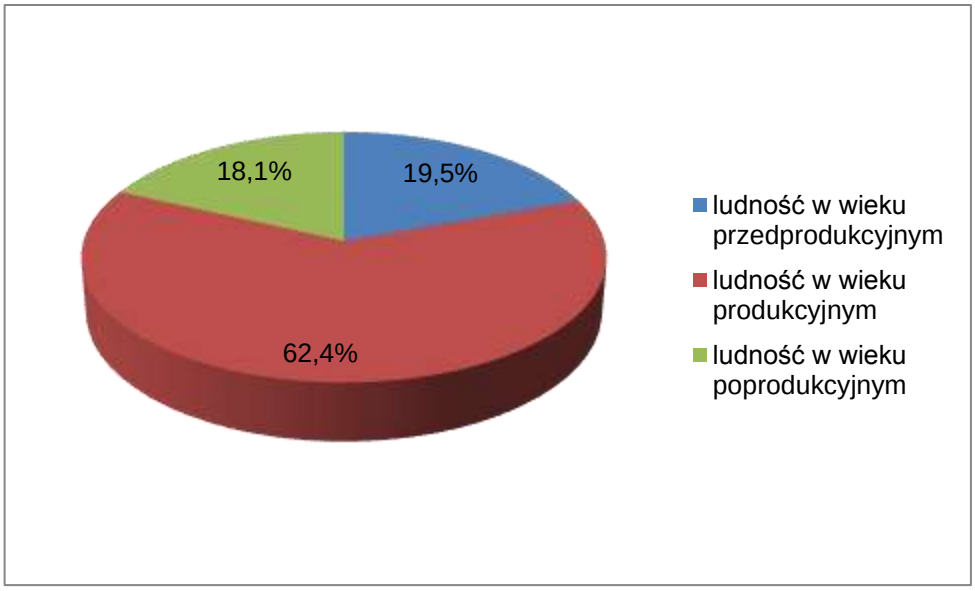

Ryc. 21. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pyzdry w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wskaźniki obciążenia demograficznego przedstawiono w formie ryciny. Według danych na koniec roku 2015 wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wskazuje najwyższą wartość w gminie Pyzdry. Analizując kolejne wskaźniki w kontekście wartości odnotowanych dla gminy Pyzdry stwierdza się lepszą sytuację demograficzną na terenie powiatu wrzesińskiego, zaś nieznacznie gorszą na terenie województwa wielkopolskiego. Również średnie wartości dla kraju były gorsze, niż w analizowanej gminie.

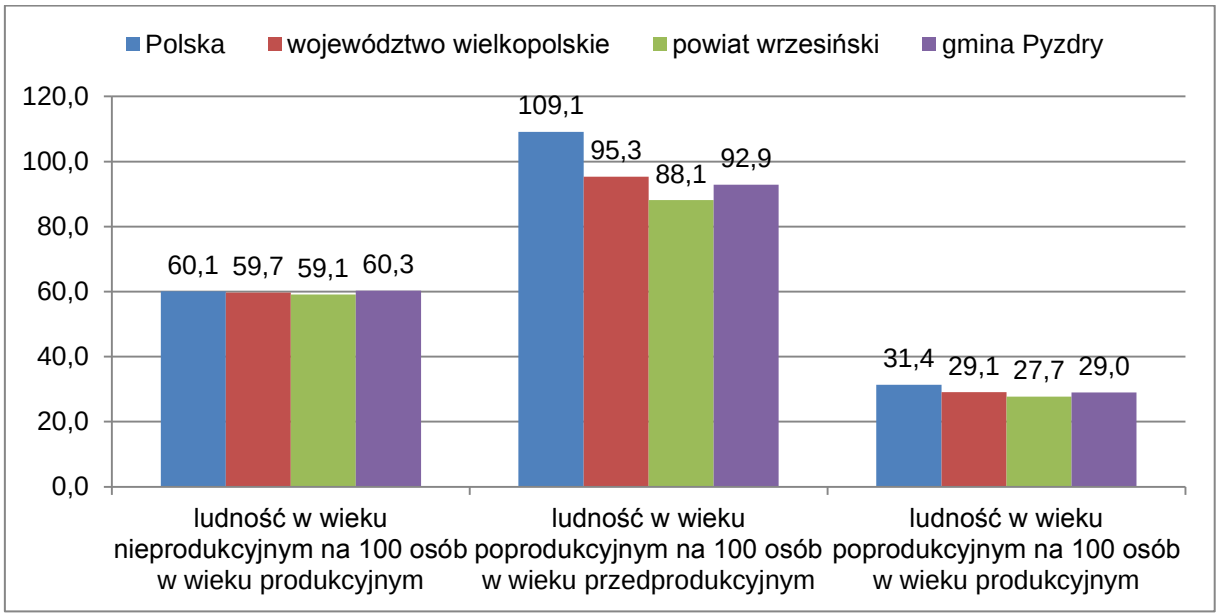

Ryc. 22. Wskaźniki obciążenia demograficznego w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

2.3.2.1. Wskaźnik - udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej

Wskaźnik obrazujący udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze jest bardzo istotnym wskaźnikiem demograficznym. Pozwala ocenić stosunek grupy osób będących w wieku emerytalnym (dla kobiet – powyżej 60 lat, dla mężczyzn – powyżej 65 lat) do liczebności pozostałych grup wiekowych. Im więcej osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, tym mniej korzystna struktura ekonomiczna społeczeństwa, świadcząca o jego starzeniu się.

Na terenie gminy Pyzdry odnotowano łącznie 1 179 osób w wieku poprodukcyjnym, czyli 16,52 % w ogólnej liczbie ludności gminy. Najwięcej osób z tej grupy wiekowej znajduje się w jednostce Pyzdry - Centrum – 277.

Średnią gminną, która wyniosła 16,52 % w zakresie omawianego zjawiska przekroczyło 8 jednostek, przy czym w jednostkach: Pyzdry – Centrum, Pyzdry – Wójtostwo, Ksawerów, Zamość oraz Tarnowa przynajmniej 18 % to osoby w wieku poprodukcyjnym.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się dużym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle liczby ludności (wartość wyższa od średniej dla gminy) zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 7. Udział (%)osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej	Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	13	17,33
2	Ciemierów	161	26	16,15
3	Ciemierów Kolonia	189	22	11,64
4	Dłusk	209	36	17,22
5	Dolne Grądy	153	23	15,03
6	Górne Grądy	155	15	9,68
7	Kruszyny	201	23	11,44
8	Ksawerów	140	29	20,71
9	Lisewo	484	76	15,70
10	Pietrzyków	176	28	15,91
11	Pietrzyków Kolonia	178	25	14,04
12	Rataje	354	53	14,97
13	Ruda Komorska	335	22	6,57
14	Tarnowa	182	82	45,05
15	Trzcianki	99	14	14,14
16	Walga	114	20	17,54
17	Wrąbczynek	305	41	13,44
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	19	12,42
19	Zamość	94	24	25,53
20	Zapowiednia	211	36	17,06
	Pyzdry	3169	552	17,42
21	Pyzdry - Centrum	1478	277	18,74
22	Pyzdry - Osiedle	616	86	13,96
23	Pyzdry - Szybska	132	13	9,85
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	148	20,47
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	28	12,73
suma		**7137**	**1179**	**16,52**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

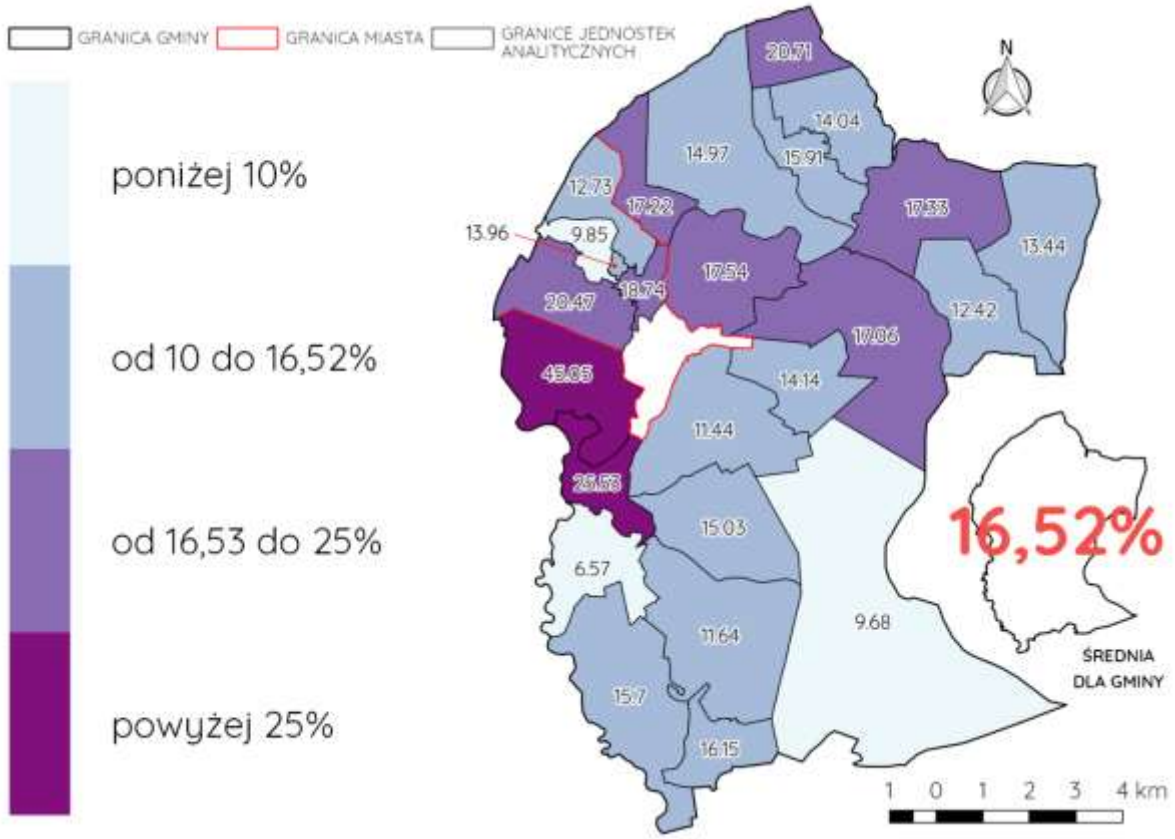

Ryc. 23. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.
Źródło: opracowanie własne

2.3.3. Problemy rynku pracy

Zgodnie z danymi GUS stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wyniosła na koniec 2015 roku 9,7 % i była wyższa, niż wskaźnik dla województwa wielkopolskiego, kształtujący się na poziomie 6,1 % oraz powiatu wrzesińskiego – 9,3 %. Analiza danych z lat 2004 - 2015 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie gminy Pyzdry była zawsze wyższa, niż we wszystkich wymienionych wyżej jednostkach i wyniosła na koniec 2015 r. 11,9 %. Zjawisko zostało przedstawione w formie wykresu. W porównaniu do roku 2004 bezrobocie na obszarze gminy Pyzdry spadło, podobnie jak i w przypadku pozostałych charakteryzowanych jednostek. Najwyższa stopa bezrobocia na terenie gminy Pyzdry była w 2004 r. – 29,6 %, zaś najniższa w 2015 r. – 11,9 %.

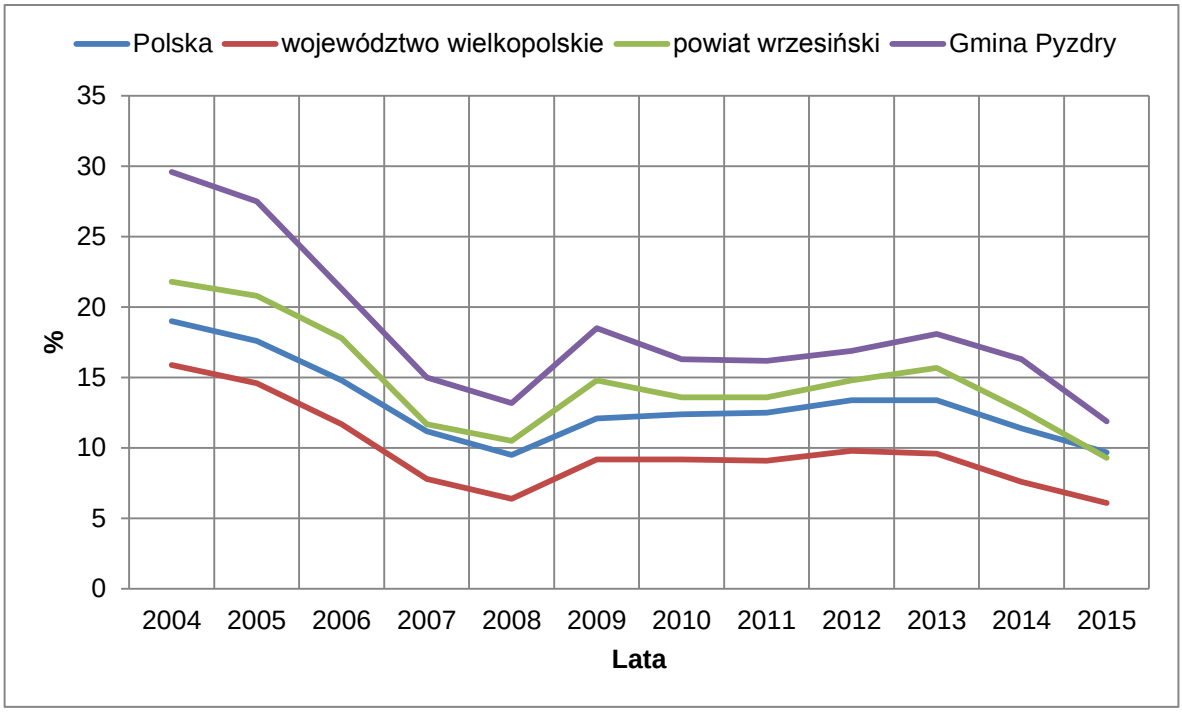

Ryc. 24. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004 - 2015
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Pyzdry zgodnie z danymi GUS na 2015 r. wynosiło 3 407 zł na 1 osobę, czyli 82,1 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (4 151 zł).

2.3.3.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy we Wrześni, według stanu na 31.12.2016 r. na terenie gminy Pyzdry zarejestrowanych było 243 bezrobotnych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono poniżej. Analizując dane bezwzględne stwierdza się, iż najwięcej osób bezrobotnych odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum – 53.

W analizowanym obszarze udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł średnio na terenie gminy 5,32 %.

Średnią gminną, która wyniosła 5,32 % w zakresie bezrobocia przekroczyło 14 jednostek. Problem bezrobocia w gminie Pyzdry w największym procentowym stopniu występuje w jednostce – Białobrzeg – 15,56 %.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się dużą liczbą osób bezrobotnych w odniesieniu do osób w wieku produkcyjnym (wartość wyższa od średniej dla gminy) zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 8. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64, lata, kobiety18-59 lat)	Liczba osób bezrobotnych	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	45	7	15,56
2	Ciemierów	113	8	7,08
3	Ciemierów Kolonia	128	8	6,25
4	Dłusk	129	13	10,08
5	Dolne Grądy	103	7	6,80
6	Górne Grądy	106	3	2,83
7	Kruszyny	124	4	3,23
8	Ksawerów	84	5	5,95
9	Lisewo	283	14	4,95
10	Pietrzyków	102	8	7,84
11	Pietrzyków Kolonia	124	7	5,65
12	Rataje	241	18	7,47
13	Ruda Komorska	240	10	4,17
14	Tarnowa	100	3	3,00
15	Trzcianki	70	6	8,57
16	Walga	74	2	2,70
17	Wrąbczynek	200	7	3,50
18	Wrąbczynkowskie Holendry	100	0	0,00
19	Zamość	49	3	6,12
20	Zapowiednia	138	2	1,45
	Pyzdry	2017	108	5,35
21	Pyzdry - Centrum	921	53	5,75
22	Pyzdry - Osiedle	420	13	3,10
23	Pyzdry - Szybska	80	8	10,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	450	28	6,22
25	Pyzdry - Wrzesińska	146	6	4,11
suma		**4570**	**243**	**5,32**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy we Wrześni oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

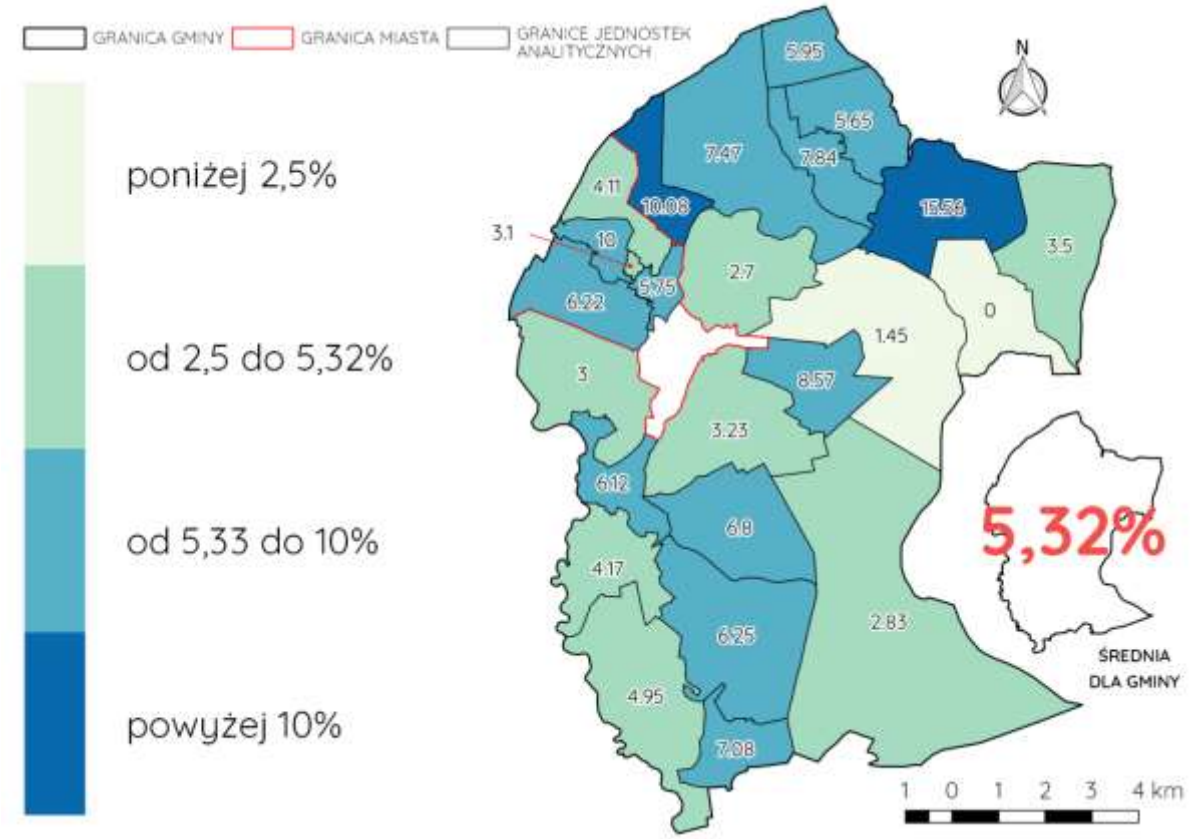

Ryc. 25. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w 2016 r.
Źródło: opracowanie własne

2.3.3.2. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych na danym obszarze

Na terenie gminy Pyzdry z końcem 2016 r. zarejestrowano 53 osoby bezrobotne z wykształceniem podstawowym. Wg bezwzględnych wartości stwierdza się, iż najwięcej osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym odnotowano w jednostce Pyzdry – Centrum - 16.

Liczbę osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym porównano do liczby osób bezrobotnych na danym obszarze. Udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na terenie gminy Pyzdry wyniósł 23,05 %, co znaczy, że prawie co 4 bezrobotny mieszkaniec gminy posiada braki edukacyjne.

Średnią gminną, która wyniosła 23,05 %, w zakresie bezrobotnych z podstawowym wykształceniem przekroczyło 12 jednostek. Największa liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym mieszka na terenie jednostki Pyzdry – Centrum – 16. Badane zjawisko w kontekście udziału procentowego w największym stopniu odnotowano w jednostce Walga, Białobrzeg, Dolne Grądy i Wrąbczynek.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się dużą liczbą osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w odniesieniu do ogólnej liczby osób bezrobotnych (wartość wyższa od średniej dla gminy) zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 9. Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	7	3	42,86
2	Ciemierów	8	1	12,50
3	Ciemierów Kolonia	8	3	37,50
4	Dłusk	13	5	38,46
5	Dolne Grądy	7	3	42,86
6	Górne Grądy	3	0	0,00
7	Kruszyny	4	0	0,00
8	Ksawerów	5	2	40,00
9	Lisewo	14	3	21,43
10	Pietrzyków	8	3	37,50
11	Pietrzyków Kolonia	7	1	14,29
12	Rataje	18	5	27,78
13	Ruda Komorska	10	1	10,00
14	Tarnowa	3	0	0,00
15	Trzcianki	6	0	0,00
16	Walga	2	1	50,00
17	Wrąbczynek	7	3	42,86
18	Wrąbczynkowskie Holendry	0	0	0,00
19	Zamość	3	1	33,33
20	Zapowiednia	2	0	0,00
	Pyzdry	108	21	19,44
21	Pyzdry - Centrum	53	16	30,19
22	Pyzdry - Osiedle	13	2	15,38
23	Pyzdry - Szybska	8	2	25,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	28	1	3,57
25	Pyzdry - Wrzesińska	6	0	0,00
suma		**243**	**56**	**23,05**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy we Wrześni

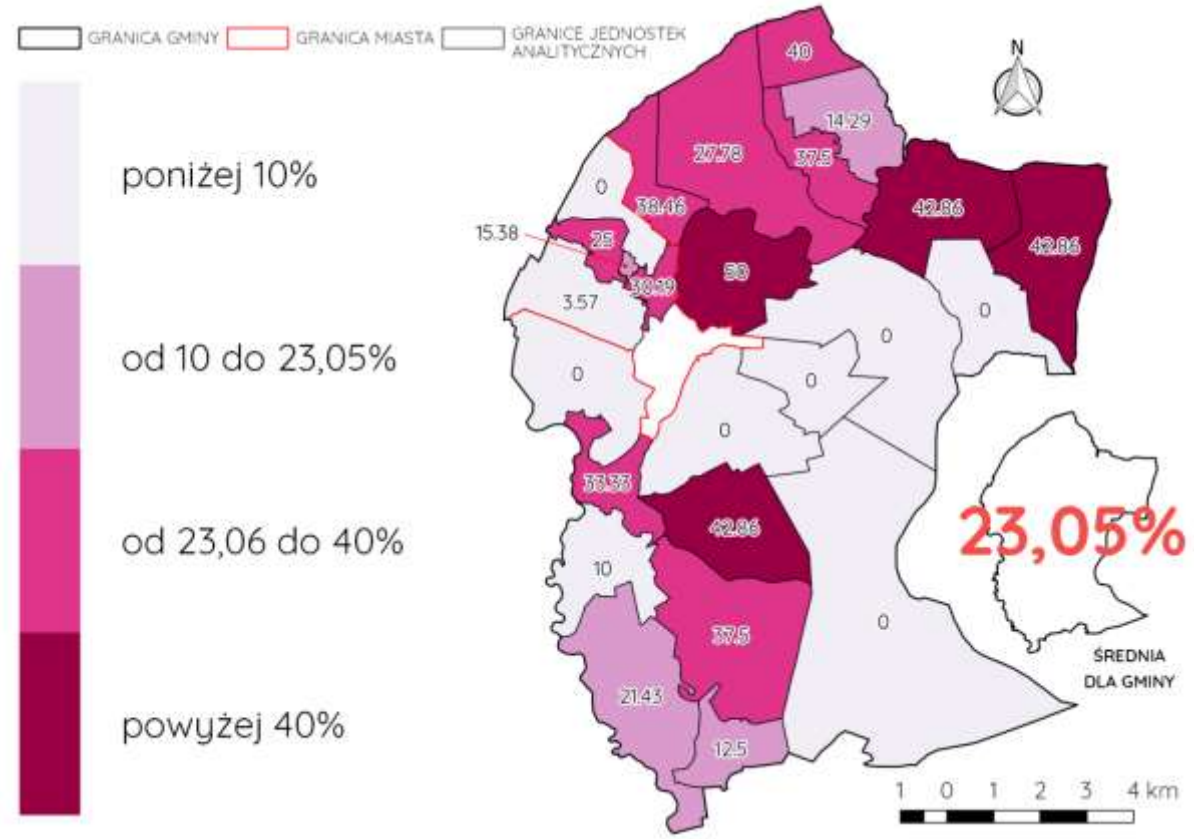

Ryc. 26. Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w 2016 r.
Źródło: opracowanie własne

2.3.4. Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych

W celu oszacowania samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, pozyskano dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach. Placówka podejmuje działania pomocowe wobec mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, lokalowej lub zdrowotnej. Na pomoc społeczną mogą liczyć osoby i rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji w szczególności z powodu: ubóstwa, niepełnosprawności członka rodziny, bezdomności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, śmierci członka rodziny. Pomoc przyznawana najczęściej ma formę zasiłku. Zasiłek może być przyznany jako stały, okresowy lub celowy. Oprócz zasiłku można również starać się o środki pieniężne na usamodzielnienie się, odzież, posiłki, czy lokal socjalny.

2.3.4.1. Wskaźnik - liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Samowystarczalność ekonomiczną gospodarstw domowych odzwierciedla wskaźnik dotyczący liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy

społecznej w ogólnej liczbie ludności danej jednostki analitycznej. We wskaźniku znalazły się informacje dotyczące częstotliwości pobieranych świadczeń w poszczególnych jednostkach. Oznacza to, że pewna część gospodarstw domowych w gminie nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, bez pomocy MGOPS.

Na obszarze charakteryzowanej gminy wg danych MGOPS w Pyzdrach zarejestrowano z końcem 2016 r. 175 gospodarstw domowych, które pobierały zasiłki. W odniesieniu do liczby ludności gminy otrzymano wartość referencyjną 2,45.

Analizując wartości bezwzględne najwięcej gospodarstw domowych pobierających zasiłki odnotowano w jednostce Pyzdry - Centrum – 54, a w całym mieście Pyzdry aż 90, czyli ponad połowę z obszaru całej gminy. Średnią gminną, która wyniosła 2,45 gospodarstw domowych w zakresie pobranych zasiłków przekroczyło 10 jednostek. Największe natężenie badanego zjawiska w kontekście liczby ludności danej jednostki odnotowano w jednostce Białobrzeg oraz Pyzdry – Szybska. Wszystkie wymienione powyżej jednostki przekroczyły próg 6 %.

Jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą liczbą gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby gospodarstw domowych (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 10. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	5	6,67
2	Ciemierów	161	4	2,48
3	Ciemierów Kolonia	189	3	1,59
4	Dłusk	209	8	3,83
5	Dolne Grądy	153	5	3,27
6	Górne Grądy	155	6	3,87
7	Kruszyny	201	3	1,49
8	Ksawerów	140	3	2,14
9	Lisewo	484	8	1,65
10	Pietrzyków	176	2	1,14
11	Pietrzyków Kolonia	178	2	1,12
12	Rataje	354	3	0,85
13	Ruda Komorska	335	9	2,69
14	Tarnowa	182	3	1,65
15	Trzcianki	99	4	4,04
16	Walga	114	1	0,88
17	Wrąbczynek	305	7	2,30
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	6	3,92
19	Zamość	94	0	0,00
20	Zapowiednia	211	3	1,42
	Pyzdry	3169	90	2,84
21	Pyzdry - Centrum	1478	54	3,65
22	Pyzdry - Osiedle	616	7	1,14
23	Pyzdry - Szybska	132	9	6,82

24	Pyzdry - Wójtostwo	723	17	2,35
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	3	1,36
suma		**7137**	**175**	**2,45**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

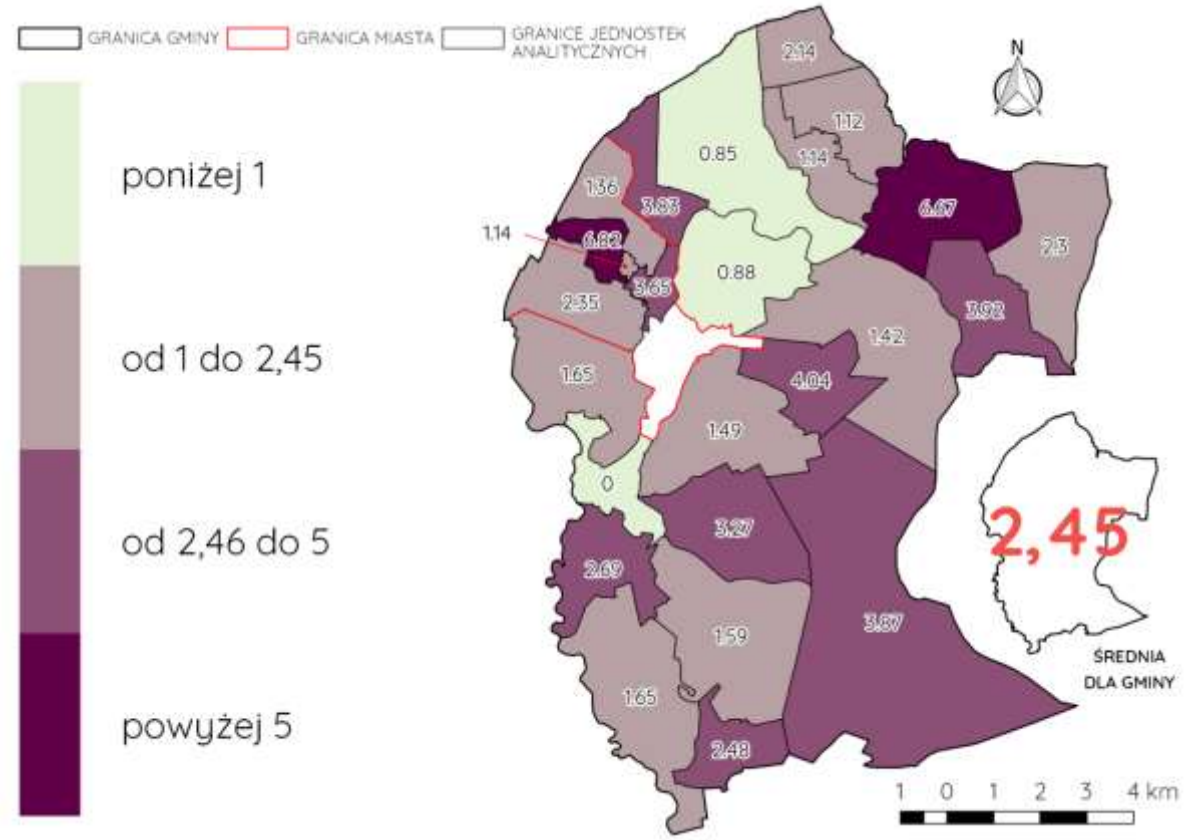

Ryc. 27. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

2.3.4.2. Wskaźnik - udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej

Posiadając dane od MGOPS w Pyzdrach za 2016 r. w zakresie liczby osób niepełnosprawnych zdecydowano się przedstawić wskaźnik określający liczbę osób niepełnosprawnych w danej jednostce w ogóle liczby ludności. Wskaźnik ten nie miał na celu założenia – tam gdzie więcej osób niepełnosprawnych tym gorzej, ale raczej – tam gdzie więcej osób niepełnosprawnych tym większa potrzeba niesienia pomocy tym osobom w pokonywaniu barier.

Obszar gminy Pyzdry zamieszkuje 114 osób niepełnosprawnych, korzystających z pomocy MGOPS. W przeliczeniu przez liczbę ludności całej gminy średnio na 1 tys. osób prawie 16 osób to niepełnosprawni. Największą liczbę osób niepełnosprawnych odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry - Centrum – 36.

Średnią gminną, która wyniosła 1,6 % przekroczyło 10 jednostek. Najwyższe wartości zaproponowanego wskaźnika otrzymano w jednostkach: Trzcianki – 4,04 % oraz Wrąbczynkowskie Holendry – 3,92.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się dużą liczbą osób niepełnosprawnych w odniesieniu do ogólnej liczby osób (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 11. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	2	2,67
2	Ciemierów	161	3	1,86
3	Ciemierów Kolonia	189	3	1,59
4	Dłusk	209	4	1,91
5	Dolne Grądy	153	4	2,61
6	Górne Grądy	155	4	2,58
7	Kruszyny	201	1	0,50
8	Ksawerów	140	1	0,71
9	Lisewo	484	5	1,03
10	Pietrzyków	176	2	1,14
11	Pietrzyków Kolonia	178	1	0,56
12	Rataje	354	3	0,85
13	Ruda Komorska	335	4	1,19
14	Tarnowa	182	0	0,00
15	Trzcianki	99	4	4,04
16	Walga	114	1	0,88
17	Wrąbczynek	305	2	0,66
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	6	3,92
19	Zamość	94	0	0,00
20	Zapowiednia	211	1	0,47
	Pyzdry	3169	63	1,99
21	Pyzdry - Centrum	1478	36	2,44
22	Pyzdry - Osiedle	616	6	0,97
23	Pyzdry - Szybska	132	4	3,03
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	15	2,07
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	2	0,91
suma		**7137**	**114**	**1,60**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

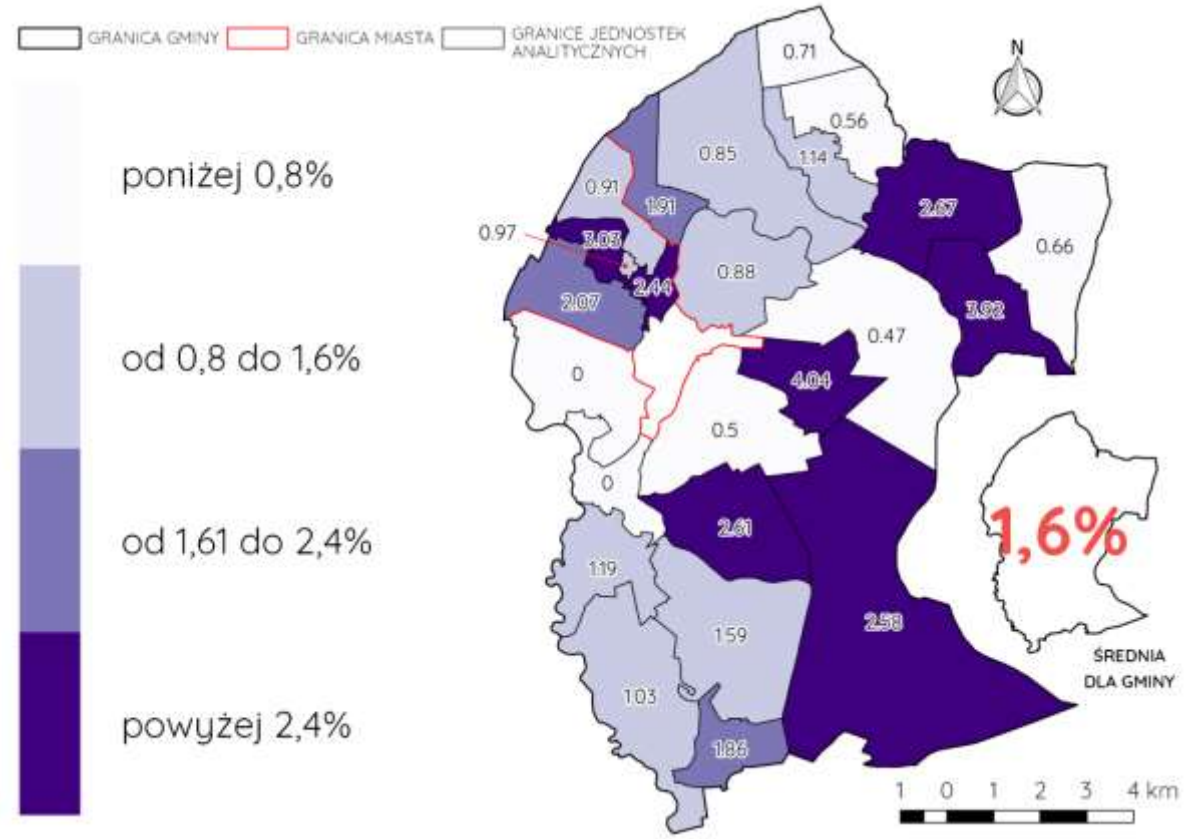

Ryc. 28. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.
Źródło: opracowanie własne

2.3.4.3. Wskaźnik - udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej

Przyznane zasiłki na podstawie wydanych decyzji przez Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie zakupu opału stanowią pomoc dla osób, które w szczególny sposób dotknięte są skrajnym ubóstwem. Jest on jednym z najbardziej podstawowych zasiłków celowych.

W gminie Pyzdry odnotowano łącznie 134 osoby, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału. Oznacza to, że średnio na 100 osób z pomocy tej korzystały prawie 2 osoby.

Analizując wartości bezwzględne najwięcej osób pobierających charakteryzowany zasiłek celowy odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum - 38. Średnią gminną, która wyniosła 1,88 % w zakresie pobranych zasiłków przekroczyło 11 jednostek. Analizując wskaźnik związany z liczbą osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału, stwierdza się najwyższe wartości w jednostkach: Białobrzeg – 6,67 % oraz Pyzdry – Szybska – 5,3 %.

Wszystkie miejscowości, które charakteryzują się dużą liczbą osób pobierających zasiłek celowy w odniesieniu do ogólnej liczby osób (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 12. Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału	Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	5	6,67
2	Ciemierów	161	4	2,48
3	Ciemierów Kolonia	189	2	1,06
4	Dłusk	209	8	3,83
5	Dolne Grądy	153	4	2,61
6	Górne Grądy	155	6	3,87
7	Kruszyny	201	2	1,00
8	Ksawerów	140	2	1,43
9	Lisewo	484	8	1,65
10	Pietrzyków	176	2	1,14
11	Pietrzyków Kolonia	178	2	1,12
12	Rataje	354	2	0,56
13	Ruda Komorska	335	8	2,39
14	Tarnowa	182	1	0,55
15	Trzcianki	99	3	3,03
16	Walga	114	1	0,88
17	Wrąbczynek	305	7	2,30
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	5	3,27
19	Zamość	94	0	0,00
20	Zapowiednia	211	2	0,95
	Pyzdry	3169	60	1,89
21	Pyzdry - Centrum	1478	38	2,57
22	Pyzdry - Osiedle	616	5	0,81
23	Pyzdry - Szybska	132	7	5,30
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	9	1,24
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	1	0,45
suma		**7137**	**134**	**1,88**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

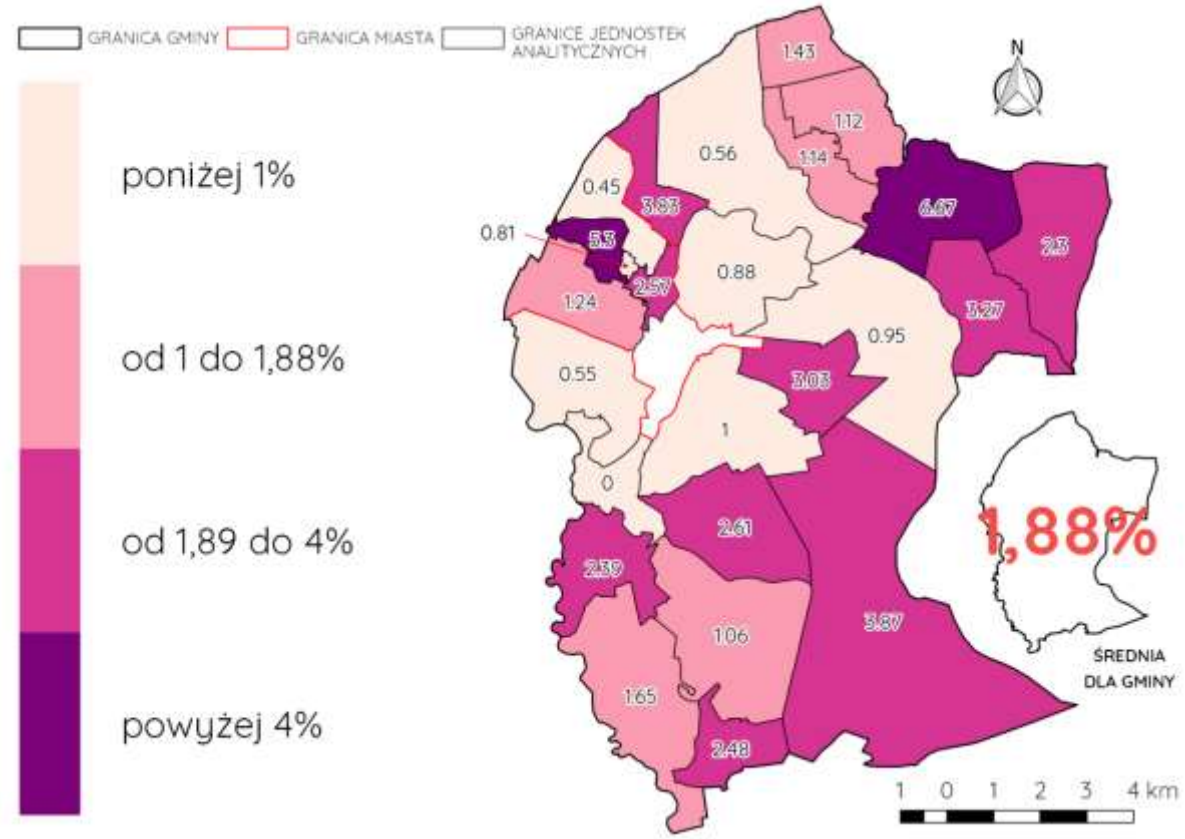

Ryc. 29. Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.
Źródło: opracowanie własne

2.3.5. Poziom bezpieczeństwa

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. Analizując poziom bezpieczeństwa na terenie gminy Pyzdry warto odnieść się do średnich statystycznych dla jednostek samorządowych wyższego szczebla. Zaznacza się, że dla analizowanej gminy w odniesieniu do 1 tys. mieszkańców średnie wartości z zakresu: przestępstw ogółem, przestępstw o charakterze kryminalnym, gospodarczym, drogowym, przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko mieniu są niższe w porównaniu do województwa oraz kraju (wg danych polskawliczbach.pl). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ogółem na terenie gminy Pyzdry jest taki sam jak w województwie wielkopolskim i wynosi 70 %.

2.3.5.1. Wskaźnik – liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Jako miernik obrazujący zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Pyzdry przyjęto liczbę wykroczeń w przestrzeniach publicznych. Poczucie bezpieczeństwa

w przestrzeniach publicznych jest niezwykle ważnym elementem dla społeczności lokalnej. Warunkuje swobodny rozwój, jak i jest podstawową potrzebą ludzką.

W świetle zebranych danych od Komisariatu Policji w Pyzdrach za rok 2016 odnoszących się do liczby wykroczeń w przestrzeniach publicznych na terenie gminy Pyzdry wnioskuje się ich łączną sumę w liczbie 235.

Średnią gminną, która wyniosła 3,29 wykroczeń w przestrzeniach publicznych na 100 osób przekroczyło 9 jednostek, przy czym największa liczba analizowanych wykroczeń wystąpiła w jednostkach Pietrzyków Kolonia – 8,99 oraz Pietrzyków – 8,52.

Najwięcej wykroczeń w przestrzeniach publicznych w znaczeniu do liczby wykroczeń ogółem odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum – 85.

Zaznacza się, że łącznie w mieście Pyzdry zarejestrowano 128 omawianych wykroczeń, zatem stwierdza się wyższą przestępczość w mieście, niż na terenach wiejskich.

Wszystkie jednostki, w których zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla gminy Pyzdry oznaczono pomarańczowym tłem.

Tabela 13. Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych	Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	2	2,67
2	Ciemierów	161	1	0,62
3	Ciemierów Kolonia	189	5	2,65
4	Dłusk	209	7	3,35
5	Dolne Grądy	153	0	0,00
6	Górne Grądy	155	10	6,45
7	Kruszyny	201	4	1,99
8	Ksawerów	140	10	7,14
9	Lisewo	484	6	1,24
10	Pietrzyków	176	15	8,52
11	Pietrzyków Kolonia	178	16	8,99
12	Rataje	354	10	2,82
13	Ruda Komorska	335	9	2,69
14	Tarnowa	182	4	2,20
15	Trzcianki	99	0	0,00
16	Walga	114	1	0,88
17	Wrąbczynek	305	0	0,00
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	0	0,00
19	Zamość	94	0	0,00
20	Zapowiednia	211	7	3,32
	Pyzdry	3 169	128	4,04
21	Pyzdry - Centrum	1 478	85	5,75
22	Pyzdry - Osiedle	616	15	2,44
23	Pyzdry - Szybska	132	7	5,30
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	8	1,11
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	13	5,91
suma		**7 137**	**235**	**3,29**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komisariatu Policji w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

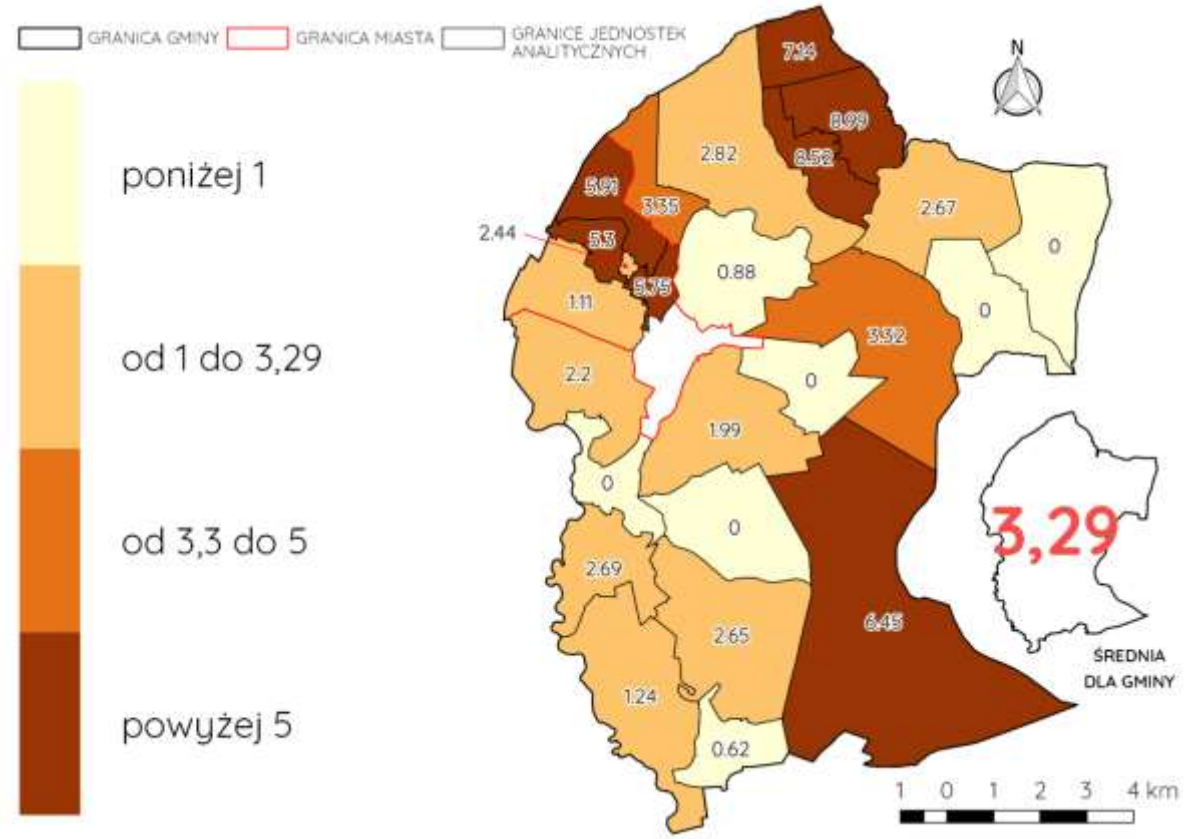

Ryc. 30. Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komisariatu Policji w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

2.3.5.2. Wskaźnik – liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej

Do mierzalnych wskaźników, które oddają poziom zagrożenia bezpieczeństwa mieszkańców gminy Pyzdry zakwalifikować można liczbę popełnionych przestępstw kryminalnych przypadającą na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej. Poczucie bezpieczeństwa osób zamieszkujących daną jednostkę analityczną jest niezwykle ważne. Miejsca, które charakteryzują się wysoką liczbą popełnionych przestępstw kryminalnych mogą być narażone na ich negatywne konsekwencje, takie jak np. odpływ ludności, czy zamykanie obiektów usługowych.

Na terenie gminy Pyzdry odnotowano łącznie 39 popełnionych przestępstw kryminalnych, zatem średnio na terenie gminy na 1 000 osób przypadło 5,46 zidentyfikowanych przestępstw. W 11 jednostkach analitycznych odnotowano wartość wyższą od wartości referencyjnej Gminy Pyzdry.

Przestrzenne występowanie analizowanego zjawiska rozłożyło się równomiernie na obszarze miejskim oraz na obszarze wiejskim. Ponad 43 % wszystkich popełnionych przestępstw kryminalnych odnotowano na obszarze jednostki analitycznej Pyzdry - Centrum – 17. Była to zdecydowanie największa odnotowana liczba popełnionych przestępstw kryminalnych.

W odniesieniu do liczby ludności danych jednostek analitycznych najwyższe wartości analizowanego wskaźnika wystąpiły w jednostkach: Walga, Dłusk, Białobrzeg, Pyzdry – Centrum oraz Zamość (wszystkie powyżej 10).

Wszystkie jednostki, w których zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla gminy Pyzdry oznaczono pomarańczowym tłem.

Tabela 14. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych	Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	1	13,33
2	Ciemierów	161	1	6,21
3	Ciemierów Kolonia	189	0	0,00
4	Dłusk	209	3	14,35
5	Dolne Grądy	153	0	0,00
6	Górne Grądy	155	0	0,00
7	Kruszyny	201	1	4,98
8	Ksawerów	140	1	7,14
9	Lisewo	484	2	4,13
10	Pietrzyków	176	0	0,00
11	Pietrzyków Kolonia	178	1	5,62
12	Rataje	354	2	5,65
13	Ruda Komorska	335	1	2,99
14	Tarnowa	182	0	0,00
15	Trzcianki	99	0	0,00
16	Walga	114	2	17,54
17	Wrąbczynek	305	1	3,28
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	1	6,54
19	Zamość	94	1	10,64
20	Zapowiednia	211	2	9,48
	Pyzdry	3 169	19	6,00
21	Pyzdry - Centrum	1 478	17	11,50
22	Pyzdry - Osiedle	616	0	0,00
23	Pyzdry - Szybska	132	0	0,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	2	2,77
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	0	0,00
suma		**7 137**	**39**	**5,46**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komisariatu Policji w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

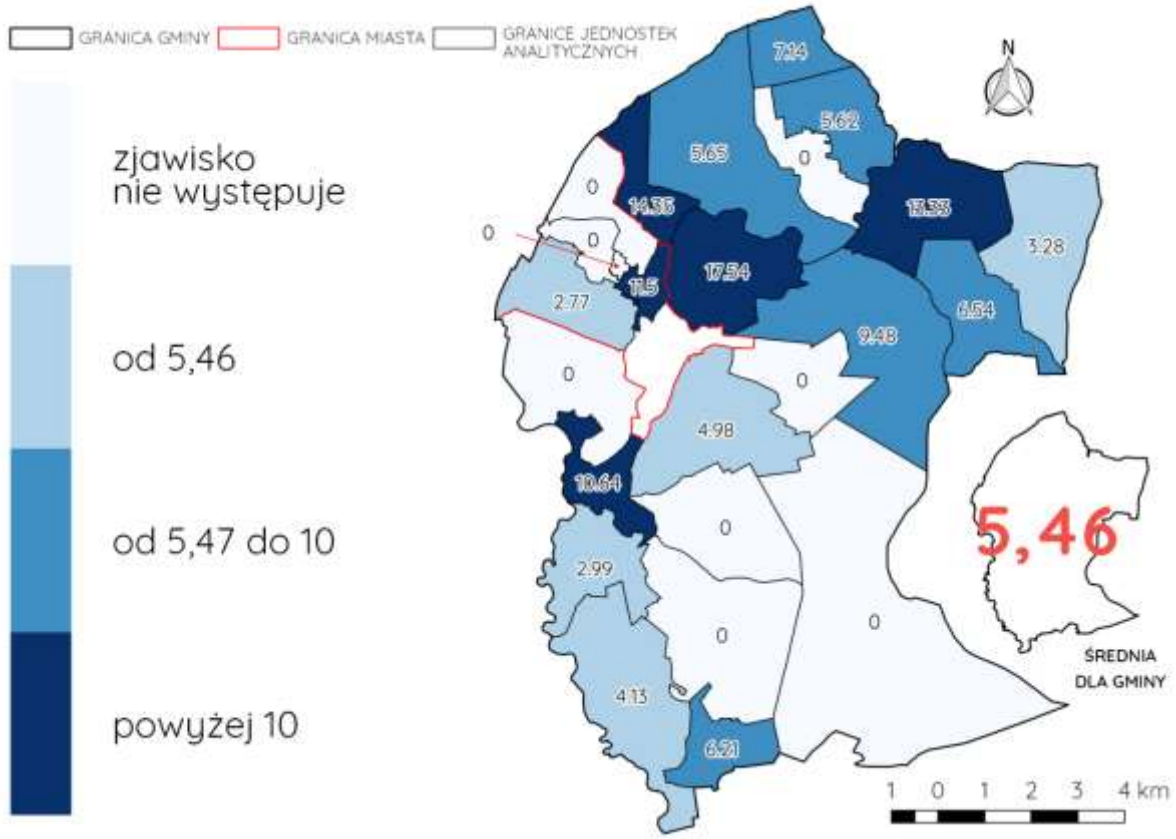

Ryc. 31. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komisariatu Policji w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

2.4. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA GOSPODARCZA

2.4.1. Sfera gospodarcza – podstawowa charakterystyka

Łączna liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na rok 2015 w analizowanej jednostce wyniosła 584, z czego 566 to podmioty prywatne. Odnotowano trend wzrostowy liczby podmiotów gospodarczych w latach 2004 – 2008, po czym w roku 2009 nastąpił ich spadek w mieście, jak i na terenie całej gminy. Od roku 2009 na obszarach wiejskich obserwuje się nieznaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, zaś na terenie miasta odnotowuje się stagnację. Na terenie gminy Pyzdry najbardziej rozwiniętą działalnością gospodarczą jest „handel, naprawa pojazdów samochodowych" (sekcja G – 145 podmiotów) oraz budownictwo (sekcja F – 141 podmiotów). W sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) odnotowano 27 działalności, a w przemyśle i budownictwie - 216. Resztę stanowią pozostałe działalności. W zdecydowanej większości na terenie gminy w przedsiębiorstwach zatrudnianych jest do 9 osób (566 podmiotów). Na terenie gminy występują 2 firmy zatrudniających od 50 do 249 pracowników.

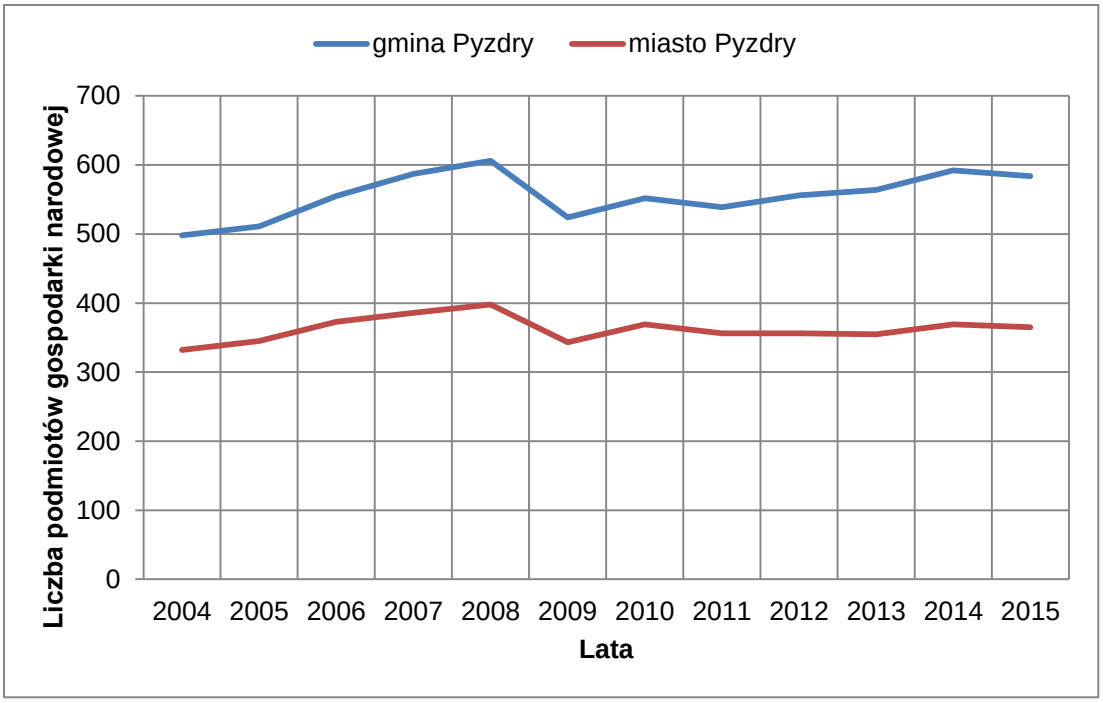

Ryc. 32. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Pyzdry oraz w mieście Pyzdry w latach 2004 – 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

2.4.2. Aktywność gospodarcza

Analizie poddano sferę gospodarczą. Badając w tym aspekcie gminę miejsko – wiejską jako wskaźnik obrazujący sytuację gospodarczą zaproponowano liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012 – 2016 r. w stosunku do 100 osób zamieszkujących daną jednostkę analityczną w wieku produkcyjnym. Dzięki takim danym można było zastosować reprezentatywny wskaźnik zarówno dla obszarów wiejskich, jak i dla obszaru miejskiego. Ponadto można było przedstawić trend zmian zachodzący na przestrzeni ostatnich 5 lat. Analiza oceny klimatu aktywności gospodarczej poszczególnych jednostek umożliwia rozpoznanie czy mieszkańcy są aktywni gospodarczo oraz czy potrafią sobie poradzić z konkurencją oraz trudnościami na rynku pracy.

2.4.2.1. Wskaźnik – Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016

W świetle zebranych danych przeciętna liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w ostatnich 5 latach wyniosła 3,37 – średnia wartość wskaźnika dla obszaru gminy. Zarejestrowano 154 wyrejestrowane podmioty gospodarcze na terenie gminy w ostatnich 5 latach analizy, w tym w mieście Pyzdry - 97.

Biorąc pod uwagę analizę danych jednostek analitycznych stwierdza się największą liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w jednostce Pyzdry - Centrum – 53. Najwyższy wskaźnik dotyczący liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 - 2016 odnotowano w jednostce Ksawerów – 8,33. W 8 jednostkach analitycznych przekroczono średnią wartość gminną, w tym w połowie na terenie miasta. Świadczy to o słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

Jednostki analityczne, w odniesieniu do których przyjęta wartość wskaźnika była wyższa od średniej gminnej, zostały uznane za będące w stanie kryzysowym. Oznaczono je w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 15. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012 – 2016	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	45	0	0,00
2	Ciemierów	113	0	0,00
3	Ciemierów Kolonia	128	3	2,34
4	Dłusk	129	5	3,88
5	Dolne Grądy	103	2	1,94
6	Górne Grądy	106	3	2,83
7	Kruszyny	124	5	4,03
8	Ksawerów	84	7	8,33
9	Lisewo	283	3	1,06
10	Pietrzyków	102	2	1,96
11	Pietrzyków Kolonia	124	0	0,00
12	Rataje	241	8	3,32
13	Ruda Komorska	240	3	1,25
14	Tarnowa	100	3	3,00
15	Trzcianki	70	1	1,43
16	Walga	74	2	2,70
17	Wrąbczynek	200	7	3,50
18	Wrąbczynkowskie Holendry	100	1	1,00
19	Zamość	49	1	2,04
20	Zapowiednia	138	1	0,72
	Pyzdry	2 017	97	4,81
21	Pyzdry - Centrum	921	53	5,75
22	Pyzdry - Osiedle	420	21	5,00
23	Pyzdry - Szybska	80	5	6,25
24	Pyzdry - Wójtostwo	450	10	2,22
25	Pyzdry - Wrzesińska	146	8	5,48
suma		**4 570**	**154**	**3,37**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

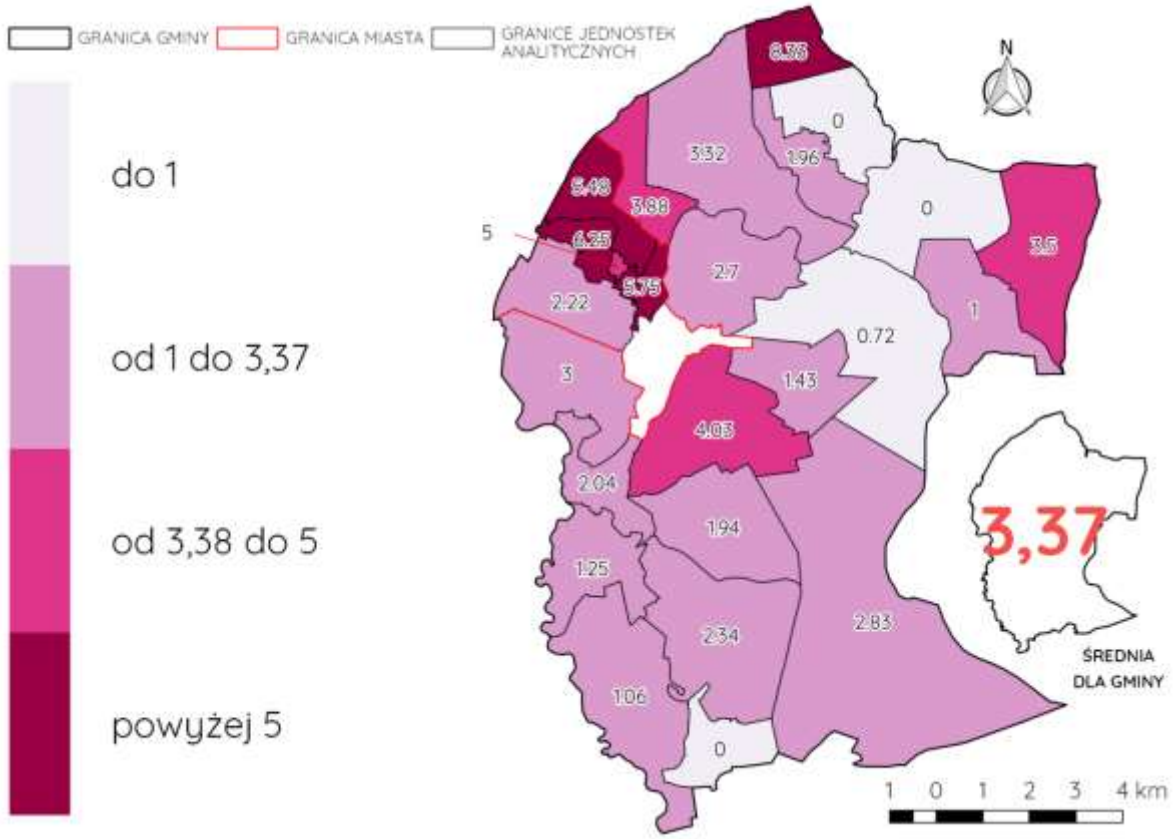

Ryc. 33. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

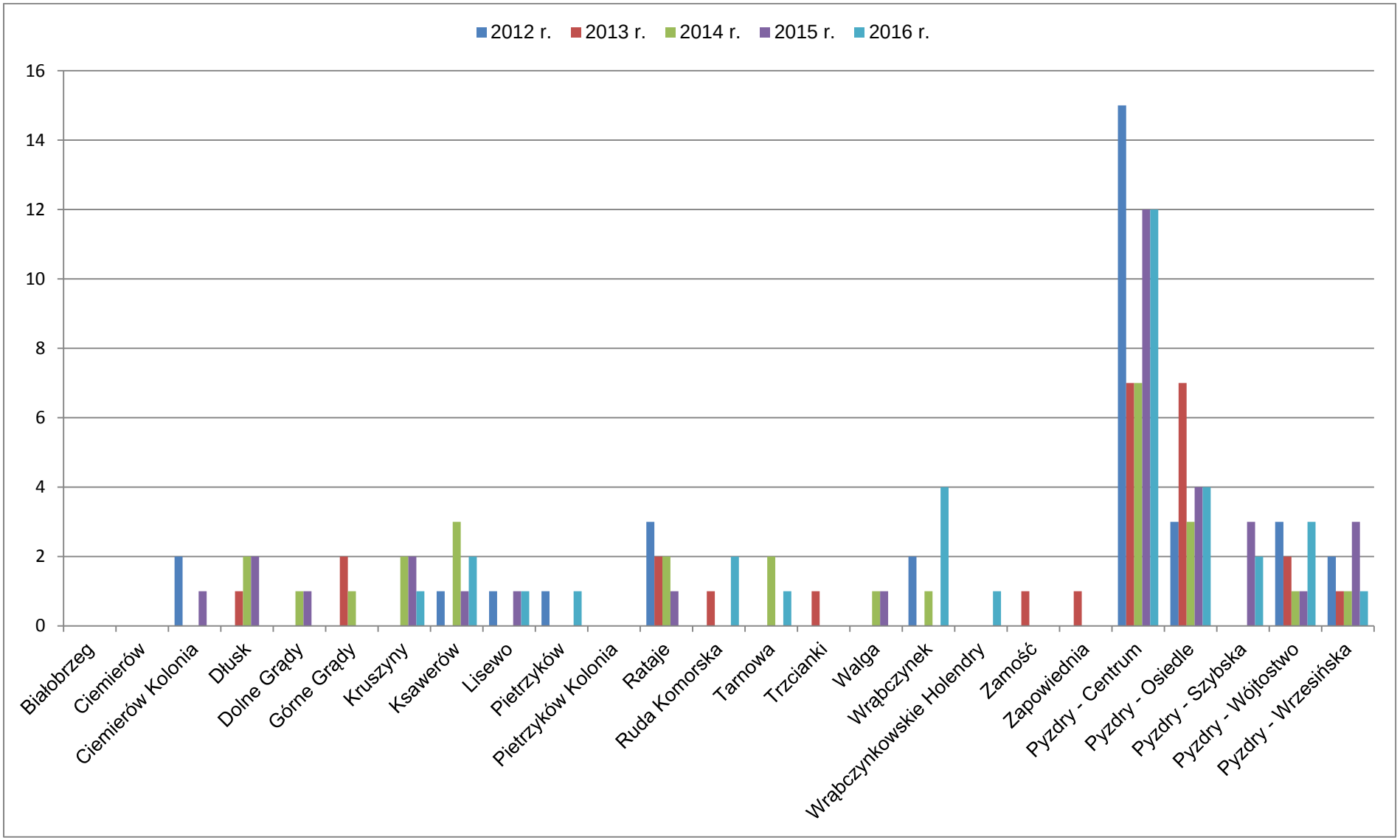

Ryc. 34. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012 – 2016 w danych jednostkach analitycznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

2.5. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA ŚRODOWISKOWA

2.5.1. Sfera środowiskowa – podstawowa charakterystyka

Pod względem podziału fizycznogeograficznego wg J. Kondrackiego teren gminy Pyzdry znajduje się w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego. Opisywany obszar mieści się w podprowincji Nizin Środkowopolskich, w makroregionie Niziny Wielkopolskiej. Gmina Pyzdry w układzie mezoregionalnym mieści się w zasięgu jednostki Doliny Konińskiej i Równiny Rychwalskiej.

Większość terenu charakteryzowanej jednostki jest płaska bądź lekko falista (wysokości wahają się. od ok 70 do 103 m n.p.m.). Najwyższe wzniesienia występują w okolicach miejscowości Wrąbczynkowskie Holendry.

Przez teren omawianej jednostki gminnej przepływa rzeka Warta wraz z jej dopływami Prosną i Wrześnicą. Warta dzieli obszar gminy na dwie części: mniejszą północą z Wrześnicą i Flisą oraz zasobną w wody powierzchniowe część południową ze zlewnią rzeki Prosny i jej dopływami: Bartosz i Kanał Młynikowski (Rów Mąkowski). Na terenie gminy Pyzdry nie występują większe jeziora. Do zbiorników wodnych można zaliczyć jedynie 4 stawy rybne o łącznej powierzchni 19,31 ha zlokalizowane wzdłuż cieku Flisa w zachodniej części miasta.

W ustawie z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2016 r. poz. 2134) wymieniono poszczególne formy ochrony przyrody. W granicach charakteryzowanego terenu występują:

- park krajobrazowy – Nadwarciański Park Krajobrazowy,
- obszar chronionego krajobrazu – Pyzdrski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- obszar natura 2000 – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Środkowej Warty", PLB 300002,
- obszar natura 2000 – Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty „Ostoja Nadwarciańska", PLH 300009,
- pomniki przyrody – grupa 2 drzew lipy drobnolistne,
- pomnik przyrody – dąb szypułkowy,
- pomnik przyrody – jawor,
- pomnik przyrody – sosna zwyczajna,
- pomnik przyrody – dąb szypułkowy.

2.5.2. Świadomość ekologiczna mieszkańców – niska emisja

Jednym z istotnych aspektów w zakresie jakości środowiska przyrodniczego jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Zjawisko to postarano się przedstawić za pomocą danych liczbowych nawiązujących do nieruchomości, które wyposażone są w tradycyjne piece na paliwa stałe.

Antropogeniczna działalność związana z ogrzewaniem nieruchomości poprzez tradycyjne piece jest jednym z podstawowych źródeł zanieczyszczeń powietrza. Emisja

powierzchniowa występuje w największym stopniu w miejscach o największej gęstości zabudowanych nieruchomości. Wskutek emisji do atmosfery dostają się szkodliwe związki takie jak np. dwutlenek siarki, czy tlenki azotu.

2.5.2.1. Wskaźnik – udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej

Posiadając dane od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach za 2016 r. w zakresie liczby zamieszkałych nieruchomości oraz nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe zdecydowano się przedstawić wskaźnik określający udział nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem. Przedstawione poniżej dane są danymi szacunkowymi.

Na terenie gminy Pyzdry znajdują się 1 944 zamieszkałe nieruchomości, w tym 1 520 wyposażonych w tradycyjne piece. Oznacza to, że 78,40 % zamieszkałych nieruchomości na terenie gminy posiada tradycyjny system ogrzewania – średnia wartość wskaźnika dla obszaru gminy.

Największą liczbę nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum – 361 nieruchomości. W odniesieniu do wartości procentowej największy udział analizowanych nieruchomości odnotowano w jednostce Zapowiednia i Białobrzeg – pow. 89 %. W 11 jednostkach stwierdzono średnią powyżej gminnej.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się wysokim udziałem nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w odniesieniu do ogólnej liczby zamieszkałych nieruchomości (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 16. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba zamieszkałych nieruchomości ogółem	Liczba nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji	Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	28	25	89,29
2	Ciemierów	42	32	76,19
3	Ciemierów Kolonia	47	34	72,34
4	Dłusk	63	48	76,19
5	Dolne Grądy	41	36	87,80
6	Górne Grądy	39	30	76,92
7	Kruszyny	53	41	77,36
8	Ksawerów	41	33	80,49
9	Lisewo	117	85	72,65
10	Pietrzyków	44	34	77,27
11	Pietrzyków Kolonia	58	48	82,76
12	Rataje	100	85	85,00
13	Ruda Komorska	84	55	65,48
14	Tarnowa	60	49	81,67
15	Trzcianki	26	19	73,08
16	Walga	24	15	62,50
17	Wrąbczynek	80	66	82,50
18	Wrąbczynkowskie Holendry	41	34	82,93
19	Zamość	25	16	64,00
20	Zapowiednia	57	51	89,47
	Pyzdry	872	688	78,90
21	Pyzdry - Centrum	445	361	81,12
22	Pyzdry - Osiedle	158	116	73,42
23	Pyzdry - Szybska	42	32	76,19
24	Pyzdry - Wójtostwo	175	134	76,57
25	Pyzdry - Wrzesińska	52	45	86,54
suma		**1944**	**1522**	**78,40**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

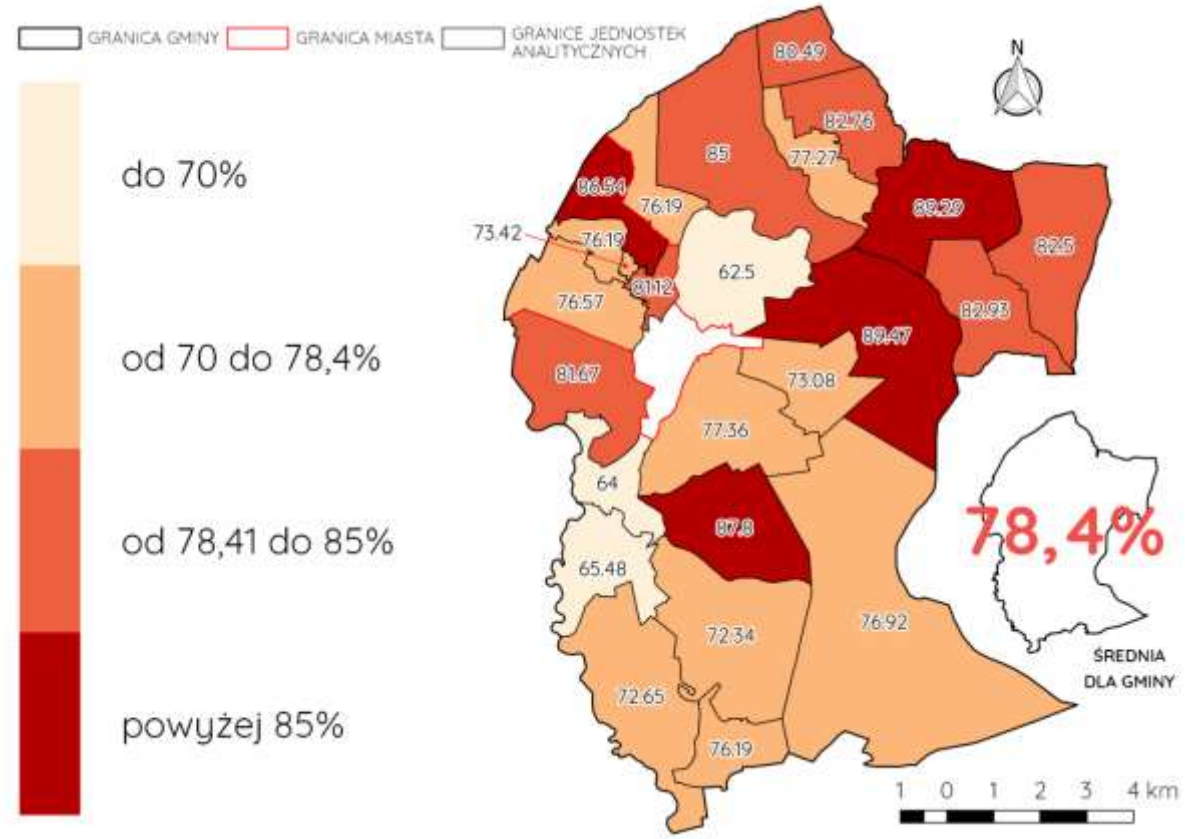

Ryc. 35. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

2.6. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

2.6.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna – podstawowa charakterystyka

Przeważającym sposobem zagospodarowania terenu na obszarze gminy jest działalność rolnicza – użytki rolne stanowiły 62,94% powierzchni gminy w 2014 roku, w tym grunty orne – 38,27%. Odnotowano stosunkowo duży udział łąk trwałych – 11,42% oraz pastwisk trwałych – 9,89% ogólnej powierzchni gminy. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione odpowiadają 30,53% powierzchni gminy, a więc można przyjąć, że jest ich stosunkowo dużo. Grunty zabudowane i zurbanizowane szacuje się na poziomie 2,81%. Grunty pod wodami zajmują 0,78% powierzchni gminy, użytki ekologiczne 0,15%, nieużytki 2,75%, a pozostałe tereny 0,04%. W gminie Pyzdry nie odnotowano gruntów zabudowanych i zurbanizowanych - tereny komunikacyjne – kolejowe oraz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – użytki kopalne. Nie odnotowano większych zmian w strukturze użytkowania gruntów gminy Pyzdry w latach 2012 – 2014. Najbardziej zauważalne dotyczyły

powierzchni gruntów ornych, których wielkość zmniejszyła się o 3 ha, podobnie jak i sadów, zaś powierzchnia łąk wzrosła o 3 ha.

Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na terenie gminy Pyzdry przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 17. Struktura użytkowania gruntów gminy Pyzdry

Rodzaj gruntu	Powierzchnia [ha]			Udział % gruntów (2014 r.)
	2012	2013	2014	
powierzchnia ogółem	13782	13782	13782	100,00
powierzchnia lądowa	13673	13674	13674	99,22
użytki rolne, w tym:	8675	8673	8674	62,94
grunty orne	5277	5274	5274	38,27
sady	252	251	249	1,81
łąki trwałe	1571	1573	1574	11,42
pastwiska trwałe	1363	1361	1363	9,89
grunty rolne zabudowane	134	134	135	0,98
grunty pod stawami	1	2	2	0,01
grunty pod rowami	77	78	77	0,56
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w tym:	4206	4207	4207	30,53
lasy	4134	4135	4135	30,00
grunty zadrzewione i zakrzewione	72	72	72	0,52
grunty pod wodami, w tym:	109	108	108	0,78
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	92	91	92	0,67
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	17	17	16	0,12
grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	384	387	387	2,81
tereny mieszkaniowe	66	67	68	0,49
tereny przemysłowe	8	9	9	0,07
tereny inne zabudowane	15	15	15	0,11
tereny zurbanizowane niezabudowane	1	1	1	0,01
tereny rekreacji i wypoczynku	3	3	3	0,02
tereny komunikacyjne - drogi	290	291	290	2,10
tereny komunikacyjne - inne	1	1	1	0,01
użytki ekologiczne	21	21	21	0,15
nieużytki	381	380	379	2,75
tereny różne	6	6	6	0,04

Źródło: Powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania, GUS

Połączenia komunikacyjne na terenie gminy tworzą drogi o randze wojewódzkiej, powiatowej i gminnej. Nie występują tu trakty kolejowe oraz drogi o znaczeniu krajowym. Miasto Pyzdry nie posiada obwodnicy. Łączna długość dróg wojewódzkich na terenie gminy Pyzdry wynosi 20,915 km, ich stan jest dobry. Do dróg wojewódzkich przebiegających przez gminę należą drogi o nr:

- 442 Września – Pyzdry – Gizałki - Kalisz,
- 466 Słupca – Ciążeń – Pyzdry.

Długość dróg powiatowych na terenie gminy Pyzdry wynosi 40,871 km. Drogi powiatowe na terenie gminy w obszarach wiejskich to drogi o nr:

- 2900P - Pyzdry - granica powiatu - Sporne;

- 2901P - Zapowiednia - Wrąbczynkowskie Holendry - Wrąbczynek - granica powiatu - Pagórów;
- 2902P - Ruda Komorska - Lisewo;
- 2903P - Janowskie Holendry - Anielewo;
- 2904P - Pyzdry - Tarnowa - Spławie - Nowa Wieś Podgórna;
- 2922P - Gozdowo - Bieganowo - Sokolniki – granica powiatu - Samarzewo;
- 3090P - Słupca – granica powiatu – Gizałki; - granica powiatu - Łukom.
- 4180P – granica powiatu – Lisewo – Ciemierów;
- 4181P – granica powiatu – Ruda Komorska – Pyzdry (część w granicach miasta).

Drogi powiatowe na terenie miasta:

- 3024P (klasy L) – ul. Dworcowa;
- 2904P (klasy Z) – ul. Niepodległości;
- 2904P (klasy Z) – ul. Spółdzielców;
- 3016P (klasy L) – ul. Szkolna;
- 3015P (klasy L) – ul. Szybska;
- 3013P (klasy L) – ul. Taczanowskiego;
- 3012P (klasy L) – ul. Rynek;
- 2904P (klasy Z) – ul. Wrocławska;
- 3011P (klasy L) – ul. Zamkowa.

Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi o klasie L (drogi lokalne gminne):

- 37 dróg gminnych na terenie obszarów wiejskich;
- 42 dróg gminnych na terenie miasta.

Ich łączna długość wynosi 108,60 km, a ich stan jest mocno zróżnicowany. Część dróg gminnych nie jest utwardzona.

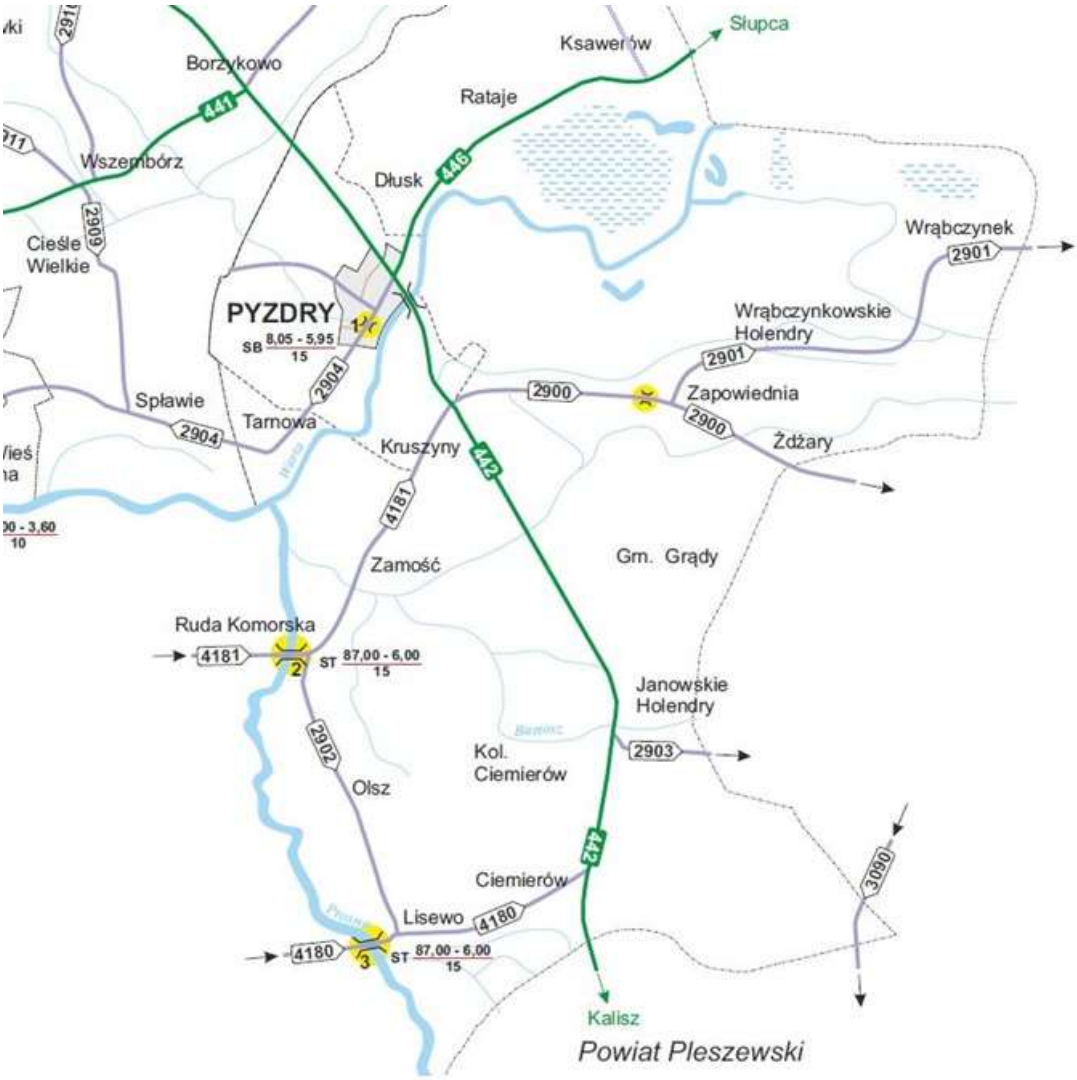

Ryc. 36. Gmina Pyzdry na tle sieci komunikacyjnej
Źródło: www.pyzdry.e-mapa.net

W analizowanej gminie występują złoża kruszywa naturalnego „Wrąbczynkowskie Holendry". Złoże o znaczeniu lokalnym wykorzystywane było na potrzeby budownictwa i drogownictwa. Obecnie zaniechano eksploatacji. Nie utworzono tu obszaru górniczego. Planowanym kierunkiem rekultywacji jest kierunek rolniczo - wodny.

W zachodniej części gminy występuje złoże gazu ziemnego „Komorze" oraz „Lisewo". Złoże „Komorze", odkryte w 2012 roku, znajduje się na głębokości ok. 3800 m. Gaz ze złoża jest wydobywany otworem Komorze-3, którego pełna eksploatacja rozpoczęła się w pierwszym kwartale 2014 roku. Złoże Lisewo, odkryte w 2011 roku, znajduje się na głębokości ok. 3600 m. Gaz jest wydobywany dwoma odwiertami; Lisewo-1k i Lisewo-2k, których pełna eksploatacja rozpoczęła się w drugim kwartale 2014 roku.

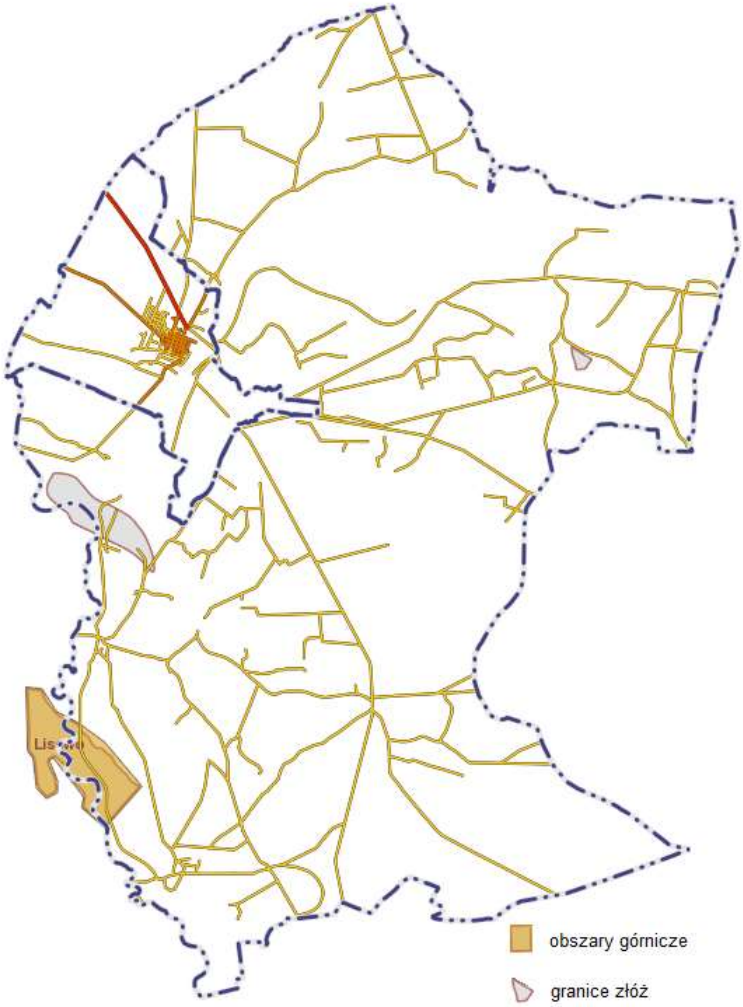

Ryc. 37. Obszary górnicze i granice złóż na terenie gminy Pyzdry
Źródło: www.pyzdry.e-mapa.net

Mieszkańcy Gminy Pyzdry mają możliwość korzystania z terenów i urządzeń użyteczności publicznej, którymi są:

- place zabaw w miejscowościach:
  - Pyzdry ul. Szybska, działka nr 553/2,
  - Pyzdry ul. Szkolna 2,
  - Tarnowa,
  - Rataje działka nr 508,
  - Pietrzyków 49,
  - Ksawerów działka nr 166/4,
  - Dłusk działka nr 278,
  - Kruszyny działka nr 82/1,
  - Zamość-Kruszyny działka nr 244,
  - Walga działka nr 370,
  - Ruda Komorska 90,
  - Lisewo 108,
  - Górne Grądy 2,
  - Wrąbczynkowskie Holendry 13,
  - Wrąbczynek 41,
- placówki oświatowe:
  - Zespół Szkolno – Przedszkolny w Pyzdrach, ul. Szkolna 2,
  - Filia Samorządowej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II – Wrąbczynkowskie Holendry 13,
  - Samorządowa Szkoła Podstawowa w Górnych Grądach, Górne Grądy 2,
  - Samorządowa Szkoła Podstawowa w Lisewie, Lisewo 108,
  - Niepubliczna Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Pietrzykowie, Pietrzyków 49,
  - Przedszkole Publiczne „Bajkowy Świat" w Pyzdrach.
- świetlice wiejskie:
  - Kruszyny,
  - Pietrzyków,
  - Lisewo,
  - Ruda Komorska,
  - Ciemierów,
  - Tarnowa,
  - Wrąbczynek,
  - Rataje,
  - Dłusk.

- Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach, ul. Kaliska 25,
- Muzeum Ziemi Pyzdrskiej w Pyzdrach, ul. Kaliska 25a,
- Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Pyzdrach, ul. Kaliska 25b,
- siłownia zewnętrzna w Pyzdrach, ul. Szybska działka nr 553/2,
- boiska:
  - Pyzdry ul. Nowoogrodowa 3c – Zespół boisk Orlik 2012 i boisko pełnowymiarowe do piłki nożnej wraz z budynkiem siłowni,
  - Pietrzyków 49 przy szkole podstawowej – w trakcie budowy/przebudowy,
  - Lisewo 108 przy szkole podstawowej boisko trawiaste,

- Górne Grądy przy szkole podstawowej utwardzone kostką,
- Wrąbczynkowskie Holendry 13 przy szkole podstawowej do siatkówki i trawiaste,

– parki i skwery:
  - Pyzdry, ul. Rynek,
  - Pyzdry, ul. Plac Sikorskiego,
  - Lisewo, działka nr 451 o powierzchni 0,37 ha.

2.6.2. Depopulacja ludności

W niniejszej diagnozie w ramach sfery przestrzenno – funkcjonalnej przeanalizowano zmiany liczby ludności na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016. Jest to wskaźnik świadczący o wzroście liczby ludności – sytuacja pozytywna lub spadku liczby ludności – sytuacja negatywna. Wyludnianie się obszaru świadczy m.in. o niekorzystnej strukturze demograficznej mieszkańców lub ich emigracji. Na podstawie dynamiki zmian liczby ludności w badanym pięcioleciu można określić ogólny trend zmian na terenie gminy Pyzdry oraz ogólny trend zmian dla poszczególnych jednostek analitycznych. Przekształcenie struktury demograficznej, jak i zmniejszenie, czy zwiększenie liczby ludności może ponieść za sobą zmiany w strukturze przestrzennej, bądź funkcjonalnej danego miejsca.

Depopulacja ma znaczący wpływ na zmiany przestrzenno - funkcjonalne. Niekorzystne tendencje ludnościowe mogą prowadzić do wielu problemów. Namacalnym dowodem w konsekwencji odpływu ludności będą widoczne zmiany w przestrzeni, w postaci pustostanów oraz zdegradowanej zabudowy. Szansą na ich uratowanie jest ich przekształcenie co wiąże się ze zmianą ich funkcji, np. na cele turystyczne. Pustostany stanowiące własność prywatną wpłyną negatywnie na przestrzeń gminy co przełoży się na zmniejszenie ruchu turystycznego. Zaniedbane i opuszczone budynki stanowić będą również zagrożenie dla otoczenia, jak i lokalnej społeczności. Ponadto estetyka przestrzeni ulegnie znacznemu pogorszeniu. Ważne jest by włączyć w proces rewitalizacji mieszkańców i uchronić obiekty przed dalszą degradacją oraz nadać im nowe funkcje.

Degradacja tkanki osadniczej, w sposób szczególny na obszarach wiejskich może doprowadzić do rozrzedzenia sieci osadniczej. Związane z tym będzie utrzymywanie np.: bibliotek, dróg, sieci wodociągowo - kanalizacyjnej za znacznie wyższą cenę spowodowaną mniejszą liczbą ludności. Zmiany funkcjonalne będą dotyczyć również sektora usług, w tym edukacyjnych. Zmniejszenie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym prowadzić będzie do likwidacji szkół. Depopulacja prowadzi do zmiany struktur demograficznych, w tym do zmiany struktur wieku. Przyczyni się do wystąpienia „niedoboru rąk do pracy”, co w konsekwencji będzie prowadziło do upadku przedsiębiorstw. Konsekwencją będą również groźne skutki ekonomiczne - zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym, które utrzymują starsze osoby. Spadek liczby ludności spowoduje ponadto zmniejszenie wpływów podatkowych dla samorządów.

2.6.2.1. Wskaźnik – różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Poniżej zaprezentowano wskaźnik pn. różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej. Wskaźnik miał na celu przedstawienie niekorzystnych zmian demograficznych poszczególnych jednostek analitycznych. Przedstawiono spadek, bądź wzrost liczby ludności w danych jednostkach analitycznych porównując dane z roku 2016 do roku 2012. Następnie przeliczono daną różnicę w stosunku do 100 osób w roku 2012 danej jednostki. Na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016 nastąpił spadek liczby ludności, a otrzymany wskaźnik wyniósł -1,55 – średnia wartość dla gminy.

W podziale na jednostki analityczne najwięcej osób ubyło w jednostce Pyzdry – Centrum – 59, a najwięcej przybyło w jednostce Pyzdry – Wójtostwo – 37. W odniesieniu do liczby ludności w 2012 r. najgorszą sytuację odnotowano w jednostce Rataje -9,69. Ponadto średnią gminną przekroczyło łącznie 16 jednostek, co świadczy o wysokiej depopulacji na terenie całej gminy.

Tłem pomarańczowym oznaczono jednostki analityczne, w których zaobserwowano negatywne zmiany demograficzne związane ze zmniejszeniem liczby ludności (wartość mniejsza od średniej dla gminy).

Tabela 18. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2012 r.	Liczba ludności w 2016 r.	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	73	75	2	2,74
2	Ciemierów	165	161	-4	-2,42
3	Ciemierów Kolonia	196	189	-7	-3,57
4	Dłusk	206	209	3	1,46
5	Dolne Grądy	164	153	-11	-6,71
6	Górne Grądy	166	155	-11	-6,63
7	Kruszyny	194	201	7	3,61
8	Ksawerów	147	140	-7	-4,76
9	Lisewo	494	484	-10	-2,02
10	Pietrzyków	169	176	7	4,14
11	Pietrzyków Kolonia	183	178	-5	-2,73
12	Rataje	392	354	-38	-9,69
13	Ruda Komorska	331	335	4	1,21
14	Tarnowa	191	182	-9	-4,71
15	Trzcianki	107	99	-8	-7,48
16	Walga	119	114	-5	-4,20
17	Wrąbczynek	310	305	-5	-1,61
18	Wrąbczynkowskie Holendry	162	153	-9	-5,56
19	Zamość	83	94	11	13,25
20	Zapowiednia	217	211	-6	-2,76
	Pyzdry	3 180	3 169	-11	-0,35
21	Pyzdry - Centrum	1 537	1 478	-59	-3,84
22	Pyzdry - Osiedle	626	616	-10	-1,60
23	Pyzdry - Szybska	112	132	20	17,86
24	Pyzdry - Wójtostwo	686	723	37	5,39
25	Pyzdry - Wrzesińska	219	220	1	0,46
suma		**7 249**	**7 137**	**-112**	**-1,55**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

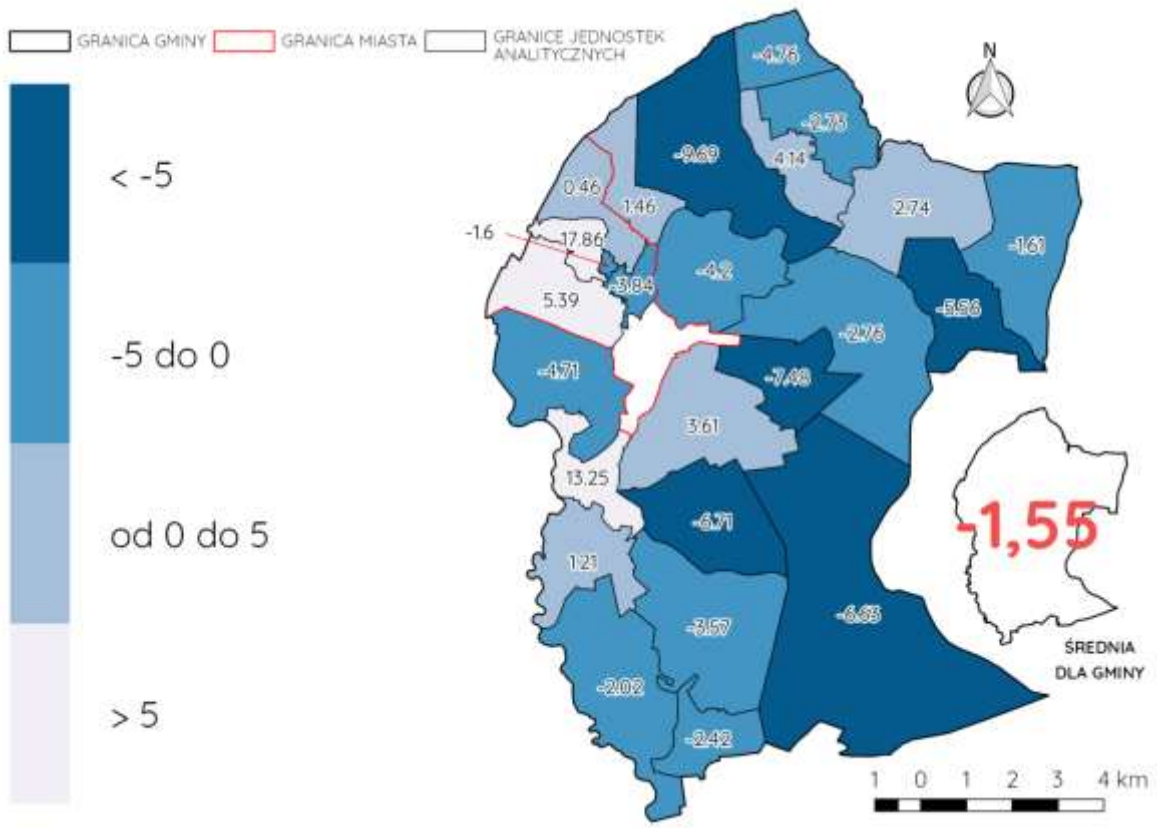

Ryc. 38. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

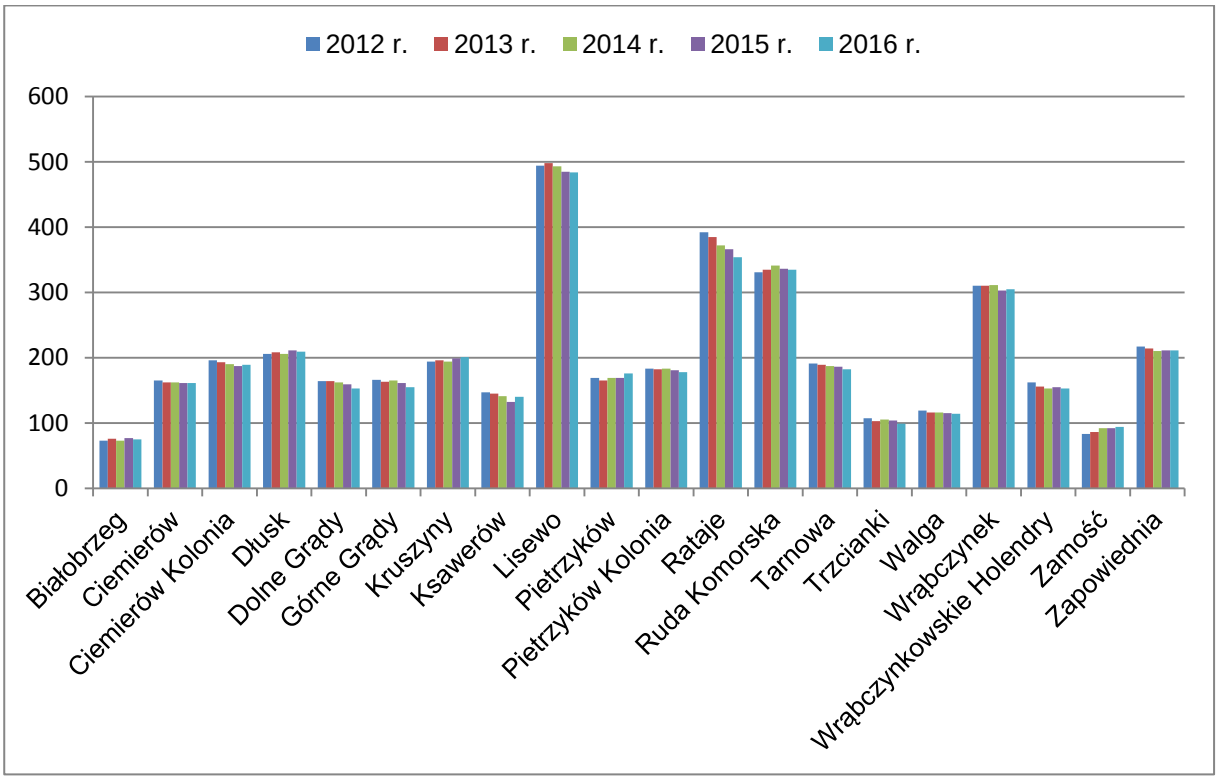

Ryc. 39. Zmiany liczby ludności w jednostkach analitycznych (wiejskich) na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

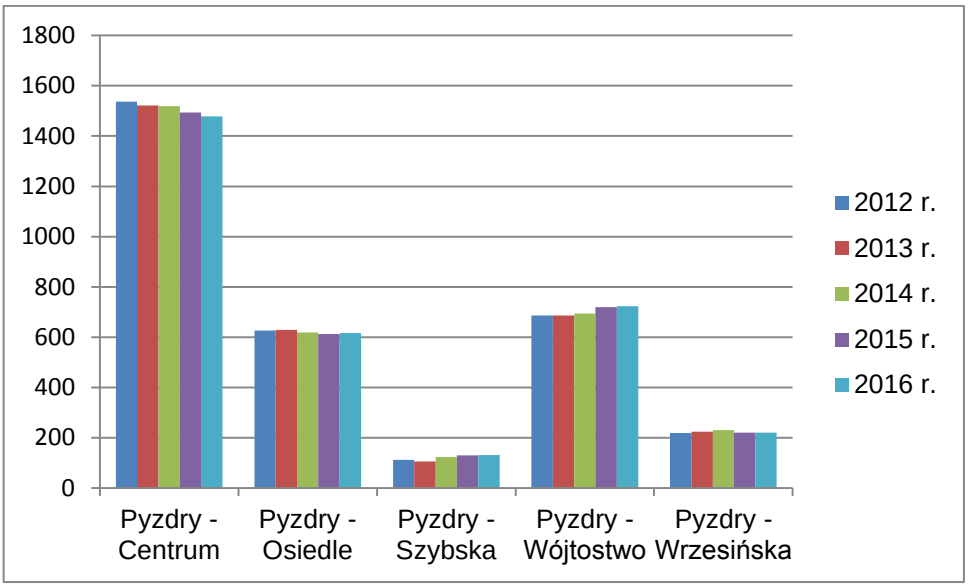

Ryc. 40. Zmiany liczby ludności w jednostkach analitycznych (miejskich) na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

2.7. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA TECHNICZNA

2.7.1. Sfera techniczna – podstawowa charakterystyka

Na terenie gminy Pyzdry występują następujące ujęcia i stacje uzdatniania wody:

- Pyzdry - ujęcie i stacja uzdatniania wody – Pyzdry, ul. Nadrzeczna, wydajność 35,15 m³/h; obsługuje miejscowości: Pyzdry i Dłusk. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry, stan techniczny wodociągu dobry.
- Pyzdry - ujęcie i stacja uzdatniania wody - Pyzdry, ul. Wrocławska, wydajność 60,80 m³/h; obsługuje miejscowości: Tarnowa i Pyzdry. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry. Stan techniczny wodociągu dobry.
- Pietrzyków - ujęcie i stacja uzdatniania wody - Pietrzyków, wydajność 72,00 m³/h; obsługuje miejscowości: Pietrzyków, Pietrzyków - Kolonia, Rataje, Ksawerów i Samarzewo (gm. Lądek) i Pyzdry. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry. Stan techniczny wodociągu dobry.
- Wrąbczynek - ujęcie i stacja uzdatniania wody - Wrąbczynek, wydajność 72,00 m³/h; obsługuje miejscowości: Wrąbczynkowskie Holendry, Zapowiednia, Trzcianki, Białobrzeg oraz na terenie gminy Zagórów miejscowości: Wrąbczyn Górski, 60 Adamierz, Długa Górka, Kościółków. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry. Stan techniczny wodociągu dobry.
- Lisewo - ujęcie i stacja uzdatniania wody - Lisewo, wydajność 60,00 m³/h; obsługuje miejscowość Lisewo, Ciemierów, Modlica, Zamość i Ruda Komorska, Kruszyny, Baraniec, Tłoczyzna, Łupice, Górne Grądy, Dolne Grądy, Kolonia Janowska,

Benewicze. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry. Stan techniczny wodociągu dobry.

Na terenie miasta 98,5% mieszkań wyposażonych jest w instalację wodociągową, zaś na terenach wiejskich 89,5%. Część posesji na wsiach korzysta z własnych ujęć wody. Długość sieci wodociągowej wynosi 112,2 km z łączną liczbą przyłączy 1992 szt. (GUS, 2015).

W charakteryzowanej gminie działa 1 oczyszczalnia ścieków we wsi Tarnowa. Jest to oczyszczalnia biologiczna o przepustowości wynoszącej ok. 500 m³ na dobę. Średniodobowy dopływ ścieków na oczyszczalnię wynosi 280 m³ na dobę. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Warta.

W mieście Pyzdry oraz w miejscowościach Dłusk i Tarnowa występuje sieć kanalizacyjna. Wg danych GUS, w gminie Pyzdry z końcem 2015 r. 48% budynków mieszkalnych z terenu gminy przyłączonych było do sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 19,3 km z liczbą 901 przyłączy. W pozostałych gospodarstwach domowych gospodarka ściekowa prowadzona jest indywidualnie poprzez gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych - 986 lub przydomowych oczyszczalni ścieków - 39.

Jedynie w mieście Pyzdry znajduje się sieć kanalizacji deszczowej o łącznej długości 15 km. Jej pokrycie miasta wynosi ok. 70%.

Gminny system gospodarki odpadami komunalnymi opiera się na zorganizowanej zbiórce odpadów zmieszanych prowadzonej metodą pojemnikową oraz na selektywnej zbiórce odpadów opakowaniowych prowadzonych metodą pojemnikową i workową. Posiadając dane za rok 2015 w zakresie liczby deklaracji dotyczących zbiórki odpadów segregowanych i niesegregowanych stwierdza się, że 59 gospodarstw domowych na terenie gminy Pyzdry zadeklarowało wywóz odpadów zmieszanych, a 1903 odpadów segregowanych.

Na terenie gminy nie istnieje sieć gazowa oraz cieć ciepłownicza. W związku z tym mieszkańcy gminy posiadają indywidualne systemy ogrzewania budynków mieszkalnych. Centralne ogrzewanie założone jest w przypadku 76,3% mieszkań na terenie miejskim oraz 59,3% mieszkań na terenie obszarów wiejskich (GUS, 2015).

2.7.2. Degradacja stanu technicznego

W niniejszej diagnozie w ramach sfery technicznej przeanalizowano wielkość oraz jakość obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz liczbę budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem. Są to wskaźniki mogące świadczyć o niedoposażeniu obiektów w nowoczesne technologie, jakości ich wyposażenia, czy też niekorzystnej estetyce miejsca, która negatywnie oddziałuje na lokalną społeczność.

2.7.2.1. Wskaźnik – liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej

Ujęcie obiektów w gminnej ewidencji zabytków jest jedną z form ochrony prawnej zabytków. W skład gminnej ewidencji zabytków wchodzą obiekty ujęte w wojewódzkiej

ewidencji zabytków, obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz nowo powołane obiekty przez Burmistrza Gminy z uzgodnieniem z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Gminna ewidencja zabytków jest najpełniejszym zasobem spuścizny oraz dziedzictwa ludności, która zamieszkiwała gminę. Obejmuje wszystkie obiekty podlegające ochronie, które są lokalnym dziedzictwem materialnym gminy.

Analizie zdecydowano się poddać nieruchome zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków, z uwagi na istotne znaczenie tych obiektów w estetyce miejsca danej jednostki analitycznej. Ponadto obiekty są zauważalnymi „wizytówkami" jednostek, które odznaczają się na tle pozostałych. Zabytki zachowane w pierwotnym i równocześnie dobrym stanie pozytywnie oddziałują na mieszkańców. W przypadku ich złego stanu zachowania i braku opieki nad nimi mogą stać się miejscami, które będą sprzyjały licznym patologią społecznym (np. nieoświetlony park, czy też popadające w stan ruiny obiekty budowalne). Dlatego w myśl zasady wspólnego dbania o dziedzictwo kulturowe oraz niedopuszczenie do rodzenia się patologii społecznych (zgodnie z zasadą ex – ante) obiekty te powinny być utrzymywane, modernizowane i w dalszym etapie monitorowane. Wszelkie prace porządkowe w ich obrębie wymagają uzgodnień z WKZ. Zabytki nieruchome mogą być również obiektami użyteczności publicznej, które służą mieszkańcom gminy jako przestrzenie otwarte (np. parki) lub zamknięte (obiekty budowlane).

W sposób szczególny na terenie miejskim zachodzi potrzeba ich adaptacji na nowe funkcje, np. usługowe, co wiąże się z ich przystosowaniem do nowych rozwiązań technicznych. Wprowadzenie nowych rozwiązań technologicznych w przypadku obiektów zabytkowych wymaga bardzo dużych nakładów finansowych, a w sposób szczególny dotyczy to obiektów rejestrowych. Wszelkie prace porządkowe, naprawcze oraz rewitalizacyjne wymagają uzgodnień z WKZ. Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych, w tym niedostosowanie obiektów zabytkowych do zmieniających się funkcji obszaru niejednokrotnie przyczynia się do powstawania barier funkcjonalnych na danym terenie.

Na terenie gminy Pyzdry łączna liczba obiektów w gminnej ewidencji zabytków wynosi 244, z czego 140 znajduje się na terenie miasta. Do podanej liczby nie wliczono zespołów, a jedynie obiekty, które wchodzą w ich skład oraz historycznego układu urbanistycznego, który nie jest pojedynczym obiektem tylko pewną grupą obiektów. Najważniejszych zabytkami (zabytki rejestrowe) na terenie Pyzdr są:

- historyczny układ urbanistyczny, XIII – XIX, nr rej.:795/Wlkp/A z 28.05.2010,
- kościół par. p.w. Narodzenia NMP, ul. Farna, poł. XIV, XV, 1865-70, nr rej.: kl.IV-73/34/58 z 3.10.1958,
- zespół klasztorny franciszkanów, ul. Kaliska, poł. XIV-XVIII, nr re.: kl.IV-73/35/58 z 3.10.1958:
  - kościół p.w. Ścięcia Głowy św. Jana,
  - klasztor,
- pozostałości zamku i muru miejskiego, I poł. XIV, nr rej.: 120 z 1.06.1968,
- pozostałości murów miejskich, w domu ul. Kaliska 36, 1339, nr rej.: 1595 z 10.09.1974,
- dom, ul. Kaliska 29, I poł. XIX, nr rej.: 412/154 z 9.01.1989,
- dom, ul. Kaliska 37, I poł. XIX, nr rej.: 504/245 z 4.05.1994,
- dom, Rynek (pl. Wolności) 17, drewn., 1768, nr rej.: kl.IV-73/89/56 z 30.07.1956,
- dom, Rynek 19, szach., pocz. XIX, nr rej.: 960/A z 5.03.1970,
- dom, ul. Zwierzyniec 6, I poł. XIX, nr rej.: 449/190 z 19.09.1990,
- wiatrak holender, 1903, nr re.: 450 z 1.02.1969

oraz z miejscowości Rataje:

- zespół dworski, 2 poł. XIX, nr rej.:387/129 z 2.09.1985:
  - dwór,
  - park.

Spośród wszystkich ewidencyjnych obiektów zabytkowych najlepszy stan zachowania reprezentują obiekty sakralne. Zły stan techniczny reprezentują zachowane obiekty powstałe w XIX w., które nie są przystosowane do standardów współczesnego budownictwa, co powoduje zastąpienie ich zabytkowych elementów na współczesne formy budownictwa. Domy mieszkalne były ściśle powiązane z zabudową gospodarczą. W związku z zanikaniem pierwotnej funkcji nastąpiła szybka degradacja obiektów prowadząca do całkowitego zniszczenia, a w kolejności do rozbiórki budynków gospodarczych. Pozbawienie budynków mieszkalnych ich pierwotnych dekoracji architektonicznych prowadzi do degradacji pojedynczych obiektów, a także całych obszarów starej zabudowy, prowadząc do zniekształcenia i zmiany wizualnej ich pierwotnego charakteru. Wiele obiektów na terenie gminy jest w złym stanie technicznym. Do obiektów tych należy zaliczyć również dawną synagogę, dawne mury miejskie, założenia zieleni oraz cmentarze poewangelickie.

Gmina Pyzdry jest właścicielem następujących nieruchomych zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków:

- szkoła podstawowa, mur., l. 30 XX w Wrąbczynkowskich Holendrach,
- zespól dworski w Ratajach, w tym:
  - dwór, mur., 2 poł. XIX
  - park, 2 poł. XIX
  - spichlerz, mur., 2 poł. XIX
- szkoła podstawowa, mur., XIX / XX w Lisewie,
- dom nr 1, mur., przed 1863 na ul. Taczanowskiego w Pyzdrach,
- budynek dawnej elektrowni, mur., pocz. XX na ul. Nadrzecznej w Pyzdrach,
- magazyn tzw. bunkier, mur., kam., 1940-1944 na ul. Nadrzecznej w Pyzdrach,
- dom nr 3, mur., pocz. XX na ul. Nadrzecznej w Pyzdrach,
- remiza strażacka z budynkiem gospodarczym w Pyzdrach,
- mur., pocz. XX w. na ul. Kaliskiej w Pyzdrach,
- pozostałości murów miejskich przy ul. Kaliskiej w Pyzdrach,
- szkoła podstawowa, mur., l. 50 XX w. na ul. Szkolnej w Pyzdrach,
- wschodnie skrzydło klasztoru pofranciszkańskiego, w którym od 1985 r. mieści się Muzeum Ziemi Pyzdrskiej. W pięciu ekspozycjach muzeum znajdują się m.in. kości zwierząt prehistorycznych, zabytki archeologiczne, eksponaty dotyczące dziejów królewskiego miasta Pyzdry ze zbiorami cennych monet (brakteatów Bolesława Pobożnego i Przemysła II z 1283 r.), dokumentów (Zygmunta Starego, Stefana Batorego, Zygmunta III Wazy, Stanisława Augusta Poniatowskiego), repliką bombardy, słupami granicznymi oraz szeroką ekspozycja etnograficzna z przedmiotami i sprzętami codziennego użytku końca XIX i początku XX w. Muzeum mieści się na ul. Kaliskiej w Pyzdrach.

Na terenie gminy Pyzdry odnotowano 244 obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków. W podziale na jednostki analityczne zdecydowanie najwięcej z nich zlokalizowanych zostało w jednostce Pyzdry – Centrum – 125. W odniesieniu do powierzchni danej jednostki analitycznej najwyższy wskaźnik osiągnięto również w jednostce Pyzdry - Centrum – 121,36. Oznacza to, że w tej jednostce występuje największa kumulacja obiektów

zabytkowych. Średnią gminną, która wyniosła 1,77 przekroczyły łącznie 4 jednostki analityczne. Tłem pomarańczowym oznaczono jednostki analityczne, w których zaobserwowano największą liczbę zabytkowych obiektów w odniesieniu do powierzchni danych jednostek analitycznych (wartość wyższa od średniej dla gminy). Oznacza to, że potencjalne działania rewitalizacyjne mogą dotyczyć właśnie tych zabytkowych obiektów, które w pierwszej kolejności wymagają działań naprawczych z jednoczesnym uwzględnieniem poprawy warunków życia społeczności lokalnej. Obiekty zabytkowe, a w sposób szczególny obiekty rejestrowe wymagają sukcesywnych nakładów finansowych na ich remonty. Dlatego nawet w przypadku ich dobrego stanu zachowania zawsze należy mieć na uwadze dalsze, hipotetyczne prace restauratorskie.

Tabela 19. Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Powierzchnia (ha)	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej
1	Białobrzeg	625	3	0,48
2	Ciemierów	259	2	0,77
3	Ciemierów Kolonia	867	13	1,50
4	Dłusk	256	0	0,00
5	Dolne Grądy	570	20	3,51
6	Górne Grądy	2 310	10	0,43
7	Kruszyny	692	8	1,16
8	Ksawerów	246	0	0,00
9	Lisewo	780	2	0,26
10	Pietrzyków	281	8	2,85
11	Pietrzyków Kolonia	389	4	1,03
12	Rataje	965	10	1,04
13	Ruda Komorska	400	2	0,50
14	Tarnowa	578	1	0,17
15	Trzcianki	375	0	0,00
16	Walga	564	1	0,18
17	Wrąbczynek	645	2	0,31
18	Wrąbczynkowskie Holendry	457	8	1,75
19	Zamość	263	2	0,76
20	Zapowiednia	1 044	8	0,77
	Pyzdry	1 216	140	11,51
21	Pyzdry - Centrum	104	126	121,15
22	Pyzdry - Osiedle	16	0	0,00
23	Pyzdry - Szybska	138	0	0,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	397	14	3,53
25	Pyzdry - Wrzesińska	269	0	0,00
26	Pyzdry – obszar wyłączony z analizy	292	0	0,00
suma		**13 782**	**244**	**1,77**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

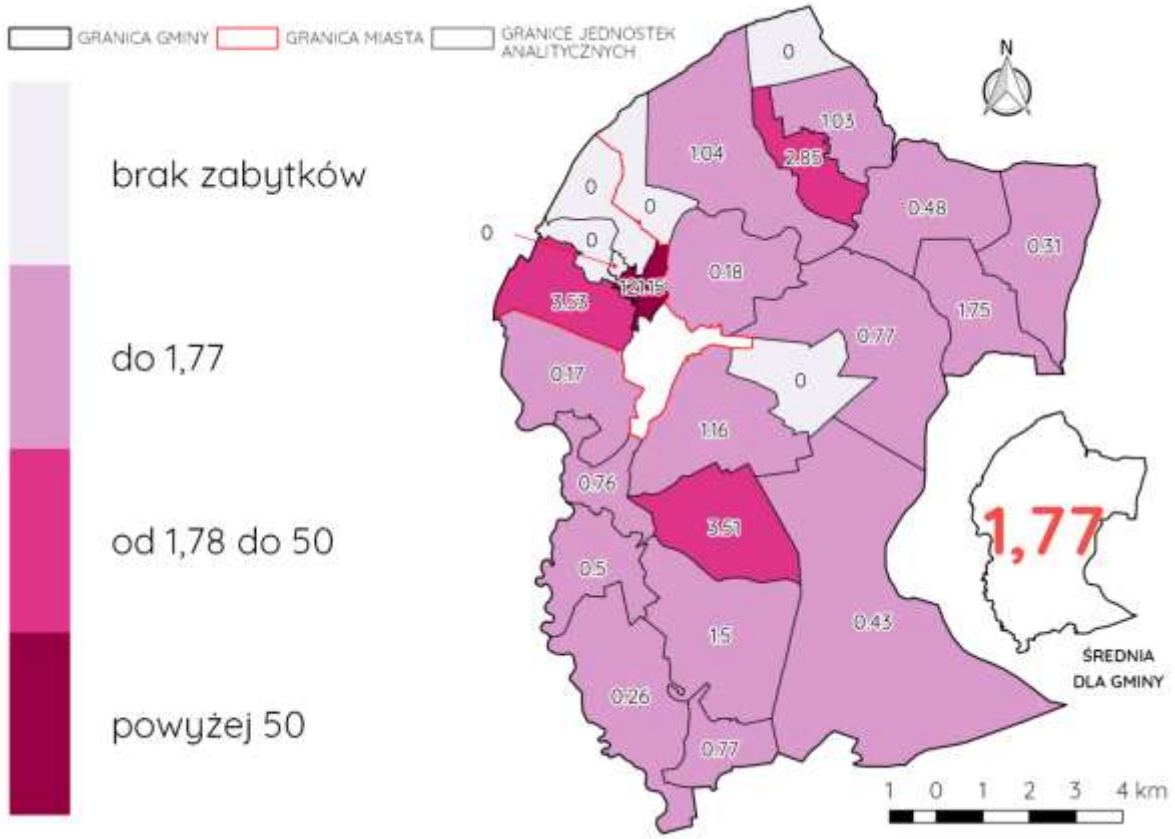

Ryc. 41. Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej w 2016 r.
Źródło: opracowanie własne

2.7.2.2. Wskaźnik – udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej

Szersze ujęcie obiektów mieszkalnych, które narażone są na degradację przedstawia wskaźnik pn. udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej. Budynki te w większym stopniu wymagają nakładów finansowych na remonty, niż wybudowane po 1970 r. Ponadto stanowią zagrożenie dla powietrza atmosferycznego w związku z tradycyjnym rozwiązaniem ich ogrzewania. Charakteryzują się również niekorzystnymi parametrami w kwestii energooszczędności. Prace modernizacyjne są kosztowne i wielu mieszkańców gminy nie stać na wymianę połaci dachowej, wymianę systemu ogrzewania, czy docieplenie budynku. Szacunkowe dane pozyskane od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach zamieszczono w kolejnej tabeli.

Na terenie gminy Pyzdry znajduje się 1 944 zamieszkałych nieruchomości, w tym 983 wybudowane przed 1970 rokiem. Oznacza to, że połowa zamieszkałych nieruchomości na terenie gminy liczy przynajmniej 45 lat. Średnią referencyjną dla obszaru gminy, która wyniosła 50,57 % przekroczyło 15 jednostek analitycznych.

Największy procentowy udział nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 odnotowano w jednostce Dolne Grądy oraz Pietrzyków. W jednostce Pyzdry –

Centrum zarejestrowano 290 budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. Była to największa liczba bezwzględna spośród wszystkich jednostek.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się wysokim udziałem wybudowanych nieruchomości przed 1970 r. w odniesieniu do ogólnej liczby zamieszkałych nieruchomości (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 20. Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba zamieszkałych nieruchomości ogółem	Liczba nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970	Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	28	12	42,86
2	Ciemierów	42	20	47,62
3	Ciemierów Kolonia	47	24	51,06
4	Dłusk	63	25	39,68
5	Dolne Grądy	41	31	75,61
6	Górne Grądy	39	19	48,72
7	Kruszyny	53	36	67,92
8	Ksawerów	41	22	53,66
9	Lisewo	117	63	53,85
10	Pietrzyków	44	32	72,73
11	Pietrzyków Kolonia	58	35	60,34
12	Rataje	100	60	60,00
13	Ruda Komorska	84	35	41,67
14	Tarnowa	60	13	21,67
15	Trzcianki	26	17	65,38
16	Walga	24	15	62,50
17	Wrąbczynek	80	39	48,75
18	Wrąbczynkowskie Holendry	41	21	51,22
19	Zamość	25	14	56,00
20	Zapowiednia	57	33	57,89
	Pyzdry	872	417	47,82
21	Pyzdry - Centrum	445	290	65,17
22	Pyzdry - Osiedle	158	0	0,00
23	Pyzdry - Szybska	42	10	23,81
24	Pyzdry - Wójtostwo	175	99	56,57
25	Pyzdry - Wrzesińska	52	18	34,62
suma		**1 944**	**983**	**50,57**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

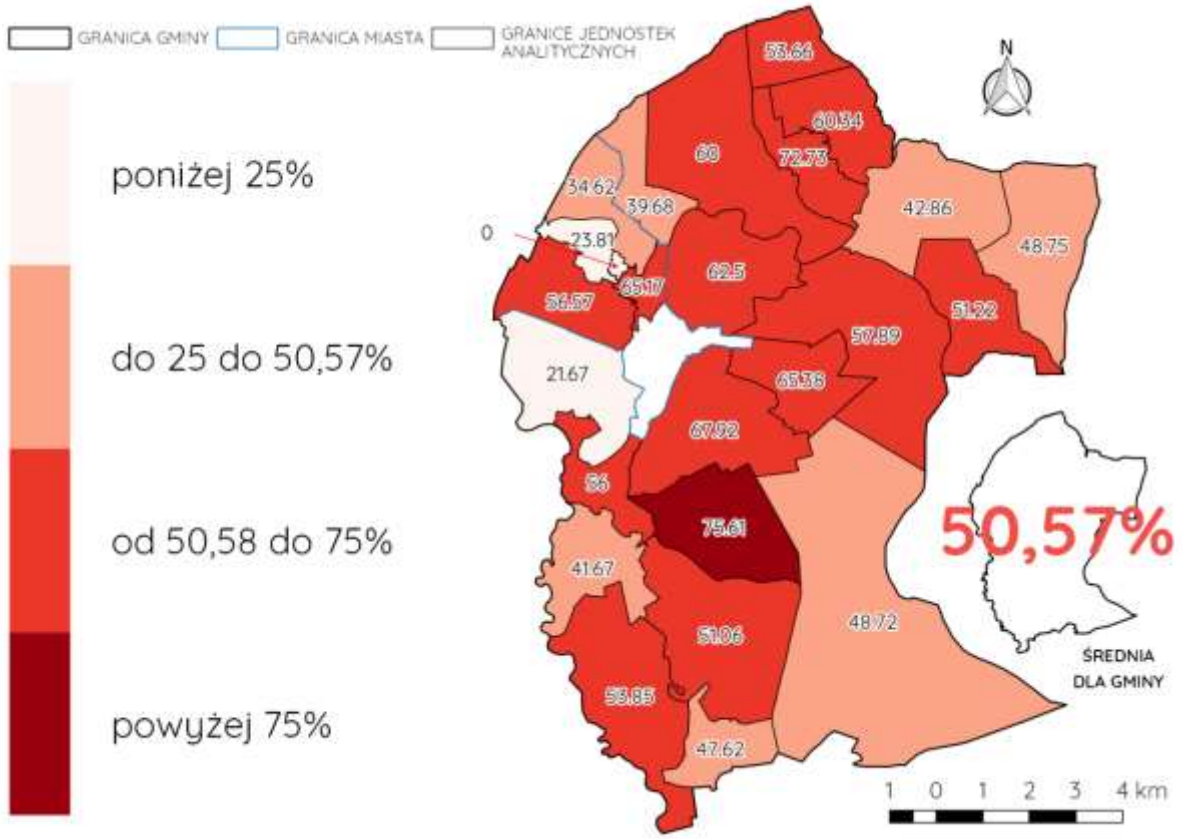

Ryc. 42. Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.
Źródło: opracowanie własne

2.8. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

W wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zbadano poziom rozwoju gminy Pyzdry. Każda jednostka analityczna została zbadana w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej. Analiza wskaźnikowa pozwala stwierdzić, które jednostki analityczne są w stanie kryzysowym. Do konkretnych sfer przypisano dane zjawiska.

SFERA SPOŁECZNA

W ramach badania procesu starzenia się społeczeństwa przeanalizowano udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej,

W zakresie problemów rynku pracy analizie poddano udział (%) osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej.

W ramach analizy samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych zbadano liczbę gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej oraz udział

(%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej.

Analizie poddano również liczbę osób niepełnosprawnych, które korzystały z pomocy GOPS-u, a w zakresie bezpieczeństwa scharakteryzowano liczbę wykroczeń w przestrzeniach publicznych oraz liczbę popełnionych przestępstw kryminalnych.

SFERA GOSPODARCZA

W celu przedstawienia sytuacji gospodarczej gminy zbadano liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2012 – 2016.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Do sfery środowiskowej zaproponowano charakterystykę przestrzennego rozmieszczenia nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będących źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem.

SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

Do analizy sfery przestrzenno – funkcjonalnej wskazano zmiany związane z liczbą ludności danych jednostek analitycznych w latach 2012 – 2016.

SFERA TECHNICZNA

W zakresie sfery technicznej analizie poddano liczbę obiektów nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz udział (%) nieruchomości zamieszkałych wybudowanych przed 1970 r.

W tabeli przedstawiono podsumowanie analizy wskaźnikowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry. Kolorem pomarańczowym oznaczono wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla wszystkich wydzielonych jednostek analitycznych, co wskazuje na występowanie stanu kryzysowego.

Tabela 21. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – sfera społeczna

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA SPOŁECZNA							
		Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	17,33	15,56	42,86	6,67	2,67	6,67	2,67	13,33
2	Ciemierów	16,15	7,08	12,50	2,48	1,86	2,48	0,62	6,21
3	Ciemierów Kolonia	11,64	6,25	37,50	1,59	1,59	1,06	2,65	0,00
4	Dłusk	17,22	10,08	38,46	3,83	1,91	3,83	3,35	14,35
5	Dolne Grądy	15,03	6,80	42,86	3,27	2,61	2,61	0,00	0,00
6	Górne Grądy	9,68	2,83	0,00	3,87	2,58	3,87	6,45	0,00
7	Kruszyny	11,44	3,23	0,00	1,49	0,50	1,00	1,99	4,98
8	Ksawerów	20,71	5,95	40,00	2,14	0,71	1,43	7,14	7,14
9	Lisewo	15,70	4,95	21,43	1,65	1,03	1,65	1,24	4,13
10	Pietrzyków	15,91	7,84	37,50	1,14	1,14	1,14	8,52	0,00
11	Pietrzyków Kolonia	14,04	5,65	14,29	1,12	0,56	1,12	8,99	5,62
12	Rataje	14,97	7,47	27,78	0,85	0,85	0,56	2,82	5,65
13	Ruda Komorska	6,57	4,17	10,00	2,69	1,19	2,39	2,69	2,99
14	Tarnowa	45,05	3,00	0,00	1,65	0,00	0,55	2,20	0,00
15	Trzcianki	14,14	8,57	0,00	4,04	4,04	3,03	0,00	0,00
16	Walga	17,54	2,70	50,00	0,88	0,88	0,88	0,88	17,54
17	Wrąbczynek	13,44	3,50	42,86	2,30	0,66	2,30	0,00	3,28
18	Wrąbczynkowskie Holendry	12,42	0,00	0,00	3,92	3,92	3,27	0,00	6,54
19	Zamość	25,53	6,12	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00	10,64

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA SPOŁECZNA							
		Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej
20	Zapowiednia	17,06	1,45	0,00	1,42	0,47	0,95	3,32	9,48
	Pyzdry	17,42	5,35	19,44	2,84	1,99	1,89	4,04	6,00
21	Pyzdry - Centrum	18,74	5,75	30,19	3,65	2,44	2,57	5,75	11,50
22	Pyzdry - Osiedle	13,96	3,10	15,38	1,14	0,97	0,81	2,44	0,00
23	Pyzdry - Szybska	9,85	10,00	25,00	6,82	3,03	5,30	5,30	0,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	20,47	6,22	3,57	2,35	2,07	1,24	1,11	2,77
25	Pyzdry - Wrzesińska	12,73	4,11	0,00	1,36	0,91	0,45	5,91	0,00
Średnia wartość dla Gminy Pyzdry		**16,52**	**5,32**	**23,05**	**2,45**	**1,60**	**1,88**	**3,29**	**5,46**

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno– funkcjonalna i techniczna

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA GOSPODARCZA	SFERA ŚRODOWISKOWA	SFERA PRESTRZENNO - FUNKCJONALNA	SFERA TECHNICZNA	
		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej	Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	0,00	89,29	2,74	0,48	42,86
2	Ciemierów	0,00	76,19	-2,42	0,77	47,62
3	Ciemierów Kolonia	2,34	72,34	-3,57	1,50	51,06
4	Dłusk	3,88	76,19	1,46	0,00	39,68
5	Dolne Grądy	1,94	87,80	-6,71	3,51	75,61
6	Górne Grądy	2,83	76,92	-6,63	0,43	48,72
7	Kruszyny	4,03	77,36	3,61	1,16	67,92
8	Ksawerów	8,33	80,49	-4,76	0,00	53,66
9	Lisewo	1,06	72,65	-2,02	0,26	53,85
10	Pietrzyków	1,96	77,27	4,14	2,85	72,73
11	Pietrzyków Kolonia	0,00	82,76	-2,73	1,03	60,34
12	Rataje	3,32	85,00	-9,69	1,04	60,00
13	Ruda Komorska	1,25	65,48	1,21	0,50	41,67
14	Tarnowa	3,00	81,67	-4,71	0,17	21,67
15	Trzcianki	1,43	73,08	-7,48	0,00	65,38
16	Walga	2,70	62,50	-4,20	0,18	62,50
17	Wrąbczynek	3,50	82,50	-1,61	0,31	48,75
18	Wrąbczynkowskie Holendry	1,00	82,93	-5,56	1,75	51,22

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA GOSPODARCZA	SFERA ŚRODOWISKOWA	SFERA PRESTRZENNO - FUNKCJONALNA	SFERA TECHNICZNA	
		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej	Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej
19	Zamość	2,04	64,00	13,25	0,76	56,00
20	Zapowiednia	0,72	89,47	-2,76	0,77	57,89
	Pyzdry	4,81	78,90	-0,35	11,51	47,82
21	Pyzdry - Centrum	5,75	81,12	-3,84	121,21	65,17
22	Pyzdry - Osiedle	5,00	73,42	-1,60	0,00	0,00
23	Pyzdry - Szybska	6,25	76,19	17,86	0,00	23,81
24	Pyzdry - Wójtostwo	2,22	76,57	5,39	3,53	56,57
25	Pyzdry - Wrzesińska	5,48	86,54	0,46	0,00	34,62
Średnia wartość dla Gminy Pyzdry		**3,37**	**78,40**	**-1,55**	**1,77**	50,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

III. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Gmina Pyzdry jest gminą miejsko - wiejską i jako jedna z wielkopolskich gmin charakteryzuje się specyficznymi dla siebie problemami, które zostały omówione. Ponadto wewnętrzne zróżnicowanie jakościowe i ilościowe występujących problemów w poszczególnych obszarach gminy umożliwi wyznaczenie obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. Jednocześnie ustawa o rewitalizacji, wyraźnie wskazuje, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20 % powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30% mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

W celu opracowania charakterystyki wszystkich wyznaczonych jednostek analitycznych położonych na terenie gminy Pyzdry zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane koncentracją negatywnych zjawisk, w szczególności: starzenia się społeczeństwa, bezrobocia, niewystarczającego wykształcenia osób bezrobotnych, wysokiego poziomu ubóstwa, niepełnosprawności, ubóstwa skrajnego w zakresie braku środków finansowych na zakup opału oraz przestępczości.

Należy przypomnieć, że stan kryzysowy może zostać stwierdzony w przypadku koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami ze wszystkich omawianych sfer.

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Pyzdry została przeprowadzona w następujący sposób:

1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkich badanych jednostek, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane dotyczące sfery społecznej, mając na uwadze, że jest ona podstawą do wskazania stanu kryzysowego. Spośród 13 zastosowanych wskaźników, 8 opisuje sferę społeczną, 2 odnoszą się do sfery

technicznej oraz po 1 przydzielono do sfery gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno – funkcjonalnej.

2) W pierwszym etapie za obszary zdegradowane uznano te jednostki analityczne, na terenie których dokonana diagnoza wykazała wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla gminy Pyzdry dla **8** wskaźników ze sfery społecznej, która to jest sferą priorytetową oraz przynajmniej **1** wskaźnik z pozostałych sfer.
3) Odwołano się do tzw. potencjału gminy.
4) Zinterpretowano wyniki partycypacji społecznej.
5) W drugim etapie za obszary zdegradowane uznano te jednostki analityczne, które wyznaczono w pierwszym etapie oraz dodatkowo zostały wskazane przez mieszkańców gminy Pyzdry i charakteryzują się znacznym potencjałem.

Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Pyzdry – liczba negatywnych wskaźników społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych

Lp.	Miejscowość	Sfera społeczna (8)	Sfera gospodarcza (8)	Sfera środowiskowa (8)	Sfera przestrzenno - funkcjonalna (8)	Sfera techniczna (2)
1	Białobrzeg	7	0	1	0	0
2	Ciemierów	5	0	0	0	1
3	Ciemierów Kolonia	2	0	0	1	1
4	Dłusk	8	1	0	0	0
5	Dolne Grądy	5	0	1	1	2
6	Górne Grądy	4	0	0	0	1
7	Kruszyny	0	1	0	1	0
8	Ksawerów	5	1	1	1	1
9	Lisewo	0	0	0	1	1
10	Pietrzyków	3	0	0	1	1
11	Pietrzyków Kolonia	3	0	1	1	1
12	Rataje	3	0	1	1	1
13	Ruda Komorska	2	0	0	0	0
14	Tarnowa	1	0	1	0	1
15	Trzcianki	4	0	0	1	1
16	Walga	3	0	0	1	1
17	Wrąbczynek	2	1	1	0	1
18	Wrąbczynkowskie Holendry	4	0	1	1	1
19	Zamość	4	0	0	1	0
20	Zapowiednia	2	0	1	1	1
	Pyzdry					
21	Pyzdry - Centrum	8	1	1	1	2
22	Pyzdry - Osiedle	0	1	0	0	1
23	Pyzdry - Szybska	6	1	0	0	0
24	Pyzdry - Wójtostwo	3	0	0	1	1
25	Pyzdry - Wrzesińska	1	1	1	0	0

Źródło: opracowanie własne

Wobec zebranych informacji w pierwszym etapie proponuje się wyznaczenie 2 podobszarów zdegradowanych, które charakteryzują się koncentracją wszystkich zaprezentowanych, negatywnych zjawisk ze sfery społecznej. W jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum zidentyfikowano we wszystkich pozostałych sferach koncentrację negatywnych zjawisk w sferze: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej oraz technicznej. Dla jednostki analitycznej Dłusk zanotowano negatywne zjawisko w sferze gospodarczej.

Wyznaczonym obszarem zdegradowanym w pierwszym etapie zostały jednostki analityczne:

- Pyzdry – Centrum,
- Dłusk.

Prawidłowość wybrania powyższych jednostek analitycznych, jako podobszarów zdegradowanych potwierdzają zapiski w dokumentach strategicznych gminy dotyczące planowanych przedsięwzięć (tzw. potencjał miejsca).

Według Planu Odnowy Miejscowości Pyzdry na lata 2010 – 2017 przewidziano następujące zadania (w tym zadania wpisujące się w zadania rewitalizacyjne) na terenie jednostki analitycznej Pyzdry – Centrum:

- budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami, przepompowniami sieciowymi, zasilaniem energetycznym przepompowni dla m. Pyzdry: ul. Farna, Szybska, Winnica, Cmentarna, Wrocławska, Tuwima o dł. 4,5 km,
- budowa boiska nadwarciańskiego w Pyzdrach – rekultywacja istniejącej murawy,
- modernizacja pokrycia dachowego w budynku OSP w Pyzdrach,
- budowa promenady wzdłuż rzeki Warty wraz z infrastrukturą techniczną,
- budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 442 Września - Kalisz, odcinek Pyzdry – Borzykowo,
- budowa przedszkola w Pyzdrach,
- budowa kanalizacji deszczowej w miejscowości Pyzdry przy ul. Kilińskiego, Niepodległości o długości 715 m,
- rozbudowa stacji uzdatniania wody w Pyzdrach z jednostopniowego pompowania na dwustopniowe,
- wymiana sieci wodociągowej z rur azbestowych na PCV w m. Pyzdry o łącznej długości 14 km,
- budowa stacji uzdatniania wody dla miasta Pyzdry,
- budowa kładki dla pieszych przez rzekę Wartę wraz z odbudową budynków przystani wodnej.

Według Planu Odnowy Miejscowości Dłusk na lata 2010 – 2017 przewidziano następujące zadania (w tym zadania wpisujące się w zadania rewitalizacyjne) na terenie jednostki analitycznej Dłusk:

- wyposażenie placu zabaw,
- remont przystanku,
- wymiana i budowa chodników,
- remont świetlicy wiejskiej,
- wymiana chodnika z m. Dłusk do Pyzdr,
- montaż lamp przy przystani wodniackiej oraz na końcu wsi,

- modernizacja boiska sportowego,
- utwardzenie przystani wodniackiej nad rzeką praz zakup domku z trzciny,
- utwardzenie drogi przed Ratajami, 3 m szer., dł. 1 km.

Część powyższych zadań nie została jeszcze zrealizowana dlatego warto je uwzględnić w dalszej części programowania. Prócz tego, w Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Pyzdry na lata 2015 – 2020 przewidziano następujące działania, które będą realizowane na terenie jednostki Pyzdry – Centrum oraz Dłusk:

- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Pyzdry (ul. Zwierzyniec i Miłosławska),
- budowa drogi gminnej w miejscowości Pyzdry (ul. Wymysłowska – Dłusk),
- modernizacja istniejących ujęć wody,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 466 na odcinku Rataje –Pietrzyków – Pietrzyków-Kolonia z przykanalikami i przepompowniami sieciowymi wraz z przebudową przepompowni głównej przy ulicy Nadrzecznej w Pyzdrach,
- modernizacja nowej siedziby CKSiP,
- modernizacja świetlic wiejskich,
- budowa targowiska w Pyzdrach,
- budowa sieci kanalizacji wodociągowej i sanitarnej do terenów inwestycyjnych,
- umocnienia wałów przeciwpowodziowych na rzece Prośnie i Warcie,
- gazyfikacja miejscowości Pyzdry, Tarnowa i Ruda Komorska,
- rozbudowa sieci szerokopasmowego Internetu na terenie gminy Pyzdry.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pyzdry widnieje zapis iż „na terenie gminy nie ma gruntów zdegradowanych I zdewastowanych", zaś w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Pyzdry na lata 2008 – 2015 nie uwzględniono badanych problemów społecznych z podziałem na dane miejscowości oraz nie określono przypisanych zadań do konkretnych miejsc. Wobec powyższych analiz należy podkreślić potencjał miejsca oraz istotne znaczenie dla rozwoju w jednostkach analitycznych Pyzdry – Centrum I Dłusk.

W ramach partycypacji społecznej przeprowadzono ankietę oraz odbyły się warsztaty rewitalizacyjne, gdzie mieszkańcy gminy Pyzdry określili, które jednostki potrzebują wsparcia w pierwszej kolejności wg 5 głównych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej oraz technicznej. Mieszkańcy w podziale na dwie grupy projektowe zakreślali na poglądowych mapach konkretne jednostki, bądź w przypadku Pyzdr konkretne miejsca, gdzie występują negatywne zjawiska.

W sferze społecznej analizie poddano:

- bezrobocie;
- ubóstwo;
- przestępczość;
- niski poziom edukacji;
- niewystarczające uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym.

W sferze gospodarczej analizie poddano:

- niski stopień przedsiębiorczości;
- kondycję lokalnych przedsiębiorstw
- dostęp do pomocy finansowej i merytorycznej przy założeniu własnej działalności gospodarczej.

W sferze środowiskowej analizie poddano:
- przekroczenia poziomu dopuszczalnego poziomu hałasu;
- poziom czystości wód i jakość terenów zielonych;
- występowanie dzikich wysypisk śmieci;
- strukturę kanalizacyjną gminy;
- gospodarstwa użytkujące tradycyjne piece;
- podmioty wpływające negatywnie na środowisko.

W sferze przestrzenno – funkcjonalnej analizie poddano:
- wyposażenie w infrastrukturę techniczną,
- wyposażenie w infrastrukturę społeczną,
- dostęp do usług i ich jakość,
- atrakcyjność i dostępność przestrzeni publicznych.

W sferze technicznej analizie poddano:
- zły stan techniczny wielorodzinnych budynków mieszkaniowych;
- zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej;
- zły stan techniczny innych obiektów budowlanych (w tym obiektów zabytkowych).

W wyniku przeprowadzonych warsztatów stwierdzono następujące problemy w jednostkach osadniczych na terenach wiejskich:
- społeczne: Rataje, Ksawerów, Pietrzyków Kolonia, Pietrzyków, Białobrzeg, Wrąbczynek, Wrąbczynkowskie Holendry, Zapowiednia, Trzcianki, Dolne Grądy, Górne Grądy, Ciemierów, Kruszyny,
- gospodarcze: Zapowiednia,
- środowiskowe: Dłusk, Rataje, Pietrzyków, Białobrzeg, Trzcianki, Lisewo, Grądy Górne, Zapowiednia, Ruda Komorska,
- przestrzenno - funkcjonalne: Dłusk, Rataje, Pietrzyków, Białobrzeg, Walga, Zapowiednia, Trzcianki, Wrąbczynkowskie Holendry, Tarnowa, Zamość, Ruda Komorska, Dolne Grądy, Lisewo, Kruszyny,
- techniczne: Rataje, Białobrzeg, Trzcianki, Ciemierów, Ruda Komorska, Lisewo.

Na obszarze miejskim mieszkańcy zidentyfikowali następujące problemy:
- społeczne: ul. Nadrzeczna, Rynek oraz część ul. Szybskiej, a ponadto wyróżniono dodatkowo ul. Kościuszki, ul. Plac Sikorskiego,
- gospodarcze: Rynek,
- środowiskowe: rejon jednostki analitycznej Pyzdry – Osiedle oraz Pyzdry – Centrum oraz główne ciągi komunikacyjne i cieki wodne,
- przestrzenno - funkcjonalne: Rynek, ul. Nadrzeczna, ul. Zamkowa, ul. Plac Sikorskiego, ul. Wrocławska,
- techniczne: część ul. Szybskiej, Rynek, ul. Nadrzeczna.

Należy zatem podsumować, iż mieszkańcy gminy w ramach warsztatów rewitalizacyjnych wskazali koncentrację problemów na terenie Rynku w Pyzdrach, a w sposób szczególny rejonu ul. Nadrzecznej.

W wyniku przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców gminy stwierdza się, że największymi problemami na terenie gminy są: brak miejsc pracy 14 %, mała liczba miejsc spotkań i rozrywki (wymieniono np. brak kina, baseny, czy kąpieliska) 10 %, bezrobocie i ubóstwo 9 % oraz niska jakość dróg i chodników oraz potrzeba ich rozbudowy 6 %.

Szczegółowe wyniki ankiety zamieszczono w załączniku niniejszej diagnozy. Wskazano miejscowości, które charakteryzują się największą kumulacją negatywnych zjawisk:

- społecznych: Pyzdry 44 %, Lisewo 8 %,
- gospodarczych: Pyzdry 55 %, Dłusk 5 %,
- środowiskowych: Pyzdry 65 %, Zapowiednia 6 %, Walga 6 %,
- przestrzenno - funkcjonalnych: Pyzdry 49 %, Trzcianki 6 %,
- technicznych: Pyzdry 46 %, Rataje 12 %.

W świetle przytoczonych faktów mieszkańcy gminy Pyzdry stwierdzili koncentrację negatywnych zjawisk na terenie miasta Pyzdry, zaś jednostka analityczna Dłusk według mieszkańców gminy charakteryzuje się koncentracją problemów gospodarczych (wg wyników ankiet) oraz problemów środowiskowych i przestrzenno – funkcjonalnych (wg wyników warsztatu rewitalizacyjnego). Problemy w sferze społecznej w Dłusku wykazały wszystkie badane zjawiska w analizie wskaźnikowej. Ankietowani stwierdzili koncentrację negatywnych zjawisk społecznych w Lisewie (8 %), jednak analiza wskaźnikowa nie potwierdziła tej tezy. Spośród 8 badanych zjawisk w analizie wskaźnikowej odnoszącej się do sfery społecznej, żadna wartość dla Lisewa nie przekroczyła wartości referencyjnej dla obszaru całej gminy. Dlatego też nie jest zasadnym wskazanie Lisewa, jako obszaru zdegradowanego.

Wyznaczonymi podobszarami zdegradowanymi w drugim etapie zostały jednostki analityczne:

- Pyzdry – Centrum,
- Dłusk.

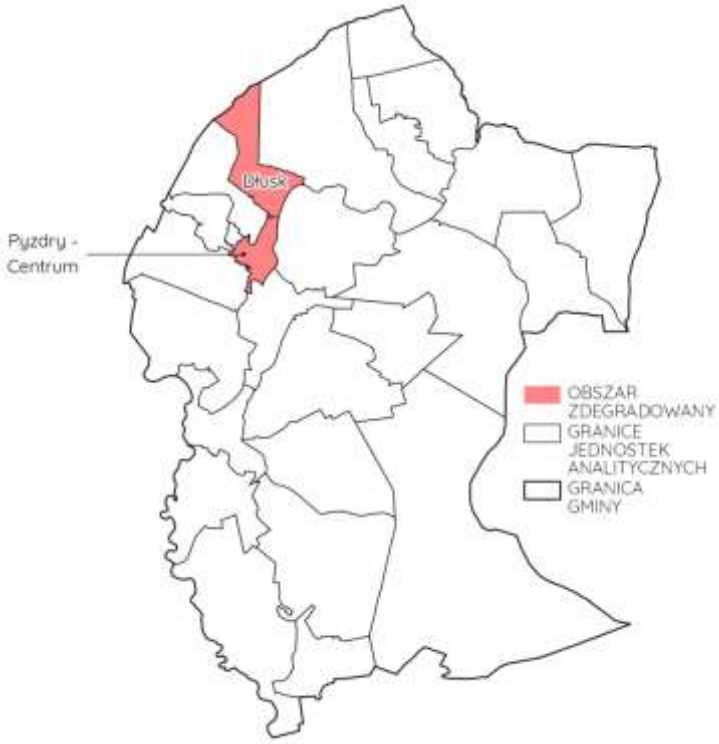

Ryc. 43. Podobszary zdegradowane na terenie gminy Pyzdry
Źródło: opracowanie własne

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry została oparta na podstawie Wytycznych Ministerstwa w zakresie rewitalizacji na lata 2014-2020:

1) obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk,
2) obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego,
3) obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20 % gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30 % mieszkańców gminy.

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – adnotacja:

1) za obszar rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry uznaje się całość obszaru zdegradowanego, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk przedstawionych w analizie wskaźnikowej wraz z otrzymanymi wnioskami w ramach partycypacji społecznej,
2) wyznaczone podobszary rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego, co przedstawiono w opisie dokumentów strategicznych gminy,
3) łączna liczba mieszkańców wydzielonych jednostek analitycznych zaliczonych do obszaru zdegradowanego wynosi 1 687 osób. Liczba ludności całej gminy Pyzdry wynosi 7 137 osób, zatem zaproponowane podobszary zdegradowane nie przekraczają 30 % mieszkańców gminy i mogą być uznane jako podobszary rewitalizacji. Łączna liczba ludności podobszarów zdegradowanych wyniosła 23,6 % mieszkańców gminy. Powierzchnia gminy Pyzdry wynosi 13 782 ha, a powierzchnia proponowanego obszaru zdegradowanego nie przekracza 20 % powierzchni gminy i wynosi łącznie 360 ha, czyli 2,6 % powierzchni całej gminy. Oznacza to, że powierzchnia wyznaczonych podobszarów zdegradowanych oraz liczba osób zamieszkujących podobszary zdegradowane spełniają ministerialne kryteria.

Wyznaczone podobszary zdegradowane zostały zakwalifikowane, jako podobszary rewitalizacji spełniając wymagane kryteria, w tym

- **obejmują mniej niż 20 % powierzchni gminy Pyzdry, a dokładnie 2,6 % powierzchni gminy (360 ha),**
- **dotyczą mniej niż 30 % mieszkańców gminy Pyzdry, a dokładnie 23,6 % mieszkańców (1 687 osób).**

Ryc. 44. Podobszary rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry
Źródło: opracowanie własne

Podsumowując należy stwierdzić, że wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry zostało oparte o:

- wnioski i ustalenia wynikające z rozmów z osobami zaangażowanymi w opracowanie diagnozy ze strony Urzędu Miejskiego w Pyzdrach,
- szczegółową analizę negatywnych zjawisk społecznych,
- analizy sfery gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno – funkcjonalnej w oparciu o pozyskane dane,
- danych własnych, danych podmiotów działających na terenie gminy Pyzdry oraz informacji zawartych w dokumentach strategicznych gminy Pyzdry,
- analizy potencjału jednostek,
- wizji terenowej,
- wyników prowadzonych konsultacji społecznych, warsztatów rewitalizacyjnych, uwag i spostrzeżeń mieszkańców gminy i wywiadów kwestionariuszowych.

Biorąc pod uwagę zebrane dane i informacje uznaje się za zasadne wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w zaproponowanej formie.

IV. POGŁĘBIONA DIAGNOZA PODOBSZARÓW REWITALIZACJI

Celem niniejszego podrozdziału jest dotarcie do możliwie pierwotnych źródeł problemów i zjawisk kryzysowych zdiagnozowanych na terenie podobszarów rewitalizacji, tak aby móc reagować na przyczyny, a nie tylko na objawy kryzysu. Problemy występujące w jednostkach: Dłusk oraz Pyzdry – Centrum powinny zostać zmniejszone, a negatywne

procesy – zahamowane. Istnieje zatem potrzeba identyfikacji wewnętrznych potencjałów podobszarów rewitalizacji, które stanowić będą podstawę do opracowania konkretnych działań rewitalizacyjnych. Przedstawiono również skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych z uwzględnieniem analizy jakościowej.

Wyznaczone 2 podobszary rewitalizacji: Pyzdry – Centrum oraz Dłusk to jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice. Jednostka Pyzdry – Centrum to miejsce, w którym skupia się życie kulturalne i usługowe gminy. Jej rozwój stymulował będzie pozostałe części miasta oraz gminy. Natomiast jednostka analityczna Dłusk jest jednostką wiejską położoną na północ od jednostki Pyzdry – Centrum, która z nią graniczy. Poniżej krótko scharakteryzowano podobszary rewitalizacji oraz oznaczono je na poglądowych mapach. Dodatkowa analiza pozwoliła określić charakterystykę podobszarów rewitalizacji, ich specyfikę, przyczyny postępującej degradacji oraz możliwe kierunki przekształceń.

Pyzdry – Centrum

Jednostka Pyzdry – Centrum obejmuje swoim zasięgiem historyczną zabudowę miasta. W jej skład wchodzą ulice: 11 Listopada, 3 Maja, Cmentarna, Daszyńskiego, Dworcowa, Głowackiego, Jana Pawła II, Kaliska, Kilińskiego, Kościuszki, Krótka, Magistracka, Mostowa, Nadrzeczna, Niecała, Niepodległości, Plac Sikorskiego, Poznańska, Rynek, Sienkiewicza, Sportowa, Spółdzielców, Staszica, Szkolna, Taczanowskiego, Wąska, Winnica, Zamkowa oraz część ulicy Nowoogrodowej, Targowej i Szybskiej. Od północnego – zachodu sąsiaduje z jednostką Pyzdry – Wrzesińska, od strony północnej z Dłuskiem, od wschodu z Walgą, od południa z obszarem niezamieszkałym, który został wyłączony z analizy, od strony południowo - zachodniej z jednostką analityczną Pyzdry – Wójtostwo, a od zachodu z jednostkami Pyzdry – Szybska i Pyzdry – Osiedle.

Zabudowa znajdująca się w granicach jednostki analitycznej jest silnie zróżnicowana. Dominującą formą użytkowania jest budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne wraz z usługami. Znajdują się tutaj sklepy (głównie niewielkie sklepy spożywcze i wielobranżowe), instytucje kultury i oświaty, placówki publiczne, czy też obiekty sakralne. Ponadto zlokalizowane są także obiekty poprzemysłowe – aktualnie pustostany (ul. Rynek, ul. Zamkowa, ul. Nadrzeczna). Zabudowę wielorodzinną reprezentują budynki zlokalizowane przy ul. Nadrzecznej, znikomy jest udział obiektów przemysłowych. Na charakteryzowanym obszarze znajduje się również zieleń urządzona. Część Warty przepływa przez wyznaczoną jednostkę analityczną. W jej najbliższym sąsiedztwie fragment obszaru przeznaczono pod sport i rekreację. Do tego rodzaju obiektu należy zaliczyć również halę widowiskowo-sportową przy szkole podstawowej. Analizowany teren odznacza się charakterystycznym szachownicowym układem ulic.

Jednostka Pyzdry – Centrum charakteryzuje się znacznymi problemami. Bezrobocie, brak miejsc pracy, migracje ludności, patologie społeczne, niskie zaangażowanie mieszkańców w sprawy miasta, niż demograficzny i starzejące się społeczeństwo to tylko niektóre problemy sfery społecznej. Ponadto w mieście brakuje bazy noclegowo–gastronomicznej, stan dróg i chodników nie jest wystarczający, a połączenia komunikacyjne w kierunku Kalisza i Słupcy są zbyt rzadkie. Miasteczko posiada natomiast ogromny potencjał do rozwoju turystyki przejawiający się miedzy innymi w atrakcyjnym położeniu nad rzeką Wartą, zabytkowej architekturze miasta oraz lokalnym produkcie – pyzdrskich owocach. Turystyka oraz usługi z nią związane stanowią realną szansę rozwojową Pyzdr. Jednakże, aby to nastąpiło konieczna jest rozbudowa infrastruktury turystycznej przy wsparciu środków zewnętrznych.

Mieszkańcy Pyzdr zatrudnieni są w sektorze usług, handlu oraz w przemyśle. Należy odnotować również poszczególne grupy zawodowe w mieście, które można wyróżnić: lekarze, urzędnicy oraz nauczyciele. Odnotowuje się kilku lokalnych przedsiębiorców. Mieszkańcy pracują na terenie miasta lub poza nim np. we Wrześni, Słupcy, Swarzędzu. Strukturę demograficzną tworzą dzieci i młodzież, osoby w wieku produkcyjnym oraz emeryci i renciści. Występują tu również osoby bezrobotne oraz osoby potrzebujące pomocy, które w trudnej sytuacji życiowej korzystają z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach. Na terenie jednostki funkcjonuje znaczna liczba organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych.

Jednostkę wyróżniają walory przyrodniczo – krajobrazowe, położenie nad Wartą, bogate zasoby historyczno – architektoniczne, czy czyste środowisko. Na ich podstawie należy wyznaczyć potencjał miejsca. Ważnymi miejscami Pyzdr w zasięgu wyznaczonej jednostki analitycznej Centrum są:

- Rynek;
- dom podcieniowy;
- Plac Sikorskiego;
- przystań wodniacka;
- kompleks obiektów zamkowych i pofranciszkańskich.

Teren rynku miejskiego jest tzw. „wizytówką” miasta i gminy. To tutaj gromadzi się życie kulturalne, gospodarcze i społeczne mieszkańców. To miejsce, gdzie znajduje się budynek Urzędu Miejskiego, ośrodek zdrowia oraz punkty usługowo – handlowe. Ponadto odbywają się tu imprezy rekreacyjno – kulturalne, takie jak: Dni Pyzdr, Impresje Orkiestr Dętych, Ogólnopolski Bieg Kazimierzowski i inne. W jego centralnej części znajduje się park miejski, który wyposażony jest w lampy, kosze na śmieci oraz ławki. Park wymaga ciągłej pielęgnacji drzew, krzewów oraz pozostałej roślinności. Mieszczą się tu również pamiątkowe tablice, pomnik oraz tablice ogłoszeń. To miejsce odpoczynku i rekreacji szczególnie w dni letnie. Stan parku należy ocenić jako niedostateczny. Jako otwarta przestrzeń publiczna, park jest w ciągłej eksploatacji. Dlatego należy zadbać o jego odpowiedni stan zachowania co wiąże się ze znacznymi nakładami finansowymi. Park okala szeroka jezdnia, na której odbywa się codziennie targ i comiesięczne jarmarki, będące tradycją tego miejsca. Jezdnia służy również jako miejsca parkingowe. Nawierzchnia Rynku wraz z jezdnią jest mocno eksploatowana i wymaga modernizacji. Park wraz z okalającą jezdnią jest słabo wykorzystany, gdyż nie spełnia swojej funkcji – rekreacyjno-turystycznej.

Dookoła parku zlokalizowane są budynki mieszkalne jednorodzinne wraz z obiektami przeznaczonymi pod usługi. Północną pierzeję rynku stanowi „przeplatanka” obiektów wybudowanych przed II wojną światową oraz obiektów wybudowanych po II wojnie światowej. Oprócz tego budynki te są jedno lub dwukondygnacyjne, zatem w przypadku tej części rynku istnieje szczególna potrzeba zachowania ładu przestrzennego. Wschodnią pierzeję rynku stanowią obiekty zabytkowe. Znajdują się tu domy murowane oraz murowano – drewniane, których elewacje wymagają remontu. Wschodnia pierzeja stanowi pewną architektoniczną całość. Obiekty umieszczone po południowej części rynku to w przeważającej mierze obiekty usługowe. Ponadto mieści się tu dwukondygnacyjna kamienica z przełomu XIX/XX w., której elewacja wymaga pilnych działań konserwacyjnych. Zachodnią część rynku uzupełniają budynki o charakterze zabytkowym, w których również zlokalizowane są usługi. W tej części rynku występuje również biały, dwukondygnacyjny budynek przychodni lekarskiej wybudowany w prostej formie. Potencjał tego miejsca dopełnia niezagospodarowana, poprzemysłowa wolna przestrzeń przy przychodni lekarskiej,

która mogłaby stać się miejscem społecznego włączenia oraz aktywizacji mieszkańców poprzez utworzenie np. targowiska miejskiego. Teren ten wymaga ponadto wymiany chodników.

Fot. 1. Park miejski w Pyzdrach
Źródło: fotografia własna

Na terenie rynku znajdują się obiekty zabytkowe. Jednym z nich jest dom podcieniowy z 2 poł. XVII w., który jest przykładem dawnej zabudowy mieszkalnej. Poddany był on remontowi w latach 1956-57. Obiekt narożnikowy, usytuowany jest we wschodniej pierzei rynku. Zbudowany na cokole z kamienia polnego, drewniany, konstrukcji sumikowo - łątkowej, tynkowany z dachem łamanym, częściowo podpiwniczony. Obiekt na planie prostokąta, z sienią na skrajnej osi od pd., od frontu z podcieniem wspartym na drewnianych słupach z kostkowym kapitelem, posiada elewacje jedno i dwukondygnacyjne. Aktualnie wykorzystywany na cele muzealne przez Muzeum Regionalne Ziemi Pyzdrskiej.

Obiekt ten może stać się miejscem integracji mieszkańców oraz krzewienia ich postaw i zachowań. Poprzez wewnętrzne prace dostosowujące pomieszczenia do prowadzenia działalności muzealnej, społeczność pyzdrska będzie miała możliwość wzmocnienia poczucia lokalnej tożsamości i wyjątkowości. Rola kulturowa oraz edukacyjna tego miejsca może przyczynić się do społecznego włączenia mieszkańców w życie kulturowe.

Fot. 2. Zabytkowy podcieniowy dom na ul. Rynek 17 w Pyzdrach
Źródło: fotografia własna

Jak w przypadku większości wielkopolskich miast, tak i w Pyzdrach znajdują się 2 główne miejskie place. Park znajdujący się na Placu Sikorskiego jest drugim miejscem po parku w Rynku, gdzie mieszkańcy miasta mogą spędzić swój czas wolny. Park będący otwartą przestrzenią miejską spełnia te same funkcje, co park miejski. Jednakże należy zaznaczyć, że jego stan zachowania jest znacznie gorszy. Większość ławek jest zdemolowana, znajduje się tu tylko jedna lampa oświetleniowa. Miejsce to „nie tętni życiem", tak jak w przypadku Rynku. W pobliżu znajdują się głównie jednorodzinne budynki mieszkalne, brak jest obiektów usługowych. Na wschód od parku znajduje się remiza OSP. Ta nieco zapomniana część miasta może zyskać nowe oblicze dzięki kompleksowej odnowie parku, jak i pobliskiego budynku remizy OSP, który jest nierozerwalną częścią tego miejsca. Ożywienie tej przestrzeni z zachowaniem ładu przestrzennego powinno przynieść pozytywne efekty nie tylko estetyczne, ale również społeczne i gospodarcze.

Fot. 3. Park na Placu Sikorskiego w Pyzdrach
Źródło: fotografie własne

Budynek remizy strażackiej wraz z budynkiem gospodarczym mieści się przy Placu Sikorskiego w Pyzdrach i jest ujęty w gminnej ewidencji zabytków. Obiekt wybudowany został w 1925 r. W przeszłości budynek stanowił centrum lokalnego życia kulturalnego, była tu sala kinowa. Modernizacja obiektu pozwoli na przeniesienie w to miejsce siedziby Centrum Kultury, Sportu i Promocji, co przełoży się na znaczne poszerzenie oferty kulturalnej oraz wykorzystanie potencjału powierzchni użytkowej budynku. Zewnętrze zachowanie elewacji ocenić można jako dobre. Występuje potrzeba dostosowania pomieszczeń wewnątrz do działalności kulturalnej. Aby społeczeństwu zapewnić odpowiednią bazę techniczną będzie występowała także potrzeba utwardzenia placu przy obiekcie.

Fot. 4. Remiza OSP w Pyzdrach
Źródło: fotografia własna

Przystań wodniacka przy rzece Warcie posiada duże możliwości turystyczno – rekreacyjne. Przystań ta powstała w 2008 roku i od tego czasu teren ten stał się miejscem spotkań lokalnej społeczności i turystów odwiedzających Pyzdry. Jest to miejsce przeznaczone na rekreację, infrastruktura turystyczna zlokalizowana na tym obszarze jest dostępna dla wszystkich mieszkańców oraz turystów. Odbywają się tutaj spływy kajakowe na rzece Warcie oraz imprezy sportowo – rekreacyjno – turystyczne. Tereny te ze względu na swoje położenie są idealnym obszarem sprzyjającym nawiązywaniu kontaktów społecznych w miejscowości Pyzdry. Aby dalej „ożywić" to miejsce potrzebna jest jego pogłębiona promocja. Ważnym zadaniem jest niewątpliwie utwardzenie skarpy nadwarciańskiej znajdującej się przy szkole podstawowej i sali widowiskowo-sportowej. Utwardzenie tego terenu, a także terenu prowadzącego do mostu przy ulicy Mostowej stworzy promenadę nadwarciańską prowadzącą wzdłuż rzeki od mostu po przystań wodniacką.

Fot. 5. Przystań wodniacka w Pyzdrach
Źródło: fotografie własne

Kompleks obiektów zamkowych i pofranciszkańskich znajduje się pomiędzy Rynkiem, a rzeką Wartą. W jego skład wchodzą: budynek dawnego zamku, dawny spichlerz, siedziba Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach, Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej i Muzeum Regionalnego Ziemi Pyzdrskiej, kościół Ścięcia Głowy św. Jana Chrzciciela wraz z plebanią oraz budynki gospodarcze. Obiekty te znajdują się w zasięgu ulicy Kaliskiej i Zamkowej. Kompleks łączą wspólne cechy jakimi są:

- lokalizacja;
- wspólna historia;
- ogromny potencjał.

Poniżej krótko scharakteryzowano obiekty przedstawione na fotografiach.

Przedstawione na poniższej fotografii obiekty usytuowane są na skarpie przy Warcie. Dawny zamek królewski pochodzi z 1 poł. XIV w. W latach 1797 – 1798 r. został przekształcony na więzienie. Obecnie jest to budynek mieszkalny, wielorodzinny. Pozostałości zamku zachowały się częściowo w budynku parterowego spichlerza (ul. Zamkowa 3) z pocz. XIX w., który w XX w. został rozbudowany o piętro i zmienił funkcję na młyn. W 1975 r. całkowicie przebudowano obiekt. W budynku spichlerza, późniejszego młyna obecnie funkcjonuje zakład przemysłowy należący do osoby prywatnej. Obiekty te są spójne ze sobą pod względem architektonicznym. Ponadto charakteryzują się złym stanem technicznym, w tym ubytkami elewacji zewnętrznej. Zagospodarowanie na cele gospodarcze pozostałych obiektów przyczyni się do wzrostu gospodarczego tego miejsca.

Fot. 6. Dawny zamek wraz ze spichlerzem w Pyzdrach
Źródło: fotografia własna

Siedziba CKSiP w Pyzdrach znajduje się w budynku pomiędzy dawnym zamkiem, a budynkiem biblioteki i muzeum przy ulicy Kaliskiej 25. Ośrodek prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań ośrodka kultury należą w szczególności:

- edukacja kulturalna oraz przygotowanie środowiska do aktywnego uczestnictwa w kulturze,
- rozwój czynnego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym,
- rozwijanie zainteresowań amatorską twórczością artystyczną,
- organizowanie kulturalnej rozrywki i rekreacji, rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań kulturalnych,
- prowadzenie kół i sekcji zainteresowań dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- prowadzenie kursów, przeglądów i konfrontacji amatorskiego ruchu artystycznego,
- popularyzacja i promocja twórczości artystycznej (teatralnej, filmowej, telewizyjnej, muzycznej i malarskiej),
- organizowanie imprez kulturalnych, a w szczególności spektakli, koncertów, wystaw, imprez rozrywkowych.

Budynek ten nie jest dostosowany do osób niepełnosprawnych, nie był remontowany, brakuje w nim sal dostosowanych do działalności kulturalnej, w tym sali widowiskowej. Ponadto lokalizacja obiektu jest bardzo zła i niebezpieczna (sąsiedztwo ulicy Nadrzecznej i rzeki Warty, a także nierówno utwardzony dojazd do budynku). Przeniesienie siedziby Centrum do budynku dawnej remizy strażackiej przy ulicy Plac Sikorskiego w Pyzdrach wpłynie na poprawę komfortu realizacji działalności kulturalnej, a także zwiększy liczbę osób korzystających z oferty Centrum.

Fot. 7. Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach
Źródło: fotografia własna

Budynek Muzeum Regionalnego Ziemi Pyzdrskiej oraz Miejsko - Gminnej Biblioteki Publicznej w Pyzdrach znajduje się w północno – wschodnim skrzydle klasztoru pofranciszkańskiego przy ulicy Kaliskiej 25a. Pomieszczenia zajmowane przez muzeum to: refektarz, kuchnia klasztorna oraz piwnice. W 1998 roku odrestaurowane zostały krużganki klasztoru wraz z barokowymi freskami. Ekspozycja muzeum poświęcona jest dziejom miasta i okolic, gromadzi i udostępnia dobra kultury związane z dziejami miasta i ziemi pyzdrskiej. Muzeum realizuje swoje cele przez:

- gromadzenie dóbr kultury,
- katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych muzealiów,
- przechowywanie gromadzonych dóbr kultury w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych,
- zabezpieczanie i konserwację muzealiów,
- urządzanie wystaw,
- organizowanie i prowadzenie badań naukowych,
- prowadzenie działalności edukacyjnej,
- udostępnianie zbiorów do celów naukowych i edukacyjnych,
- zapewnianie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów,
- prowadzenie działalności wydawniczej.

Muzeum od 2018 roku planuje uruchomić działalność edukacyjno-muzealną również w budynku domu podcieniowego znajdującego się przy ulicy Rynek. W budynku powstanie stała ekspozycja Szlaku Piastowskiego i początków Państwa Polskiego.

Na pierwszym piętrze skrzydła klasztoru znajduje się Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna, która służy zaspokajaniu potrzeb czytelniczych oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do podstawowych zadań biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwojowi czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych samokształceniowych,
- pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno - bibliograficznej,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu oraz wypożyczanie na zewnątrz,
- tworzenie i udostępnianie własnych baz komputerowych, baz danych katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych.
- organizowanie form pracy z czytelnikiem służących popularyzacji wiedzy, nauki, sztuki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego Gminy,
- udzielanie pomocy merytorycznej i sprawowanie nadzoru merytorycznego nad realizowaniem zadań biblioteki filialnej,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami organizacjami w zakresie rozwoju czytelnictwa i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności Gminy.

Fot. 8. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna wraz z Muzeum Regionalnym w Pyzdrach
Źródło: fotografia własna

Jednostkę analityczną Pyzdry – Centrum zamieszkuje najwięcej osób ze wszystkich analizowanych jednostek analitycznych – 1 478 osób, co stanowi 20,7 % mieszkańców gminy. Powierzchnia jednostki wynosi 104 ha, czyli 0,7 % powierzchni gminy. Jednostka ta charakteryzuje się wysokim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem – 18,74 %. Zidentyfikowano zatem problem starzenia się miejscowego społeczeństwa. Odnotowano tu aż 277 osób w wieku poprodukcyjnym. To obszar, w którym 5,75 % mieszkańców jednostki to bezrobotni. Mieszka tu 53 bezrobotnych, w tym 30,19 % to bezrobotni z wykształceniem podstawowym – 16 osób. W jednostce tej 54 gospodarstwa domowe korzystały ze środowiskowej pomocy społecznej, w przeliczeniu na 100 osób otrzymano wskaźnik o wartości 3,65. Na obszarze tym mieszka 36 osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W jednostce Pyzdry – Centrum 2,57 % osób skorzystało w 2016 r. z pomocy w postaci zasiłku celowego, jakim był zasiłek na zakup opału – 38 osób. Odnotowano tu dużą liczbę wykroczeń w przestrzeniach publicznych – 85 (wskaźnik 5,75 %). W charakteryzowanej jednostce zarejestrowano drugi w kolejności w gminie najwyższy wskaźnik dotyczący liczby popełnionych przestępstw kryminalnych przypadający na 1 000 osób – 11,5 (17 interwencji). W sferze gospodarczej zaobserwowano tu 53 wyrejestrowane podmioty gospodarcze w latach 2012 – 2016. Stanowi to 1/3 wszystkich wyrejestrowanych podmiotów na terenie gminy w tym czasie. Rozpatrując sferę

środowiskową również w przypadku nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe przekroczono tu wartość referencyjną dla gminy. Ich liczba wynosi orientacyjnie 361, czyli 81,12 % wszystkich nieruchomości zamieszkałych z tego obszaru. Istotnym problemem analizowanej jednostki jest zmniejszanie się liczby ludności. W porównaniu do roku 2012 liczba ta zmniejszyła się o 59 osób. Niepokojącym jest zjawisko sukcesywnego i stopniowego zmniejszania się liczby ludności jednostki Pyzdry – Centrum w ostatnich 5 latach analizy. Pyzdry – Centrum charakteryzują się największą gęstością zabytkowych obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Odnotowano tu aż 126 pozycji figurujących w GEZ. 65,17 % zamieszkałych nieruchomości na tym obszarze, to budynki wybudowane przed 1970 r., co świadczy o narażeniu tych budynku na problemy techniczne, środowiskowe oraz funkcjonalno – użytkowe. Wszystkie omówione powyżej wartości wskaźników nie były najwyższe na terenie gminy, ale były na tyle duże, aby można było je zakwalifikować jako wartości mniej korzystne, niż ogólna sytuacja na terenie gminy.

Jednostka ta, jako centrum miasta i najważniejszy obszar gminy jest kluczowa z punktu widzenia jej rozwoju. **Sytuację kryzysową na tym obszarze potwierdzają wszystkie wskaźniki społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno - funkcjonalne i techniczne oraz przeprowadzone konsultacje społeczne. Istotny potencjał rozwojowy stwarza szansę na poprawę ogólnej sytuacji tego miejsca.**

Na podstawie badań ankietowych na analizowanym terenie dostrzega się kumulację problemów, w tym społecznych. Centrum Pyzdr charakteryzuje się znacznym bezrobociem. Powstanie nowych miejsc pracy oraz stworzenie sprzyjających warunków do ich powstania może przyczynić się do redukcji tego problemu. Innym negatywnym aspektem tego miejsca w kontekście społecznym jest starzejące się społeczeństwo oraz wyludnianie się obszaru. Młodzież często nie widząc perspektyw wyjeżdża z Pyzdr. Stopniowy odpływ ludności wraz z niewielką liczbą urodzeń dzieci sprzyja procesowi starzenia się społeczeństwa. Przyczyną wyjazdów jest brak pracy lub niskie zarobki, brak atrakcji turystyczno – rekreacyjnych do spędzania wolnego czasu przez młodzież. Wskazane problemy można ograniczyć poprzez rozwój gospodarczy miasta i jego ożywienie. Będzie można to osiągnąć poprzez stworzenie miejsca, w którym lokalna społeczność będzie mogła się spotykać mile spędzając swój czas, a jednocześnie miejsce to stwarzało będzie możliwości zatrudnienia. Powstanie zakładów pracy, targowiska miejskiego, modernizacja dawnej remizy czy zagospodarowanie Rynku na cele rekreacyjno-turystyczne wraz z modernizacją dróg i chodników powinny znacznie się przyczynić do ograniczenia występujących problemów na terenie centrum Pyzdr.

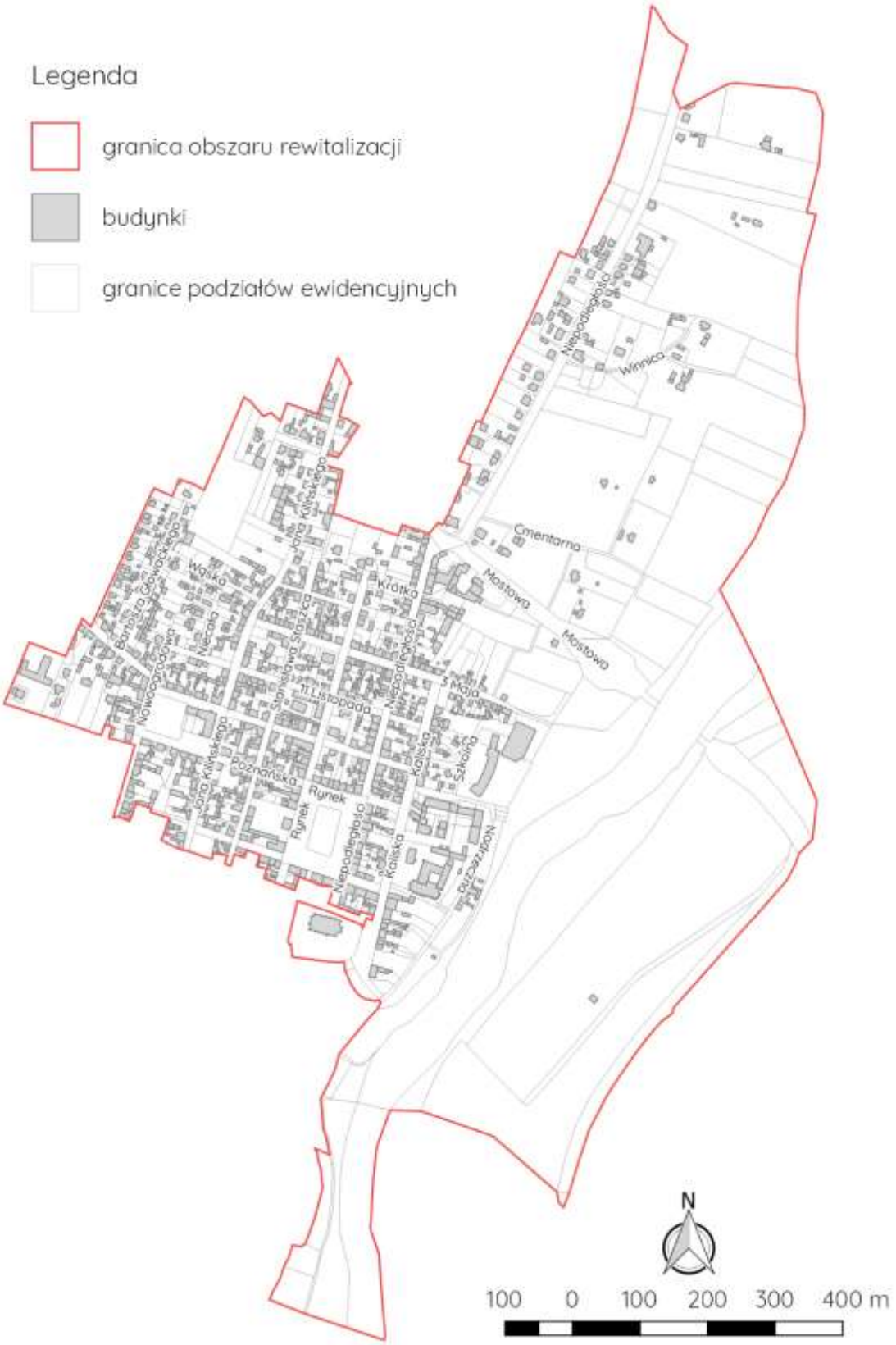

Ryc. 45. Podobszar rewitalizacji Pyzdry - Centrum
Źródło: opracowanie własne

Dłusk

Dłusk to wieś o statusie sołectwa. Organizację wewnętrzną sołectwa tworzy Rada Sołecka wraz z Sołtysem. Wieś zlokalizowana jest w północno – zachodniej części gminy Pyzdry. Miejscowość graniczy od strony południowo – wschodniej z miejscowością Walga (naturalną granicą jest rzeka Warta), od strony południowej i zachodniej z Pyzdrami, a od strony północno – wschodniej z miejscowością Rataje. Północna granica Dłuska jest jednocześnie granicą gminy Pyzdry.

Fot. 9. Panorama Dłuska
Źródło: fotografie własne

Zabudowa miejscowości zlokalizowana jest w części południowo – wschodniej. Resztę zajmują głównie pola uprawne. Zabudowania koncentrują się wzdłuż drogi wojewódzkiej numer 446, która jest główną osią wsi. Struktura ruralistyczna wsi Dłusk przypomina swoim kształtem literę „L". Prostopadle do drogi wojewódzkiej wzdłuż ulicy odchodzącej na zachód znajduje się ok. 25 domów. Swoistym centrum jednostki osadniczej jest miejsce przecięcia się drogi wojewódzkiej z drogą lokalną, która przebiega od zachodu (tutaj droga zrobiona jest z trylinki ze środków wspólnoty wiejskiej) ku wschodowi w kierunku Warty (droga asfaltowa). W pobliżu zlokalizowana jest przydrożna kapliczka oraz przystanek autobusowy. Dominuje tu zabudowa zagrodowa, a wszystkie budynki mieszkalne to budynki jednorodzinne. W miejscowości brak jest wydzielonych zieleńców w rodzaju parków czy skwerów. Zadrzewienia występują przy Warcie, jednak należą do prywatnych właścicieli. Ograniczeniem miejscowości jest jej położenie na terenie Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego. Ponadto rzeka Warta jest naturalną barierą przestrzenną. W Dłusku znajduje się zakład stolarski, małe zakłady usługowe. Nie ma tu organizacji pozarządowych, czy koła gospodyń wiejskich. Mieszkańcy zatrudnieni są w sektorze usług, handlu, zakładach produkcyjnych w większych miastach. Funkcjonuje tu jedno gospodarstwo agroturystyczne. Źródłem utrzymania mieszkańców są również świadczenia emerytalno – rentowe oraz zasiłki dla bezrobotnych.

Znacznym atutem wsi jest położenie przy mieście, co stwarza warunki do rozwoju gospodarczego. Duże znaczenie mają ponadto walory krajobrazowe wsi, głównie okolicy Warty oraz miejsca sportu i rekreacji, które nie są w pełni wykorzystane.

Ważnymi miejscami w Dłusku stanowiącymi znaczny potencjał miejsca są:

- plac zabaw;
- budynek świetlicy wiejskiej;
- boisko do piłki nożnej;

– przystań wodniacka.

Nowy plac zabaw w Dłusk reprezentuje bardzo dobry stan techniczny. Zakup i montaż urządzeń zabawowych dla dzieci pozwolił wypełnić miejsce wcześniej nie zagospodarowane. W wyposażeniu placu znalazły się rozmaite sprzęty zabawowe dla najmłodszych, jak i starszych dzieci. Przy wejściu został umieszczony regulamin dla korzystających z urządzeń. Urządzenia posiadają atesty i certyfikaty.

Fot. 10. Plac zabaw w Dłusku
Źródło: fotografia własna

Budynek świetlicy wiejskiej położony jest w centrum wsi, dawniej był siedzibą urzędu gminy. Obiekt jest niedocieplony, a w pomieszczeniu występuje piec kaflowy. Jego stan zewnętrzny nie jest zadawalający. Pięcioosiowy budynek posiada braki elewacyjne oraz nieszczelne drewniane okna. Ponadto występują ubytki ceramicznej dachówki. W budynku tym znajdują się mieszkania komunalne. Obiekt posiada charakter zabytkowego obiektu, chociaż nie jest ujęty w gminnej ewidencji zabytków. Na budynku widnieje tabliczka z napisem „punkt biblioteczny", chociaż już nie funkcjonuje. Jest to jedyne miejsce we wsi, gdzie mieszkańcy mogą się spotykać „pod dachem". To miejsce integracji lokalnej społeczności. Świetlica jest mało wykorzystywana, wymaga gruntownego remontu i doposażenia, które przyczynią się do rozwoju społeczno – kulturalnego mieszkańców.

Fot. 11. Świetlica wiejska w Dłusku
Źródło: fotografia własna

Boisko sportowe usytuowane jest przy drodze wojewódzkiej nr 466 i służy głównie młodym mieszkańcom wsi do aktywnego spędzania wolnego czasu. Rzadko organizowane są tutaj plenerowe imprezy i pikniki. Jednakże brakuje podstawowych obiektów małej architektury takich jak np.: ławki, czy kosze na śmieci. Bramki nie posiadają siatek. Ponadto nie są wytyczone główne linie. Odpowiednie zagospodarowanie tego miejsca może przyczynić się do aktywnej integracji mieszkańców oraz stać się wizytówką wsi. Stworzenie odpowiedniego zaplecza sportowego zachęci mieszkańców Dłuska do ich aktywizacji fizycznej, a w konsekwencji przyczyni się do poprawy jakości życia. Teren ten może zostać wykorzystany również jako miejsce imprez sprzyjające integracji i rekreacji.

Fot. 12. Kompleks boisk sportowych w Dłusku
Źródło: fotografia własna

We wschodniej części wsi znajduje się pomost pływający dla wodniaków i kajakarzy. Zagospodarowanie tego miejsca zaspokoi potrzeby mieszkańców pod względem rekreacyjnym oraz będzie kolejnym atrakcyjnym obszarem sprzyjającym nawiązywaniu kontaktów społecznych.

Wszelka poprawa obiektów infrastrukturalnych ma przyczynić się do polepszenia życia mieszkańców miejscowości Dłusk. Społeczność lokalna powinna być aktywna zawodowo, brać czynny udział w życiu miejscowości oraz dbać o nią.

Dłusk zamieszkuje 209 osób, co stanowi 2,9 % mieszkańców gminy, a powierzchnia jednostki wynosi 256 ha, czyli 1,9 % powierzchni gminy. To obszar, który zamieszkuje 36 osób w wieku poprodukcyjnym (17,22 %). Z końcem 2016 r. mieszkało tu 13 osób bezrobotnych, a zatem udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 10,08 % i był to drugi w kolejności najwyższy wskaźnik na terenie gminy. 5 osób bezrobotnych to osoby z wykształceniem podstawowym. Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w stosunku do ogółu bezrobotnych wyniósł 38,46 %. Liczba gospodarstw domowych, które skorzystały w 2016 r. ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła 8 (3,83 na 100 osób). Na obszarze tym mieszkają również osoby niepełnosprawne korzystające z pomocy MGOPS-u - 4. Zarejestrowano tu 8 osób, które otrzymały celowy zasiłek na zakup opału – najwięcej spośród wszystkich jednostek analitycznych na obszarze wiejskim. Niekorzystną sytuację społeczną tego miejsca dopełnia 7 wykroczeń oraz 3 przestępstwa kryminalne (najwięcej na obszarze wiejskim). W latach 2012 – 2016 z miejscowości tej wyrejestrowano 5 podmiotów gospodarczych. W pozostałych przedstawionych sferach nie stwierdzono w Dłusku przekroczeń świadczących o niekorzystnej sytuacji tego miejsca. W ostatnich 5 latach należy stwierdzić tu pewnego

rodzaju stagnację dotyczącą liczby ludności. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece nie przekroczył wymaganego progu, tak aby można było tę jednostkę zakwalifikować jako obszar potencjalnie zagrożony. Ponadto nie odnotowano tu obiektów zabytkowych ujętych w GEZ, a udział (%) budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. stanowi jedynie ok. 40 %.

Jednostka ta, jako pewnego rodzaju kontinuum jednostki Pyzdry – Centrum stwarza możliwości koncentracji prowadzenia działań rewitalizacyjnych. **Sytuację kryzysową na tym obszarze potwierdzają wszystkie wskaźniki społeczne oraz wskaźnik gospodarczy oraz jego potwierdzenie w przeprowadzonych konsultacjach społecznych. Zaplanowane już wcześniej działania dotyczące tej jednostki stwarzają szansę na poprawę ogólnej sytuacji tego miejsca.**

W Dłusku nie występują zakłady pracy. Należy stwierdzić trudności z podjęciem pracy, czego konsekwencją jest wysokie bezrobocie. Innym problemem społecznym, który tu występuje jest niewystarczające uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców. Jego powodem może być mała liczba imprez i spotkań organizowanych w Dłusku. Mała świetlica wiejska, która znajduje się w złym stanie technicznym nie sprzyja organizacji spotkań. Zwiększenie integracji mieszkańców może nastąpić poprzez zwiększenie środków finansowych na rekreację i integrację, organizację spotkań oraz zachęcenie do udziału w imprezach, które powinny być organizowane. Brak organizowanych imprez, festynów spowodowany jest niewystarczającym zagospodarowaniem miejsca do rekreacji i kultury, którym mógłby być np. kompleks boisk sportowych. Brak środków na remont świetlicy oraz zagospodarowanie miejsca do rekreacji przyczynia się do występowania wskazanych problemów. Stopniowe, systematyczne oraz etapowe przeprowadzanie zadań polegających na zwiększeniu oferty rekreacyjnej poprzez utworzenie miejsca rekreacyjnego dla mieszkańców przyczyni się do poprawy warunków ich życia.

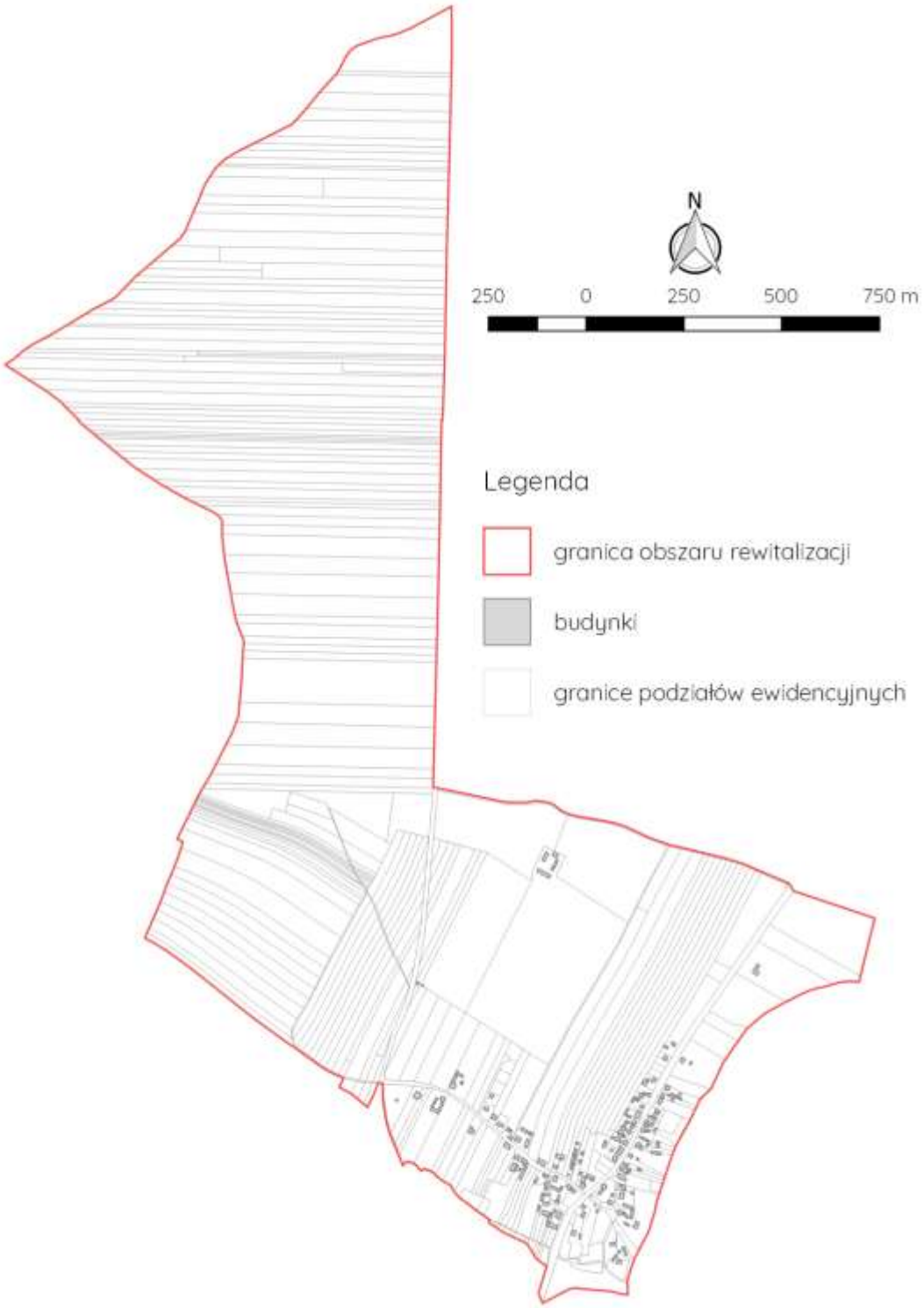

Ryc. 46. Podobszar rewitalizacji Dłusk
Źródło: opracowanie własne

V. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI

Wizja stanu obszaru rewitalizacji odpowiada na pytania dotyczące stanu docelowego, do którego dąży się w wyniku działań rewitalizacyjnych:

- Co chcemy osiągnąć do 2023 r.?
- Do jakiego stanu rozwoju obszaru rewitalizacji dążymy?

Wizja obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji przedstawia się następująco:

Obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry (Pyzdry - Centrum, Dłusk) w 2023 r. jest miejscem:

- ***atrakcyjnym do życia dla mieszkańców o szerokiej ofercie usług dla lokalnej społeczności***
- ***o dobrych warunkach do rozwoju przedsiębiorczości, zachęcającym do założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej***
- ***aktywizacji zawodowej mieszkańców***
- ***z atrakcyjną przestrzenią publiczną, która wykorzystuje lokalny potencjał dziedzictwa historycznego i kulturalnego miasta***
- ***integracji i aktywizacji społecznej mieszkańców w każdym wieku***
- ***współpracy wszystkich interesariuszy rewitalizacji***

Osiągnięcie stanu obszaru rewitalizacji w 2023 r. przedstawionego w powyższej wizji będzie możliwe dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ukierunkowanych na wyjście ze zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej i wykorzystanie lokalnego potencjału rozwoju danego obszaru. Rewitalizacja będzie prowadzona kompleksowo we wszystkich sferach, w których wymagane jest wsparcie, poprzez realizacje skoncentrowanych terytorialnie działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

VI. CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU ZDIAGNOZOWANYCH NEGATYWNYCH ZJAWISK

Działania rewitalizacyjne Gminy Pyzdry będą prowadzone w oparciu o wyznaczone cele rewitalizacji dopasowane do lokalnych uwarunkowań i potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wszystkie cele wynikają z przeprowadzonej diagnozy i są ukierunkowane na eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk. Cele rewitalizacji są również zgodne z założeniami powiązanych gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, a także są pochodną wizji stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji.

Nadrzędnym celem rewitalizacji założonym do osiągnięcia w niniejszym programie do końca 2023 r. jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji Gminy Pyzdry, w którym zbadano szczególną koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, a także współwystępujących z nimi negatywnych zjawisk ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Na podstawie zbadanych problemów określono cele strategiczne i odpowiadające im kierunki działań. W tabeli przedstawiono 3 cele strategiczne i odpowiadające im kierunki działań rewitalizacyjnych, których osiągnięciu będzie służyć efektywna realizacja konkretnych projektów i przedsięwzięć.

Tabela 24. Zestawienie celów strategicznych i odpowiadających im kierunków działań

Cel 1: Zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel 2: Kształtowanie infrastruktury na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej obszaru Pyzdry-Centrum	Cel 3. Modernizacja infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców Dłuska
Kierunki działań		
1.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji **1.2. Wsparcie dla potencjalnych przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji** **1.3 Integracja i aktywizacja wielopokoleniowego społeczeństwa obszaru rewitalizacji**	**2.1 Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej obszaru Pyzdry – Centrum** **2.2 Adaptacja i zmiana funkcji niezagospodarowanych obiektów – rozwój infrastruktury społecznej** **2.3 Adaptacja zabytkowych obiektów na cele edukacyjno-muzealne**	**3.1 Modernizacja budynków służących aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców** **3.2 Modernizacja infrastruktury rekreacyjno-sportowej wsparciem integracji i aktywizacji lokalnej społeczności**

Źródło: opracowanie własne

VII. OPIS POWIĄZAŃ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

W niniejszym podrozdziale przedstawiono opis powiązań Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Pyzdry, a także ze dokumentami na szczeblu wojewódzkim: Zaktualizowaną Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 oraz z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego.

Gmina Pyzdry nie posiada aktualnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, dokument jest obecnie w opracowaniu. Poprzedni dokument pod nazwą Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Pyzdry na lata 2008–2015 posiada nieaktualne założenia ponieważ dotyczy perspektywy czasowej do 2015 r., dla w danym rozdziale nie powołuje się na jego zapisy.

7.1. POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY I MIASTA PYZDRY NA LATA 2015-2020

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Pyzdry na lata 2015 - 2020 roku jest dokumentem perspektywicznym i długofalowym wskazującym priorytety i narzędzia realizacji, które na najbliższe lata stworzą możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego wspólnoty samorządowej. Strategia określa główne cele, kierunki działań oraz katalog zadań służącym osiągnięciu zamierzonej wizji rozwoju Gminy Pyzdry. Głównym celem tworzenia strategii jest diagnoza stanu istniejącego danej jednostki oraz wypracowanie na jej podstawie priorytetowych kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wizja ujęta w Strategii brzmi następująco:

„Gmina i Miasto Pyzdry – miejscem gdzie warto inwestować, mieszkać, a także wypoczywać”.

W niniejszym dokumencie określono również dwa cele strategiczne, z których wynikają poszczególne cele operacyjne. Poniżej zaprezentowano cele strategiczne wraz z celami operacyjnymi powiązane z założeniami niniejszego LPR:

- Cel strategiczny 1: Wzrost konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej gminy Pyzdry,
  - Cel operacyjny 1.1 Tworzenie i promocja lokalnych stref aktywności gospodarczej,
  - Cel operacyjny 1.2 Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy Pyzdry,
- Cel strategiczny 2: Rozwój funkcji mieszkaniowej i turystycznej gminy Pyzdry,
  - Cel operacyjny 2.3 Zapewnienie optymalnej bazy do rozwoju życia kulturalno-rekreacyjnoturystycznego.

W Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Pyzdry na lata 2015-2020 roku określono cele strategiczne i operacyjne. Obydwa cele strategiczne są bezpośrednio powiązane z celami

określonymi w LPR. W szczególności odniesieniem do celów ujętych w Strategii Rozwoju są cele strategiczny 2 i 3 niniejszego programu rewitalizacji, które dotyczą modernizacji i adaptacji infrastruktury na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji. W ramach konkretnych celów operacyjnych przypisano zadania, które zostały uwzględnione również w LPR tj. modernizacja nowej siedziby CKSiP, modernizacja świetlic wiejskich (w tym świetlica w Dłusku), czy budowa targowiska w Pyzdrach.

Przytoczone powyżej zapisy strategii rozwoju znajdują swoje odzwierciedlenie w zaproponowanych w LPR projektach i przedsięwzięciach rewitalizacyjnych. Dlatego można stwierdzić, że realizacja i wdrożenie założeń procesu rewitalizacji ujętego w programie jest zgodne z wizją rozwoju Gminy Pyzdry określonej w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Pyzdry na lata 2015-2020.

7.2. POWIĄZANIA ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PYZDRY

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym dokumentem planistycznym wyznaczającym kierunki polityki przestrzennej Gminy Pyzdry. Studium zostało opracowane w oparciu o uwarunkowania i potrzeby lokalne, z uwzględnieniem założeń dokumentów planistycznych na szczeblu wojewódzkim. Obecnie obowiązujące studium zostało podjęte Uchwała Nr VIII/74/2015 Rady Miejskiej w Pyzdrach z dnia 23.09.2015 roku. Na przestrzeni lat dokument był aktualizowany w zależności od potrzeb i zmian zachodzących w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy w latach 2011, 2012, 2013.

Podstawowymi celami opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pyzdry są: określenie długookresowej polityki przestrzennej gminy, wyznaczenie kierunków rozwoju przestrzennego, stworzenie podstawy do koordynacji planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy, określenie możliwości rozwoju gminy i jej aktywizacji społeczno-gospodarczej.

Projekty główne zaplanowane w programie rewitalizacji wpisują się w kierunki zagospodarowania przestrzennego określono w studium. Jeśli chodzi o obszar Pyzdry – Centrum praktycznie w całości znajduje się on w obszarze o wiodącym kierunku rozwoju MN/U – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Projekty główne nr 1 i 2 o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym i infrastrukturalnym i ich docelowa funkcja nie wykraczają poza określone w studium funkcje danych obszarów. W obszarze Pyzdry – Centrum przy realizacji projektów rewitalizacyjnych należy także dostosować się do specyfiki i odrębności obszaru śródmiejskiego w granicach ochrony konserwatorskiej, czyli realizacja inwestycji powinna być zgodna z wymogami ochrony konserwatorskiej. Natomiast jeśli chodzi o istniejącą świetlicę wiejską w Dłusku, która jest przedmiotem projektu nr 5 również nie przewiduje się obecnej zmiany funkcji na danym obszarze i zachowanie obecnej funkcji.

Założenia studium dotyczące kierunków polityki przestrzennej Gminy Pyzdry są zgodne z celami programu rewitalizacji i wynikającymi z nich projektów i przedsięwzięć. Założone projekty i przedsięwzięcia nie stoją w sprzeczności z określonym w studium przeznaczeniem danych terenów, a tym samym są kontynuacją polityki przestrzennej Gminy Pyzdry.

7.3. POWIĄZANIA ZE ZAKTUALIZOWANĄ STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU. WIELKOPOLSKA 2020

Strategia jest narzędziem stymulowania i projektowania rozwoju województwa wielkopolskiego z perspektywą do 2020 roku. Strategia zawiera diagnozę społeczno-gospodarczą, a także określa wizję rozwoju województwa, cele oraz system realizacji strategii. W strategii określono wizję rozwoju województwa, która brzmi następująco:
„Wielkopolska 2020 roku – w wyniku stopniowego osiągania celów strategii ma być regionem inteligentnym, innowacyjnym i spójnym, gdzie:

- efektywnie wykorzystywany jest potencjał wewnętrzny,
- podmioty rozwoju ściśle współpracują, co skutkować powinno wartością dodaną,
- istnieje klimat dla innowacji we wszystkich sferach funkcjonowania regionu,
- konkurencyjność budowana jest na wzajemnie korzystnych powiązaniach funkcjonalnych między ośrodkami wzrostu a ich otoczeniem, co generuje korzystne procesy dyfuzyjne i absorpcyjne,
- priorytetem i fundamentem rozwoju jest edukacja oraz budowa na jej podstawie kreatywnych kapitałów, intelektualnego i innowacyjnego,
- jednym z głównych priorytetów jest zielony aspekt rozwoju,
- mieszkańcy wykazują wysoką aktywność zawodową, gospodarczą i społeczną,
- gospodarka i życie społeczne są otwarte na świat, co wzmacnia ich konkurencyjność,
- wszystkie aspekty rozwoju uwzględniają zasadę włączenia społecznego,
- każdy mieszkaniec ma dostęp do podstawowych standardów usług społecznych,
- przestrzeń województwa pozbawiona jest barier dla mobilności mieszkańców,
- sytuacja demograficzna sprzyja zastępowalności pokoleniowej,
- polityka kieruje się większą otwartością na nowe i nowych,
- istotny wpływ na rozwój regionu wywiera sprawowane w stylu koncyliacyjnym zdecydowane przywództwo regionalne.”

Do osiągnięcia założonej wizji rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku określono cel generalny, który brzmi następująco: „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Uszczegółowieniem celu generalnego jest dziewięć celów strategicznych, które wskazano poniżej:

- Cel strategiczny 1: Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu,
- Cel strategiczny 2: Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami,
- Cel strategiczny 3 Lepsze zarządzanie energią,
- Cel strategiczny 4 Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie,
- Cel strategiczny 5 Zwiększenie spójności województwa,
- Cel strategiczny 6 Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu,
- Cel strategiczny 7 Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia,
- Cel strategiczny 8 Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa,

- Cel strategiczny 9 Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

Powyższe cele strategii rozwoju województwa w części wpisują się w założenia i cele rewitalizacji założone w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 roku. Wszystkie cele LPR są ściśle powiązane z celem strategicznym 5: Zwiększenie spójności województwa. Jego uszczegółowieniem są cele operacyjne. Poniżej przedstawiono cele operacyjne, które wpisują są ściśle powiązane z LPR:

- Cel operacyjny 5.1. Wsparcie ośrodków lokalnych,
- Cel operacyjny 5.2 Rozwój obszarów wiejskich
- Cel operacyjny 5.3. Aktywizacja obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- Cel operacyjny 5.4. Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji,
- Cel operacyjny 5.5. Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych,
- Cel operacyjny 5.6. Wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturowego.

W szczególności cel operacyjny 5.4 wskazuje na konieczność wsparcia w zakresie odnowy, restrukturyzacji i rewitalizacji dysfunkcyjnych obszarów. W ramach danego celu wskazano kierunek realizacji działań, który zakłada tworzenie kompleksowych, zintegrowanych programów rewitalizacji. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry wykazała konieczność prowadzenia rewitalizacji na wyznaczonym obszarze i stała się również podstawą do opracowania LPR. Założeniem LPR jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i w pełni wpisuje się w realizację celu 5 strategii rozwoju województwa.

Kolejnymi z celów powiązanych z realizacją wszystkich celów rewitalizacji są cele: 6, 7 i 8 SRWW. Podsumowując, osiągnięcie założonych w przedmiotowych LPR celów ma prowadzić do ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia lub eliminacji zbadanych problemów społecznych. Narzędziem do realizacji zamierzeń będą odpowiednio ukierunkowane przedsięwzięcia i projekty. Poszczególne z nich będą przeciwdziałać problemom społecznym takim jak bezrobocie, zależność od pomocy społecznej, czy problemom ze sfery gospodarczej i wspierać rynek pracy i lokalną przedsiębiorczość.

Wsparciem dla działań miękkich będą projekty i przedsięwzięcia o charakterze infrastrukturalnym, technicznym, czy przestrzenno-funkcjonalnym. Odpowiedniej jakości infrastruktura techniczna, społeczna, czy zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni prowadzi do ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji.

Wdrożenie założeń zawartych w LPR ma stworzyć warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji i prowadzić do wyrównania poziomu rozwoju terenów objętych wsparciem w stosunku do pozostałych obszarów Gminy Pyzdry. Jednym z zamierzeń tych działań jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy. Cele 6 i 7 strategii rozwoju województwa wpisują się bezpośrednio we wszystkie cele programu rewitalizacji, a w szczególności cel strategiczny 1, którego osiągnięcie ma doprowadzić do aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Natomiast cel 6 jest ściśle powiązany z projektami infrastrukturalnymi i przestrzenno-funkcjonalnymi, których realizacja będzie przebiegać w myśl ograniczenia ingerencji i poprawy stanu środowiska naturalnego. Dane projekty wynikają z celów strategicznych 2 i 3 przedmiotowego LPR.

Podsumowując wszystkie powiązania opisywanych dokumentów, w szczególności na poziomie celów strategicznych można stwierdzić, że Lokalny Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 roku wpisuje się w wizję rozwoju i założone cele województwa wielkopolskiego do 2020 roku określone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.

7.4. POWIĄZANIA Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego jest jednym z trzech dokumentów – obok Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r. i Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, które współdecydują o przyszłości regionu. Plan zawiera wskazania dla działań w przestrzeni, których realizacja jest wypełnieniem zadań określonych przez Strategię. Stanowi też ważne źródło informacji dla podejmowania decyzji planistycznych i inwestycyjnych, opartych o priorytety programów operacyjnych. PZPWW zawiera diagnozę, która obejmuje analizę uwarunkowań i czynników zagospodarowania przestrzennego, oraz część kierunkową, w której sformułowane są cele polityki przestrzennej w ujęciu ogólnym, a także określone zostały kierunki i zasady rozwoju zagospodarowania przestrzennego.

W PZPWW określono główny cel, którym jest zrównoważony rozwój przestrzenny regionu jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców. Odnośnie do celu głównego określono dwa cele szczegółowe:

- Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku poprzez:
  - Poprawę stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi,
  - Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem,
  - Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
  - Poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
  - Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych,
  - Wzmocnienie regionotwórczych funkcji Poznania – miasta o charakterze europola o znaczeniu krajowym oraz Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego jako dwubiegunowego układu miejskiego o znaczeniu ponadregionalnym,
  - Wielofunkcyjny rozwój ośrodków regionalnych i lokalnych,
  - Restrukturyzację obszarów o ograniczonym potencjale rozwojowym;
- Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa poprzez:
  - Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw,
  - Wzrost udziału nauki i badań w rozwoju regionu,
  - Wzmocnienie gospodarstw rolnych oraz gospodarki żywnościowej,
  - Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.

Założenia LPR wpisują się w powyższe cele. Pierwszy z celów szczegółowych PZPWW jest powiązany w szczególności z przedsięwzięciami i projektami o charakterze infrastrukturalnym, przestrzenno-funkcjonalnym, czy technicznym, które wynikają z celów strategicznych 2 i 3 LPR. Wspomniane przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne są ukierunkowane na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji, na którym

zdiagnozowano koncentrację różnorodnych problemów, przede wszystkim społecznych. Natomiast cel szczegółowy 2 PZPWW wskazuje na efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych. Potencjał rozwoju był określony w pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji i brany pod uwagę przy określaniu konkretnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych, które wykorzystują lokalne zasoby do podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzącego do wyjścia z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry jest położony w strefie wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych, które nie kwalifikują się do rekreacji o ponadlokalnym znaczeniu. Ponadto obszar rewitalizacji jest również zlokalizowany w obrębie strefy systemu obszarów chronionych i powiązań przyrodniczych, co świadczy o wysokich walorach przyrodniczych. Podstawowa charakterystyka sfery środowiskowej obejmująca formy ochrony przyrody została ujęta w podrozdziale 2.5.1. Kolejną ze stref zróżnicowanej polityki przestrzennej określonej w PZPWW jest strefa wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego. Działania prowadzone na terenach określanych jako obszary polityki wspierania rozwoju powinny prowadzić do pobudzenia aktywności gospodarczej i społecznej tych terenów. W związku z powyższym interwencja w zakresie rewitalizacji wpisuje się w zamierzenia danej polityki. Obszar rewitalizacji znajduje się również w strefie kulturotwórczej. Obejmuje ona obszary, w których istnieje koncentracja elementów kulturowych o dużej wartości, zarówno historycznej jak i współczesnej, obrazującej charakter i krajobraz danego rejonu, jego dzieje i tradycje. Strefy kulturotwórcze są obszarami, w których może rozwijać się kwalifikowana turystyka o funkcji poznawczej, ponieważ nagromadzenie elementów atrakcyjnych stwarza dogodne warunki dla organizacji wielu różnorodnych inicjatyw kulturalnych.

Przez obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry przepływa również rzeka Warta, która stanowi jedną z dróg wodnych na obszarze Wielkopolski, a także jest częścią szlaku żeglugi śródlądowej – Wielka Pętla Wielkopolski. Stanowi to o wysokim potencjale rozwoju pod kątem turystyki wodnej dla obszarów znajdujących się na danym szlaku. W PZPWW określono odcinek rzeki Warty objęty obszarem rewitalizacji jako szlak, drogę wodną, które są planowane do modernizacji i wyposażenia. Rzeka Warta niesie również ze sobą ryzyko powodzi, dlatego dany obszar został ujęty w obszarze bezpośredniego zagrożenia powodzią i pokrywa się z wyznaczonym obszarem rewitalizacji. Stwarza ograniczenia w zakresie zagospodarowania przestrzenią i należy to uwzględnić w planowanych projektach i przedsięwzięciach rewitalizacyjnych.

Podsumowując można stwierdzić, że określone w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 cele i wynikające z nich przedsięwzięcia i projekty wpisują się w cele i założenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

VIII. PRZEDSIĘWZIĘCIA I PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne są pochodną wyznaczonych celów rewitalizacji i kierunków działań rewitalizacyjnych. Program rewitalizacji powinien zawierać listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tzn. takich, bez których realizacja założonych celów nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej.

W niniejszym rozdziale przedstawiono opis głównych projektów rewitalizacyjnych oraz charakterystykę pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

8.1. GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Lista projektów głównych ukierunkowanych na osiągnięcie celów rewitalizacji prezentuje się następująco:

1. Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni i obiektów podobszaru Pyzdry -Centrum na rzecz ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji
2. Adaptacja domu podcieniowego na cele edukacyjno-muzealne – etap II
3. Mój pierwszy biznes – wsparcie dla początkujących przedsiębiorców
4. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji – utworzenie Klubu Integracji Społecznej
5. Modernizacja świetlicy wiejskiej w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności
6. Modernizacja kompleksu boisk w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności
7. Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu
8. Trening kompetencji i umiejętności społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Poniżej został przedstawiony szczegółowy opis zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych w postaci kart projektowych. Zawarto w nich informację dotyczące powiązań z celami i kierunkami działań, zakres realizowanych zadań, a także prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia. Wskazano również lokalizację danego projektu, okres realizacji, szacunkową wartość i potencjalne źródła finansowania. Zapisy ujęte w projektach dotyczące kosztów, terminu oraz wskaźników produktu i rezultatu są szacunkowe i mogą ulec zmianie na etapie realizacji danych działań.

KARTA PROJEKTU NR 1	
Nazwa projektu	**Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni i obiektów podobszaru Pyzdry -Centrum na rzecz ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 2: Kształtowanie infrastruktury na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej obszaru Pyzdry-Centrum 2.1 Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej obszaru Pyzdry – Centrum 2.2 Adaptacja i zmiana funkcji niezagospodarowanych obiektów – rozwój infrastruktury społecznej
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry, Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach,
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Pyzdry – Centrum: Rynek, ul. Kilińskiego 15, Pyzdry dz. nr 1499

Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy przeprowadzenia niezbędnych zmian w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej podobszaru rewitalizacji Pyzdry-Centrum celem ożywienia społeczno-gospodarczego całego obszaru. W ramach realizacji projektu przewiduje się:
	– przebudowę i adaptację budynku dawnej remizy strażackiej i przystosowanie go do przeniesienia Centrum Kultury, Sportu i Promocji celem zwiększenia dostępności do pełnionych przez instytucje usług na rzecz aktywizacji i edukacji kulturalnej lokalnej społeczności. Elementem działania jest również zagospodarowanie najbliższego otoczenia budynku w postaci placu,
	– przebudowa – modernizacja Rynku w Pyzdrach obejmującą:
	  – zagospodarowanie terenów zielonych,
	  – przebudowy nawierzchni rynku i chodników,
	  – ustawienie tablic edukacyjno-informacyjnych o historii miasta i okolic,
	  – budowa małej architektury wraz z dostosowaniem przestrzeni do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych,
	– budowę targowiska na dz. nr 1499 w Pyzdrach w sąsiedztwie Rynku miejskiego. W ramach zadania przewidziane jest utwardzenie terenu, budowa wiat targowych, budowy toalety publicznej, małej architektury, oświetlenia oraz monitoringu wizyjnego.

Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	6 000 000
Okres realizacji projektu	2017-2019
Prognozowane rezultaty	Projekt dotyczy kompleksowej rewitalizacji przestrzeni i obiektów na rzecz ożywienia społeczno-gospodarczego znajdujących się w jednostce Pyzdry – Centrum. Projekt składa się z trzech elementów: przebudowy i adaptacji dawnej remizy na rzecz CKSiP, modernizacji Rynku oraz budowy targowiska. Wszystkie działania w zamierzeniu mają kompleksowo oddziaływać na zbadane na obszarze rewitalizacji problemy, przede wszystkim natury społecznej.

	Obiekt remizy ujęty w projekcie miałby zostać przystosowany do pełnienia funkcji kulturalnych. Budynek dawnej remizy był kiedyś centrum życia kulturalnego lokalnej społeczności, a obecnie stoi niewykorzystany. Budynek remizy stanowi pustostan, ważne jest przeprowadzenie rewitalizacji poprzez zmianę zagospodarowania i ożywienie miejsca. Aktualna siedziba CKSiP znajduje się przy ulicy Kaliskiej 25, do którego prowadzi tylko jedna droga. Droga jest traktem kamienistym o dużym stopniu nachylenia i znajduje się w bardzo złym stanie technicznym. Taka charakterystyka dojścia do obiektu w praktyce stanowi barierę dla osób z ograniczeniami ruchowymi, co uniemożliwia im uczestnictwo w wydarzeniach organizowanych przez CKSiP. Problem dostępności obiektu pogłębia również brak miejsc parkingowych. Obiekt nie jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych, a także nie posiada odpowiednio dostosowanych pomieszczeń do prowadzenia działalności kulturalnej i dysponuje zbyt małą powierzchnią użytkową, co ogranicza dostęp mieszkańców do różnorodnych i wysokiej jakości usług kulturalnych. Brakuje też sali widowiskowej i sali przeznaczonej na zajęcia integracyjno-ruchowe. Poszerzenie oferty programowej możliwe będzie także dzięki zagospodarowaniu otoczenia budynku nowej siedziby -przyległego placu, na którym organizowana będzie część imprez kulturalnych. Zagospodarowanie otoczenia stworzy miejsce rekreacji i wypoczynku oraz umożliwi realizację mniejszych koncertów, festiwali i zajęć dla lokalnej społeczności. Odpowiednie przystosowanie pomieszczeń rewitalizowanego budynku może przysłużyć się organizacjom pozarządowym działającym na terenie Gminy i Miasta Pyzdry, a przede wszystkim tym zlokalizowanym na obszarze rewitalizacji. Modernizacja Rynku będąca jednym z elementów projektu ma na celu stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obecne zagospodarowanie danej przestrzeni publicznej jest niewystarczające. W pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji wskazano, że usytuowany centralnie park, jak i jezdnia tworząca nawierzchnię rynku są w niedostatecznym stanie technicznym. W obrębie Rynku miejskiego odbywają się również cyklicznie targi i jarmarki, a także różnego rodzaju imprezy i wydarzenia co świadczy o wielkiej roli tego miejsca w życiu publicznym, jak i gospodarczym obszaru rewitalizacji, a także całej Gminy i Miasta Pyzdry. Odpowiednie zagospodarowanie tego obszaru wpłynie na jakość pełnionych funkcji dla lokalnej społeczności. Wysokiej jakości przestrzeń publiczna ma w zamierzeniu wpłynąć na jakość życia, stworzyć nowe miejsce spotkań i integracji mieszkańców w różnym wieku, a także poprawić estetykę i funkcjonalność danego obszaru. Przestrzeń, która jest centrum życia lokalnej społeczności w naturalny sposób jest miejscem koncentracji działalności gospodarczej. Rynek jest również miejscem o znaczeniu historycznym wokół, którego zlokalizowane są liczne obiekty zabytkowe, w tym dom podcieniowy, który jest miejscem realizacji innego projektu rewitalizacyjnego (projekt nr 2). Stanowi on dziedzictwo kulturowe, które buduje tożsamość lokalną mieszkańców obszaru rewitalizacji. Rynek w obecnym kształcie zatracił swój historyczny i zabytkowy charakter. Przywrócenie dawnego wyglądu może spowodować również ożywienie turystyczne i gospodarcze Pyzdr. Zwiększony ruch turystyczny może wpłynąć na pobudzenie lokalnej

	przedsiębiorczości związanej z obsługą większej liczby turystów. Trzecim elementem projektu jest zadanie dotyczące budowy nowego targowiska przystosowanego do potrzeb lokalnych przedsiębiorców, które pozwoli im się przenieść z płyty Rynku. Obecna lokalizacja targowiska jest uciążliwa i powoduje utrudnienia w korzystaniu z głównego placu miasta, który pełni również funkcje komunikacyjne, rekreacyjno-wypoczynkowe, reprezentacyjne i stanowi centrum życia publicznego. Zagospodarowanie dz. nr 1499 pozwoli na wykorzystanie nieużytkowanego terenu zlokalizowanego się w ścisłym centrum miejscowości na cele gospodarcze, Na danym obszarze znajdują się puste obiekty poprzemysłowe. Takie działanie jest ukierunkowane na przeciwdziałanie problemowi słabej kondycji lokalnych przedsiębiorców i problemowi bezrobocia. Celem działania jest aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez przygotowanie wysokiej jakości terenów przeznaczonych pod prowadzenie działalności targowej i gospodarczej. Ponadto Gmina Pyzdry jest obszarem typowo rolniczym, natomiast w mieście przeważają sady. Stworzenie nowego miejsca handlu umożliwi okolicznym rolnikom sprzedaż i promocję lokalnych produktów. Niniejszy projekt kompleksowo oddziałuje na zbadane na etapie diagnozy problemy, przede wszystkim społeczne. Projekt ma na celu stworzenie miejsc na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców jednostki Pyzdry-Centrum, a także całego obszaru rewitalizacji. Mieszkańcy pozostałych obszarów Miasta i Gminy Pyzdry również będą korzystać ze zmodernizowanej infrastruktury co pozytywnie wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy całej Gminy. Rynek i nowa siedziba CKSiP będą w zamierzeniu centrum życia publicznego i społecznego lokalnej społeczności. Na obszarze Rynku i w CKSiP będą mogły być realizowane działania zawarte w projektach miękkich ujętych w LPR (projekt główny nr 3, 4, 7 i 8). Nowe targowisko natomiast wpłynie na poprawę warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, dzięki przystosowaniu niezagospodarowanego terenu na miejsce handlu. Jest to odpowiedź na zbadane problemy natury gospodarczej, czyli słabą kondycje lokalnych przedsiębiorstw. Wszystkie elementy inwestycji wpłyną również na estetykę miejsca i osiągnięcie ładu przestrzennego w centrum Pyzdr.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Raport z realizacji projektu
Wskaźniki realizacji projektu	**Wskaźnik/i produktu:** – Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 1,6 ha **Wskaźnik/i rezultatu:** – Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich – 1 478 os.
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO/PROW, – Gmina Pyzdry.

KARTA PROJEKTU NR 2	
Nazwa projektu	**Adaptacja domu podcieniowego na cele edukacyjno-muzealne – etap II**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 2: Kształtowanie infrastruktury na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej obszaru Pyzdry-Centrum 2.3 Adaptacja zabytkowych obiektów na cele edukacyjno-muzealne
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry, Muzeum Regionalne Ziemi Pyzdrskiej
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Pyzdry – Centrum, ul. Rynek 17
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy przeprowadzenia prac wewnątrz budynku celem dostosowania go prowadzenia działalności edukacyjno-muzealnej.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	60 000
Okres realizacji projektu	2018
Prognozowane rezultaty	Dany projekt dotyczy adaptacji zabytkowego domu podcieniowego znajdującego się przy ulicy Rynek 17. Obecnie budynek nie jest wykorzystywany, w 2017 roku wykonane zostaną roboty budowlane (wymiana pokrycia dachu, stolarka okienna i drzwiowa) przystosowujące obiekt do pełnienia funkcji edukacyjno-muzealnej, a także powstanie stała ekspozycja związana ze Szlakiem Piastowskim i początkami Państwa Polskiego. Budynek stanowi dziedzictwo kulturowe i historyczne miasta i ważne jest zachowanie go w dobrym stanie technicznym i wykorzystanie na cele edukacyjne i muzealne dla przyszłych pokoleń. Ponadto jest to najstarszy obiekt mieszkalny w Gminie Pyzdry, a także jeden z nielicznych zachowanych domów podcieniowych w Wielkopolsce. W obiekcie planuje się wystawę eksponatów będących w zbiorach Muzeum Regionalnego Ziemi Pyzdrskiej, wystawę Pierwszych Piastów, a także prowadzenie działalności edukacyjnej budującej tożsamość lokalną mieszkańców. W danym obiekcie będą mogły być prowadzone również działania zawarte w innych projektach rewitalizacyjnych o charakterze miękkim (projekt główny nr 7 i 8). Wymienione projekty są ze sobą powiązane i ich wspólna realizacja może wpłynąć na efektywne rozwiązanie problemów społecznych wykazanych w diagnozie
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Raport z realizacji projektu
Wskaźniki realizacji projektu	**Wskaźnik/i produktu:** – Liczba zabytków objętych wsparciem– 1 szt. – Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 1 szt. – Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych – 2 szt. **Wskaźnik/i rezultatu:** – Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscu należącym do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne – 300

	odwiedzin/rok – Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem – 500 osób/rok – Liczba uczestników imprez kulturalnych – 50 os.
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO, budżet państwa – Gmina Pyzdry.

KARTA PROJEKTU NR 3	
Nazwa projektu	**Mój pierwszy biznes – wsparcie dla początkujących przedsiębiorców**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 1: Zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2. Wsparcie dla potencjalnych przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry
Zakres realizowanych zadań	Projekt obejmuje przeprowadzenie działań szkoleniowo-doradczych polegających na prowadzeniu cyklicznych szkoleń i warsztatów dla osób planujących założyć własną działalność gospodarczą, a także prowadzenie punktu doradztwa biznesowego, gdzie będą mogli pozyskać informacje jak rozpocząć własną działalność gospodarczą. Punkt doradztwa będzie zlokalizowany w Urzędzie Miejskim w Pyzdrach.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	30 000
Okres realizacji projektu	2018-2020
Prognozowane rezultaty	Dany projekt jest ukierunkowany na rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie osób planujących założyć działalność lub początkujących przedsiębiorców w założeniu i prowadzeniu własnej firmy. Projekt ma w zamierzeniu ożywić gospodarczo obszar rewitalizacji i przeciwdziałać bezrobociu, które to problemy zostały zbadane na etapie diagnozy. Projekt jest również powiązany z rewitalizacją Rynku i utworzeniem targowiska, poprzez wsparcie przedsiębiorców, którzy swoją działalność mogą prowadzić na zrewitalizowanych obszarach.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Raport z realizacji projektu
Wskaźniki realizacji projektu	**Wskaźnik/i produktu:** – Liczba osób objętych wsparciem aktywizacji zawodowej w programie - 20 os. **Wskaźnik/i rezultatu:** – Odsetek przedsiębiorców pozytywnie oceniających wsparcie rozwojowe otrzymane po utworzeniu działalności gospodarczej w ramach programu– 70 %. – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po

	opuszczeniu programu – 15 os.
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO, budżet państwa – Gmina Pyzdry.

KARTA PROJEKTU NR 4	
Nazwa projektu	**Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji – utworzenie Klubu Integracji Społecznej**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 1: Zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry, MGOPS
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy utworzenia Klubu Integracji Społecznej w Pyzdrach we współpracy z MGOPS. Działalność KIS będzie polegać na: – diagnozie indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu, – poradnictwu psychologicznemu i psychospołecznemu, – treningowi kompetencji i umiejętności społecznych, – prowadzeniu kursów i szkoleń umożliwiających nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji, – przygotowanie członków KIS do pracy przy realizacji pozostałych projektów rewitalizacyjnych, W ramach projektu przewiduje się szkolenia dla pracowników obsługi KIS celem podniesienia kwalifikacji zawodowych.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	500 000
Okres realizacji projektu	2018-2020
Prognozowane rezultaty	Projekt dotyczy utworzenie Klubu Integracji Społecznej działającego przy Gminie Pyzdry. Klub byłby odpowiedzialny za reintegrację społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji (Pyzdry – Centrum, Dłusk). Dany projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy związane z bezrobociem, a także zależnością od pomocy społecznej. Efektem interwencji ma być zwiększenie samodzielności życiowej mieszkańców i zmniejszenie skali problemu bezrobocia i zależności od pomocy społecznej. Członkowie Klubu Integracji Społecznej będą mogli uczestniczyć w realizacji pozostałych działań o charakterze infrastrukturalnym na etapie prac budowalnych lub przy bieżącej obsłudze danych obiektów (projekt główny nr 1, 2, 5 i 6). Dane projekty są ze sobą powiązane i razem kompleksowo oddziałują na zbadane problemy.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku	Raport z realizacji projektu

do celów rewitalizacji	
Wskaźniki realizacji projektu	**Wskaźnik/i produktu:** – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 35 os. – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 5 os. **Wskaźnik/i rezultatu:** – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 30 os. – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 15 os. – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 10 os.
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO, – Gmina Pyzdry.

KARTA PROJEKTU NR 5	
Nazwa projektu	**Modernizacja świetlicy wiejskiej w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 3. Modernizacja infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców Dłuska 3.1 Modernizacja budynków służących aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Dłusk, Dłusk 44
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy kompleksowej modernizacji obiektu świetlicy wiejskiej w Dłusku obejmującej kompleksową termomodernizację i przeprowadzenia prac remontowych wewnątrz obiektu celem przystosowania pomieszczeń do pełnienia funkcji na rzecz lokalnej społeczności. W ramach działania przewiduje się doposażenie świetlicy w niezbędny sprzęt.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	150 000
Okres realizacji projektu	2019-2020
Prognozowane rezultaty	Projekt dotyczy modernizacji infrastruktury społecznej w Dłusku celem przystosowania budynku do potrzeb lokalnej społeczności. Świetlica wiejska jest miejscem spotkań i życia społecznego mieszkańców danej miejscowości. Obiekt w Dłusku wymaga kompleksowych przemiany i przystosowania do pełnionej funkcji. Dany projekt jest również powiązany z realizacją projektów głównych nr 4, 7 i 8, których zadania będą mogły być przeprowadzone w rewitalizowanej świetlicy. Modernizacja obiektu jest zatem potrzebna do efektywnego wdrażania wymienionych projektów

	miękkich i przeciwdziałania zbadanym na etapie diagnozy problemom. Zmodernizowany budynek może przyczynić się do zwiększenia poziomu integracji mieszkańców i stać się centrum życia społecznego.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Raport z realizacji projektu
Wskaźniki realizacji projektu	**Wskaźnik/i produktu:** – Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej – 1 szt. **Wskaźnik/i rezultatu:** – Liczba osób korzystająca ze zrewitalizowanych obiektów – 150 os. (rocznie)
Potencjalne źródło finansowania	– PROW, – Gmina Pyzdry.

KARTA PROJEKTU NR 6	
Nazwa projektu	**Modernizacja kompleksu boisk w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 3. Modernizacja infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców Dłuska 3.2 Modernizacja infrastruktury rekreacyjno-sportowej wsparciem integracji i aktywizacji lokalnej społeczności
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Dłusk, dz. nr 271
Zakres realizowanych zadań	Projekt obejmuje kompleksową modernizację kompleksu boisk sportowych w Dłusku obejmującą montaż urządzeń siłowni zewnętrznej, małej architektury, budowę ciągów komunikacyjnych, montaż piłkochwytów oraz oświetlenia.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	150 000
Okres realizacji projektu	2019-2021
Prognozowane rezultaty	Projekt dotyczy kompleksowej modernizacji i poprawy jakości infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej w Dłusku w postaci kompleksu boisk sportowych. Służą one przede wszystkim najmłodszym mieszkańcom do aktywnego spędzania czasu. Jednak odpowiednie doposażenie istniejącej infrastruktury np. w ławki, urządzenia siłowni zewnętrznej może zachęcić wszystkich mieszkańców do korzystania z tego terenu. Zamierzonym efektem danej inwestycji jest stworzenie miejsca spotkań i integracji dla wszystkich mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Dany obszar może się stać również miejscem organizacji różnorodnych wydarzeń, czy imprez lokalnych na rzecz aktywizacji mieszkańców, w tym zadań zawartych w projektach głównych nr 7 i 8. Zmodernizowana infrastruktura pozwoli na efektywniejszą realizację celów zawartych w przytoczonych projektach.

	Pomiędzy danymi działaniami zachodzi efekt synergii.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Raport z realizacji projektu
Wskaźniki realizacji projektu	**Wskaźnik/i produktu:** – Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,5 ha **Wskaźnik/i rezultatu:** – Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich – 209 os
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO/PROW, – Gmina Pyzdry.

KARTA PROJEKTU NR 7	
Nazwa projektu	**Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 1: Zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.3 Integracja i aktywizacja wielopokoleniowego społeczeństwa obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry, MGOPS, CKSiP, organizacje pozarządowe
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada przeprowadzenie działań animacyjno-edukacyjnych z zakresu reintegracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie. Świadczy to o konieczności przeciwdziałania wykazanym negatywnym zjawiskom. W ramach projektu przewiduje się następujące działania: – zatrudnienie animatorów społeczności lokalnej, – przeprowadzenie warsztatów aktywizacji społecznej, – organizacja imprez, spotkań, wydarzeń mających na celu integracje lokalnej społeczności, Projekt przewiduje zatrudnienie animatorów, którzy będą odpowiedzialni za przygotowanie i realizację warsztatów i pozostałych działań animacyjno-edukacyjnych zlokalizowanych na obydwu podobszarach rewitalizacji Gminy Pyzdry.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	100 000
Okres realizacji projektu	2018-2022
Prognozowane rezultaty	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne za pomocą wybranych wskaźników rozwoju. Wskazują one na wysoką koncentrację takich problemów jak bezrobocie, czy zależność od obsługi MGOPS. Dane problemy są ze sobą powiązane i świadczą o trudnej sytuacji w danej rodzinie. Warsztaty aktywizacji społecznej będą polegały na prowadzeniu działań edukacyjno-

	animacyjnych, nabycia i zwiększenia kompetencji społecznych, przygotowania do rozmów kwalifikacyjnych, pomocy w wypełnianiu dokumentów aplikacyjnych, podniesienia samooceny i własnej wartości uczestników. Zamierzonym efektem warsztatów aktywizacji społecznej, imprez, spotkań, wydarzeń jest włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie zamieszkałych na obszarze kryzysowym. Miejscem prowadzonych zajęć będzie różne w zależności od programu warsztatów ustalonych przez animatorów. Dane warsztaty mogą być również organizowane w miejscach realizacji innych działań rewitalizacyjnych np. Rynek w Pyzdrach, nowej siedzibie CKSiP, świetlicy wiejskiej w Dłusku, czy kompleksie boisk w Dłusku.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Raport z realizacji projektu
Wskaźniki realizacji projektu	**Wskaźnik/i produktu:** – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 60 os. **Wskaźnik/i rezultatu:** – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 40 os. – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 30 os.
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO, – Gmina Pyzdry.

KARTA PROJEKTU NR 8	
Nazwa projektu	**Trening kompetencji i umiejętności społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 1: Zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji 1.3 Integracja i aktywizacja wielopokoleniowego społeczeństwa obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry, MGOPS, organizacje pozarządowe
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry, Dłusk 44 (świetlica wiejska), Pyzdry ul. Kilińskiego 15
Zakres realizowanych zadań	Projekt obejmuje takie działania jak: – trening kompetencji i umiejętności społecznych, – pomoc dla otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wzmacniająca lub odbudowująca naturalne systemy wsparcia, takie jak rodzina i lokalna

	społeczność, obejmujące np.: poradnictwo rodzinne i prawne
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	50 000
Okres realizacji projektu	2018-2021
Prognozowane rezultaty	Projekt zakłada przeciwdziałanie zbadanym negatywnym zjawiskom w postaci zależności od pomocy społecznej zbadanej za pomocą wybranych wskaźników rozwoju. Dany problem występuje na obydwu podobszarach rewitalizacji. Realizacja zadań zawartych w projekcie ukierunkowana jest na ograniczeniu skali zbadanych problemów społecznych. Osoby korzystające z pomocy społecznej w dużej części są również bezrobotne, dlatego projekt przyczynia się również do ograniczenia problemu bezrobocia. Działanie to pomaga również zintegrować się lokalnej społeczności, i przeciwdziałać zachowaniom patologicznym, które skutkują wysoką liczbą interwencji służb porządkowych na obszarze rewitalizacji. Zajęcia będące przedmiotem projektu odbywać się będą w odpowiednio przystosowanych do tego miejscach, które również zostaną poddane modernizacji w ramach innych działań rewitalizacyjnych tj. budynek byłej remizy strażackiej przekształcony na siedzibę CKSiP (projekt główny nr 1), a także świetlicy wiejskiej w Dłusku (projekt główny nr 5). Pomiędzy danymi projektami zachodzi efekt synergii.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Raport z realizacji projektu
Wskaźniki realizacji projektu	**Wskaźnik/i produktu:** – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 os. **Wskaźnik/i rezultatu:** – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 25 os. – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 20 os.
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO, – Gmina Pyzdry.

8.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Lista pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawia się następująco:

1. Poprawa efektywności energetycznej budynków z obszaru rewitalizacji oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych
2. Poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnego budynku komunalnego z obszaru rewitalizacji
3. Montaż energooszczędnego oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji
4. Adaptacja/Modernizacja obiektów poprzemysłowych przy ul. Zamkowej w Pyzdrach na rzecz aktywizacji gospodarczej
5. Budowa parku rozrywki w Pyzdrach
6. Adaptacja budynku przy ulicy Kaliskiej 25 na cele społeczne

Poniżej została przedstawiona charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w postaci kart przedsięwzięć. Zawarto w nich informację dotyczące syntetyczny opis realizacji danych zadań. Wskazano również lokalizację danego projektu, okres realizacji, szacunkową wartość i potencjalne źródła finansowania.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 1	
Nazwa projektu	**Poprawa efektywności energetycznej budynków z obszaru rewitalizacji oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych**
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje kompleksową modernizację i przekształcenie struktury funkcjonalno-przestrzennej na obszarze rewitalizacji obejmującą: – poprawę efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją OZE, – rekultywację terenów zielonych na obszarze rewitalizacji wraz z wprowadzeniem nowych aktywności lokalnych, – modernizację przestrzeni publicznych celem ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji i nadania im nowych funkcji społecznych i gospodarczych. – modernizację lokalnego układu komunikacyjnego jako element wspierający realizację pozostałych działań. Realizacja danego przedsięwzięcia wpływa na eliminację zdiagnozowanych problemów i poprawę warunków bytowych i jakości życia mieszkańców. Zadanie wspiera także główne projekty

	rewitalizacyjne. Przede wszystkim wspiera efektywność realizacji projektów miękkich ukierunkowanych bezpośrednio na eliminacje problemów społecznych, poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznych, na których będą mogły być realizowane działania określone w projektach miękkich np. projekt główny nr 7. Realizacja zadania wpływa również na poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni, w tym zachowania dziedzictwa kulturowego w postaci licznych obiektów zabytkowych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji.
Szacunkowa wartość projektu	3 000 000
Okres realizacji projektu	2017-2023
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO, PROW, POiŚ, – Gmina Pyzdry.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 2	
Nazwa projektu	**Poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnego budynku komunalnego z obszaru rewitalizacji**
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Pyzdry – Centrum, Pyzdry ul. Nadrzeczna 3
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie dotyczy kompleksowej termomodernizacji budynku komunalnego w Pyzdrach, w którym mieszczą się lokale komunalne. Dany obiekt jest w złym stanie technicznym i wskazana jest kompleksowa modernizacja, która wydatnie wpłynie na poprawę warunków bytowych mieszkańców. Obiekt nie posiada podstawowego wyposażenia w postaci WC oraz łazienek.
Szacunkowa wartość projektu	300 000
Okres realizacji projektu	2019-2020
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO/ budżet państwa, – Gmina Pyzdry.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 3	
Nazwa projektu	**Montaż energooszczędnego oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji**
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry, operator systemu oświetlenia ulicznego i drogowego
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie dotyczy montażu energooszczędnego oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji

	Gminy Pyzdry. Dana inwestycja ma na celu poprawę jakości środowiska poprzez ograniczenie zużycia energii elektrycznej, a także poprawę bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji. Zadanie odpowiada na zdiagnozowany problem niskiego poziomu bezpieczeństwa publicznego, przede wszystkim w przestrzeniach publicznych, które często nie są oświetlone ani monitorowane. Działanie wpłynie pozytywnie na poprawę jakości życia mieszkańców.
Szacunkowa wartość projektu	-
Okres realizacji projektu	2019-2023
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO, – Gmina Pyzdry.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 4	
Nazwa projektu	**Adaptacja/Modernizacja obiektów poprzemysłowych przy ul. Zamkowej w Pyzdrach na rzecz aktywizacji gospodarczej**
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry, podmioty prywatne
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Pyzdry, obiekty poprzemysłowe przy ul. Zamkowej
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje zagospodarowanie nieużytkowych obiektów poprzemysłowych przy ul. Zamkowej w Pyzdrach na cele aktywizacji gospodarczej. W przedsięwzięcie będą zaangażowane podmioty prywatne, których celem jest rozwój lokalnej przedsiębiorczości i utworzenie nowych miejsc pracy. Przedsięwzięcie ukierunkowane jest na eliminację negatywnych zjawisk w postaci słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw oraz bezrobocia. Dodatkowo realizacja zadania może wpłynąć na zwiększenie ruchu turystycznego dzięki zwiększeniu do bazy noclegowej i usług gastronomicznych, w zależności od sposobu zagospodarowania obiektów.
Szacunkowa wartość projektu	-
Okres realizacji projektu	2018-2023
Potencjalne źródło finansowania	-

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 5	
Nazwa projektu	**Budowa parku rozrywki w Pyzdrach**
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry, podmioty prywatne
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Pyzdry – Centrum, boisko trawiaste, teren leśny

Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje zagospodarowanie nieużytkowanych terenów po boisku trawiastym oraz terenów zadrzewionych za rzeką Wartą na cele rekreacji i wypoczynku. W przedsięwzięcie będą zaangażowane także podmioty prywatne, których celem jest rozwój lokalnej przedsiębiorczości i utworzenie nowych miejsc pracy. Przedsięwzięcie wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców oraz na nowe możliwości spędzania czasu wolnego.
Szacunkowa wartość projektu	-
Okres realizacji projektu	2018-2023
Potencjalne źródło finansowania	– Gmina Pyzdry, – podmioty prywatne.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 6	
Nazwa projektu	**Adaptacja budynku przy ulicy Kaliskiej 25 na cele społeczne**
Podmiot/y realizujące	Gmina Pyzdry
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Pyzdry – Centrum, ul. Kaliska 25
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje zagospodarowanie budynku, w którym aktualnie mieści się CKSiP. Docelowo instytucja ma się przenieść do budynku dawnej remizy strażackiej przy ul. Kilińskiego 15 (do końca 2019 roku). Jest to obiekt, który będzie spełniał wymagania CKSiP i zwiększy poziom i dostępność oferowanych przez nie usług. Zwiększy się dzięki temu dostępność usług kulturalnych dla mieszkańców. Natomiast obiekt przy ulicy Kaliskiej 25 ma docelowo zostać przeznaczony na cele społeczne. Jednak aby dany budynek mógł pełnić nowe funkcje konieczna jest poprawa jego dostępności i likwidacja barier architektonicznych. W ramach przedsięwzięcia planuje się adaptacje pomieszczeń, przebudowę drogi dojazdowej i likwidacje barier architektonicznych celem ułatwienia dostępu dla osób niepełnosprawnych i starszych.
Szacunkowa wartość projektu	-
Okres realizacji projektu	2020-2023
Potencjalne źródło finansowania	– WRPO, – Gmina Pyzdry.

8.3. PODSUMOWANIE PREZENTACJI PROJEKTÓW

Projekty i przedsięwzięcia opisane w poprzednich podrozdziałach są ze sobą ściśle powiązane. Ich realizacja jest zależna od siebie i wpływa na efektywność i skuteczność planowanej interwencji w ramach rewitalizacji. Na podstawie zbadanych problemów na etapie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dokonano wyboru obszarów, które najpilniej wymagają przeprowadzenia działań na rzecz wyjścia ze stanu kryzysowego. Pogłębiona diagnoza potwierdziła zasadność wyboru obszaru i potrzebę rewitalizacji jednostek: Pyzdry – Centrum i Dłusk.

Poniżej zaprezentowane w formie tabelarycznej wzajemne powiązania głównych projektów rewitalizacyjnych. Kolorem zielonym oznaczono projekty, których realizacja jest ze sobą wzajemnie powiązana.

Tabela 25. Powiązania pomiędzy projektami głównymi

Projekt główny	1 Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni i obiektów podobszaru Pyzdry - Centrum na rzecz ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji	2 Adaptacja domu podcieniowego na cele edukacyjno-muzealne – etap II	3 Mój pierwszy biznes – wsparcie dla początkujących przedsiębiorców	4 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji – utworzenie Klubu Integracji Społecznej	5 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności	6 Modernizacja kompleksu boisk w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności	7 Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu	8 Trening kompetencji i umiejętności społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
1 Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni i obiektów podobszaru Pyzdry - Centrum na rzecz ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji								
2 Adaptacja domu podcieniowego na cele edukacyjno-muzealne – etap II								
3 Mój pierwszy biznes – wsparcie dla początkujących przedsiębiorców								
4 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji – utworzenie Klubu Integracji Społecznej								
5 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności								
6 Modernizacja kompleksu boisk w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności								
7 Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu								
8 Trening kompetencji i umiejętności społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji								

Źródło: opracowanie własne

Powyższa tabela prezentuje bezpośrednie powiazania projektów. Projekty miękkie planowane do dofinansowania ze EFS tj. projekty główne nr 3, 4, 7 i 8 są ściśle powiązane z działaniami infrastrukturalnymi zaplanowanymi w projektach głównych 1, 2, 5 i 6. Rewitalizowane obiekty i przestrzenie publiczne jak np. dawna remiza i Rynek mają wpływ na efektywność realizacji zadań z projektów miękkich m. in. prowadzenia animacji lokalnej, czy treningowi kompetencji i umiejętności społecznych. Modernizacja Rynku w Pyzdrach i utworzenie targowiska ma również wpływ na atrakcyjność tego obszaru dla przedsiębiorców i jest bezpośrednio powiązana z projektem głównym nr 3, który wspiera początkujących przedsiębiorców. Ważnym działaniem, które jest ukierunkowane na kompleksowe rozwiązanie problemów społecznych tj. bezrobocie i zależność od pomocy społecznej to utworzenie KIS i prowadzona przez klub reintegracja społeczno-zawodowa mieszkańców. Jest ona powiązana z pozostałymi działaniami infrastrukturalnymi począwszy od etapu realizacji zadań w zakresie prac budowalnych, po konserwacje i opiekę nad zrewitalizowanymi obiektami i przestrzeniami.

Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają wspierać skuteczną realizację głównych zamierzeń programu ujętych w projektach głównych. Dane działania są wsparciem dla ich realizacji i dzięki temu przyczyniają się do osiągnięcia jak najlepszego efektu, którym jest kompleksowa rewitalizacja Podobszarów rewitalizacji Pyzdry – Centrum i Dłusk. Można wskazać, że przedsięwzięcie 1 dotyczące termomodernizacji budynków i zagospodarowania przestrzeni publicznych przysłuży się skuteczniejszej realizacji działań ujętych w projektach miękkich. Zadania w nich ujęte będą mogły być realizowane w odnowionych i przystosowanych do tego obiektach, a także przestrzeniach publicznych. Przedsięwzięcie nr 4 ma bezpośredni wpływ na aktywizację gospodarczą obszaru rewitalizacji i jest powiązane z działaniami miękkimi z projektów głównych nr 3 i 4. Potencjalni przedsiębiorcy będą mogli znaleźć tam miejsce na lokalizację swojej działalności, natomiast członkowie KIS będą mogli znaleźć nowe miejsca pracy. Utworzenie parku rozrywki w Pyzdrach w ramach przedsięwzięcia może się również przyczynić do efektywnej realizacji projektów miękkich 4 i 7. Celem danego działania jest utworzenie nowego miejsca spotkań i integracji mieszkańców. Natomiast realizacja przedsięwzięcia 6 może przyczynić się na efektywną realizację projektów społecznych dzięki adaptacji obiektu na rzecz aktywizacji społecznej i poprawie jego dostępności.

Przytoczone powyżej powiązania wskazują na zależność realizacji działań infrastrukturalnych i społecznych, w tym planowanych do dofinansowania z funduszu EFS i EFRR. Można zatem stwierdzić, że pomiędzy danymi projektami i przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii, co świadczy o kompleksowości planowanej interwencji. Opis pozostałych szczegółowych powiązań projektów znajduje się w kartach projektów w wierszu – **Prognozowane rezultaty**. Jeśli chodzi i pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne taki opis jest ujęty w wierszu – Charakterystyka przedsięwzięcia.

IX. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

W niniejszym rozdziale przedstawiono mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych. Opisano mechanizmy zapewniania komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami podmiotów i funduszy na obszarze rewitalizacji. Przedstawiono również syntetyczny opis działań zapewniających włączenie mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie miasta w proces rewitalizacji.

9.1. MECHANIZMY ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Zachowanie komplementarności projektów rewitalizacyjnych w różnych wymiarach jest koniecznym wymogiem dla wspierania projektów w ramach WRPO. Poszczególne wymiary zostały przedstawione w grafice poniżej.

Ryc. 47. Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020"

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 jest komplementarny pod względem przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Szczegółowy opis komplementarności LPR dla poszczególnych wymiarów został przedstawiony poniżej.

9.1.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna została zachowana dzięki skupieniu działań na obszarze rewitalizacji, czyli w miejscu największej koncentracji zbadanych problemów, a także obszaru istotnego dla rozwoju lokalnego Gminy Pyzdry. Zawarte w programie główne projekty i przedsięwzięcia są ze sobą powiązane i wzajemnie się dopełniają. Pomiędzy danymi działaniami zachodzi efekt synergii, który prowadzi do kompleksowej interwencji w obszarze kryzysowym. Działania nie wpływają tylko i wyłącznie na rozwiązanie problemów punktowo, a oddziałują kompleksowo na cały obszar rewitalizacji. Działania infrastrukturalne służą poprawie warunków i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zmodernizowana infrastruktura społeczna i techniczna w postaci Rynku i targowiska w Pyzdrach, nowej siedziby CKSiP, świetlicy wiejskiej i kompleksu boisk w Dłusku poprawia jakość życia nie tylko osób zagrożonych i wykluczonych społecznie, ale wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji Gminy Pyzdry. Dane inwestycje wpływają korzystnie na cały obszar rewitalizacji, ale także na pozostałe miejscowości. Rynek i targowisko w Pyzdrach stanowią centrum życia społecznego i gospodarczego całej Gminy, dlatego ważna jest aktywizacja i odpowiednie zagospodarowanie tych terenów na rzecz ożywienia społeczno-gospodarczego. Inwestycje w wymienione obszary przyniosą korzyści przede wszystkim dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale także dla osób korzystających z danych terenów (przedsiębiorcy, turyści).

Również jeśli chodzi o budynek dawnej remizy, który docelowo ma zostać zaadaptowany na nową siedzibę Centrum Kultury, Sportu i Promocji, to działanie wpłynie na poprawę jakości i dostępności świadczonych usług kulturalnych w Pyzdrach, jak i dla mieszkańców pozostałych miejscowości, ponieważ dana instytucja pełni usługi dla wszystkich mieszkańców Gminy. Natomiast świetlica wiejska w Dłusku jest ważnym miejscem spotkań i integracji lokalnej społeczności. Dzięki przeprowadzonej modernizacji stanie się również miejscem organizacji działań zawartych w projektach miękkich niniejszego programu ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Odpowiednio przystosowana infrastruktura społeczna jest konieczna do efektywnego wdrażania zaplanowanej interwencji społecznej na obszarze kryzysowym.

Projekty miękkie są ukierunkowane na przeciwdziałanie wykluczeniu i aktywnemu włączeniu społecznemu mieszkańców. Są również ściśle powiązane z projektami infrastrukturalnymi, które wspomagają pozytywne przemiany w sferze społecznej. Pomiędzy danymi działaniami zachodzi efekt synergii, dzięki wsparciu eliminacji zdiagnozowanych problemów społecznym poprzez rozwój infrastruktury służącej lokalnej społeczności.

Taki szeroki zasięg oddziaływania i koncentracja przestrzenna inwestycji pozwoli na kompleksowy zakres interwencji na całym obszarze rewitalizacji, bez przenoszenia problemów na inne obszary. Dana interwencja wpisuje się również w politykę rozwoju Gminy Pyzdry określoną w dokumentach strategicznych i planistycznych, będąc jej kontynuacją. Wdrożenie założeń programu rewitalizacji prowadzi również do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju Gminy Pyzdry dzięki wyjściu z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji.

9.1.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych również została zachowana. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 obejmuje wszystkie sfery rewitalizacji, które zostały poddane analizie. W sferze społecznej interwencja jest skierowana na eliminację wykazanych na obszarze rewitalizacji negatywnych zjawisk tj. bezrobocie, zależność od pomocy społecznej, niski poziom bezpieczeństwa publicznego, czy problem starzenia się społeczeństwa. Celem zaplanowanych projektów miękkich jest eliminacja zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, która ma doprowadzić do wyjścia z sytuacji kryzysowej podobszaru rewitalizacji Pyzdry – Centrum i Dłusk, a są to:

- zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, w tym z wykształceniem podstawowym na obszarze rewitalizacji, dzięki realizacji projektów miękkich dotyczących utworzenia KIS, animacji lokalnej, czy treningowi kompetencji społecznych. Projekty są ukierunkowane na przeciwdziałanie problemowi bezrobocia i wsparciu osób w podnoszeniu swoich kwalifikacji zawodowych, poszukiwaniu pracy, czy umożliwieniu powrotu na rynek pracy poprzez reintegrację w Klubie Integracji Społecznej,
- zmniejszenie liczby osób zależnych od pomocy społecznej dzięki przeprowadzeniu działań tj. animacja lokalna, trening kompetencji i umiejętności społecznych. Realizacja tych zadań prowadzi do wyjścia z trudnej sytuacji życiowej osób zagrożonych i wykluczonych społecznie. Wymienione działania ukierunkowane są na aktywne włączenie mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez nabycie odpowiednich umiejętności i kompetencji niezbędnych do poprawy ich sytuacji ekonomicznej i społecznej,
- poprawa bezpieczeństwa publicznego dzięki zmniejszeniu liczby wykroczeń w przestrzeni publicznej i przestępstw kryminalnych. Poprawa sytuacji będzie związana z działaniami zapobiegawczymi ukierunkowanymi na trening umiejętności i kompetencji społecznych. Działania będą skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu trudnej sytuacji ekonomicznej, czy też innych powodów, które doprowadziły ich do trudnej sytuacji życiowej. Są to często osoby marginalizowane społecznie, które korzystają z pomocy społecznej, czy osoby bezrobotne, które też są odpowiedzialne za dokonanie wykroczeń czy przestępstw.

Rewitalizacja jest działaniem kompleksowym obejmującym wszystkie sfery dotknięte kumulacją negatywnych zjawisk. Dlatego poszczególne projekty zostały ukierunkowane na eliminację problemów wykazanych w sferze technicznej i przestrzenno–funkcjonalnej. Zaplanowano projekty dotyczące kształtowania atrakcyjnych przestrzeni publicznych, termomodernizacji, przebudowy i adaptacji obiektów użyteczności publicznej. Dane działania są również uzupełnieniem projektów miękkich ukierunkowanych na poprawę sytuacji społecznej w obszarze rewitalizacji. Projekty wzajemnie się dopełniają i zachodzi pomiędzy nimi efekt synergii. Dane projekty oddziałują również na pozostałe sfery rewitalizacji co dowodzi o kompleksowości zaplanowanej interwencji:

- sfera środowiskowa: termomodernizacja budynków prowadzi do poprawy jakości środowiska, dzięki zmniejszeniu poziomu niskiej emisji i wykorzystaniu OZE,

- sfera przestrzenno-funkcjonalna: adaptacja zdegradowanego, niewykorzystanego budynku remizy i nadanie mu nowych funkcji społecznych prowadzi do stopniowego przywrócenia ładu przestrzennego w danym obszarze, natomiast stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej (Rynek i targowisko w Pyzdrach) sprzyja ożywieniu społeczno-gospodarczemu i aktywizacji lokalnej społeczności, dzięki utworzeniu miejsca spotkań i integracji lokalnej społeczności, a także miejsca do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
- sfera gospodarcza: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu podjęte przez szereg zaplanowanych działań miękkich jest ukierunkowane ułatwienie mieszkańcom podjęcie działalności gospodarczej (Inkubator Przedsiębiorczości i usługi doradcze), co prowadzi również do ograniczenia poziomu bezrobocia, nabycia kluczowych kompetencji przez mieszkańców i może się również przyczynić do zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych i liczby miejsc pracy.

Skuteczna komplementarność problemowa oznacza również konieczność powiązania działań ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 z założeniami wizji rozwoju gminy ujętej w dokumentach strategicznych gminy. Opis powiązań z danymi dokumentami został przedstawiony w rozdziale VI Opis powiązań z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

9.1.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna polega zachowaniu wypracowaniu systemu zarządzania i oceny programu rewitalizacji. W ramach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 utworzono system zarządzania i oceny efektywności wdrażanych działań. Stworzono karty oceny projektu/przedsięwzięcia, a także wybrano wskaźniki monitorujące przebieg procesu rewitalizacji. Wskazano również podmioty odpowiedzialne za zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie. Szczegółowy opis wszystkich powyższych założeń jest zawarty w rozdziale XI Opis struktury zarządzania realizacją programu rewitalizacji i XII System monitorowania i oceny programu rewitalizacji.

9.1.4. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność **źródeł finansowania** została zachowana we wszystkich projektach i przedsięwzięciach, co oznacza, że w kontekście polityki spójności 2014-2020 planowane działania opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Projekty zakładają różne źródła finansowania, w tym: środki własne podmiotów realizujących dane zadania. Wszystkie źródła finansowania wzajemnie się uzupełniają celem uzyskania korzystnych efektów rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne mogą zostać dofinansowane z różnych źródeł, także krajowych, które wskazano w projektach. Dokładne wskazanie źródeł finansowania i szacunkowa wielkość została przedstawiona w rozdziale X Finansowanie programu rewitalizacji i harmonogram realizacji działań.

9.1.5. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa została zachowana dzięki integracji działań o charakterze rewitalizacyjnym zrealizowanych bądź w trakcie realizacji na terenie Gminy Pyzdry. Dane działania są komplementarne z zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami ujętymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Pyzdry do roku 2023. Program jest także kontynuacją i uzupełnieniem wcześniejszych projektów o charakterze rewitalizacyjnym i nie powiela zrealizowanych wcześniej przedsięwzięć. Poniższa tabela przedstawia zrealizowane projekty o charakterze rewitalizacyjnym na terenie Gminy Pyzdry.

Tabela 26. Wykaz projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji dofinansowanych z funduszy unijnych

Tytuł projektu	Źródło dofinansowania
projekty zrealizowane	
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, przepompowniami, zasilaniem energetycznym i rurociągami tłocznymi dla m. Pyzdry, Etap III oraz Budowa sieci wodociągowej z przyłączami dla sołectwa Kruszyny gmina Pyzdry	PROW 2007-2013
Budowa kanalizacji deszczowej dla miasta Pyzdry w ulicach: Farnej, Kilińskiego, Krótkiej, Kościuszki i Niepodległości	PROW 2007-2013
Budowa sieci kanalizacji deszczowej w ulicach Zwierzyniec i Miłosławska	PROW 2007-2013
Budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 442 Września - Kalisz odc. Pyzdry – Borzykowo	PROW 2007-2013
Budowa placu zabaw w Dłusku, Wrąbczynku, Wrąbczynkowskich Holendrach, Kruszynach	PROW 2007-2013
Wymiana pokrycia dachu na budynku strażnicy OSP w Pyzdrach	PROW 2007-2013
Budowa boiska nadwarciańskiego w Pyzdrach - rekultywacja istniejącej murawy	PROW 2007-2013
XXXII Ogólnopolski Bieg Kazimierzowski	PROW 2007-2013
Budowa placu zabaw w Pyzdrach	PROW 2007-2013
Impresje Muzyczne Orkiestr Dętych	PROW 2007-2013
Organizacja imprez kulturalnych na terenie pyzdrskiej gminy	PROW 2007-2013
Specyficzna Noc i jej Moc	PROW 2007-2013
W Pyzdrach muzyka łagodzi obyczaje	PROW 2007-2013
Czytam – liczę – rozwijam się	POKL 2007-2013
Moja szansa	POKL 2007-2013
Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Górne Grądy	WRPO 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Projekty zrealizowane współfinansowane z funduszy europejskich o charakterze rewitalizacyjnym były zróżnicowane. Część projektów posiada charakter infrastrukturalny i dotyczy przede wszystkim inwestycji w infrastrukturę rekreacyjno-wypoczynkową i techniczną. Realizowano projekty skierowane na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności. Podjęte działania były skierowane na wieloaspektowy rozwój Gminy Pyzdry. Kompleksowość podejmowanej w ostatnich latach interwencji świadczy o ich rewitalizacyjnym charakterze. Projekty i przedsięwzięcia zawarte w niniejszym programie są uzupełnieniem, wsparciem lub rozszerzeniem wcześniej podjętych działań.

9.2. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 został opracowany dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Prowadzenie rewitalizacji jest jednym z zadań własnych gminy, dlatego realizując je gmina Pyzdry przystąpiła do opracowania LPR. Pierwszym krokiem było zdiagnozowanie negatywnych zjawisk występujących na terenie miasta, predysponujących dane obszary do działań rewitalizacyjnych.

W celu włączenia interesariuszy rewitalizacji przeprowadzono warsztaty i konsultacje społeczne na różnych etapach tworzenia programu rewitalizacji.

Pierwsze z cyklu spotkań odbyło się 15 lutego 2017 r. w sali narad Urzędu Miejskiego w Pyzdrach. Zadaniem przybyłych na spotkanie była m.in. próba określenia najbardziej zdegradowanych terenów Gminy, które można poddać rewitalizacji. Podczas części warsztatowej zebrane osoby pracowały w grupach. Ich zadaniem było wskazanie obszarów, gdzie kumulują się negatywne zjawiska sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Oprócz wskazania konkretnych problemów i możliwości ich rozwiązania, należało zaznaczyć obszary na mapie. Wyniki przeprowadzonych analiz pozwoliły wstępnie określić jakie obszary wymagają najpilniejszej interwencji wg mieszkańców Gminy Pyzdry, którzy najczęściej wskazywali centrum Pyzdr, jako miejsca koncentracji różnorodnych problemów.

Po opracowaniu projektu diagnozy przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące projektu „Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Pyzdry". Konsultacje odbyły się w dniach od 27 marca do 10 kwietnia 2017 r. Konsultacje przeprowadzono w formach:

1. Spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji połączonego z ankietyzacją, na którym zostały omówione propozycje wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Pyzdry, a także była możliwość wyrażenia uwag, opinii i propozycji oraz składanie ich do protokołu. Spotkanie odbyło się w dniu 6 kwietnia 2017 r. o godzinie 15:00 w sali narad Urzędu Miejskiego w Pyzdrach, ul. Taczanowskiego 1, 62-310 Pyzdry.
2. Zbierania uwag ustnych - uwagi można było składać w okresie od 27 marca 2017 r. do 10 kwietnia 2017 r. w Urzędzie Miejskim w Pyzdrach, ul. Taczanowskiego 1, 62-310 Pyzdry (pokój nr 10), w godzinach pracy Urzędu.
3. Zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularza zamieszczonego na stronie Gminy Pyzdry w Biuletynie Informacji Publicznej - uwagi można było składać w okresie od 27 marca 2017 r. do 10 kwietnia 2017 r.

Na spotkaniu zaprezentowane zostały wyniki opracowanej diagnozy i omówione zostały proponowane granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Spotkanie zorganizowane zostało dla mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych oraz pozostałych interesariuszy.

Podczas ożywionej dyskusji uczestnicy wnieśli wiele ciekawych spostrzeżeń i opinii. Wskazano miejsca w proponowanym obszarze rewitalizacji, które wymagają szczególnego wsparcia i ożywienia. W wypowiedziach podkreślano, że w procesie rewitalizacji bardzo

istotny jest aspekt społeczny. Ważne jest pobudzanie aktywności lokalnej społeczności, wzmacnianie poczucia ich więzi z gminą Pyzdry, miejscem zamieszkania.

W trakcie trwania konsultacji społecznych zwrócono się z prośbą o konsultację roboczą diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Pyzdry do Instytucji Zarządzającej Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2014-2020, która jest odpowiedzialna za weryfikację programów rewitalizacji oraz prowadzenie i aktualizację wykazu programów rewitalizacji województwa wielkopolskiego.

W wyniku rozpatrzenia zabranych opinii dokonano następujących zmian:

1. Zmieniono nazwę rozdziału VI pn. „charakterystyka podobszarów rewitalizacji" na „pogłębiona diagnoza podobszarów rewitalizacji". Nawiązano do problemów poszczególnych obszarów pod kątem przyszłej rewitalizacji. Na podstawie wizji terenowej, wywiadów, rozmów oraz ankiet zidentyfikowano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. W rozdziale tym dodano zdjęcia z terenu podobszarów rewitalizacji.
2. Ujednolicono opisy poszczególnych wskaźników w odniesieniu do średniej danego zjawiska na terenie gminy.
3. W prezentacji poszczególnych wskaźników wyjaśniono pojęcie „duże wartości". Odwołano się do wartości powyżej lub poniżej średniej dla całej gminy.
4. Wyjaśniono wpływ depopulacji ludności na zmiany przestrzenno – funkcjonalne oraz zaprezentowano konsekwencje owego zjawiska.

Ponadto po powtórnej analizie dokumentu wprowadzono następujące zmiany:

1. Do obszaru jednostki analitycznej Pyzdry - Centrum włączono kościół przy ul. Farnej, który na trwałe wpisany jest w krajobraz Pyzdr. Kościół p.w. Narodzenia NMP w Pyzdrach jest nierozerwalnym elementem historycznego centrum miasta, który wraz z kościołem p.w. Ścięcia Jana Chrzciciela stanowi wyraźną dominantę w przestrzeni miejskiej.
2. Zmieniono mapę przedstawiającą gminę Pyzdry na tle sieci komunikacyjnej.
3. Zmieniono mapę przedstawiającą schemat przebiegu ulic w mieście Pyzdry.
4. W załączniku nr 1 zmieniono typ diagramów.

W diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Pyzdry poprawiono błędy stylistyczne, literowe i merytoryczne.

W czasie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęło więcej uwag.

Kolejnym etapem prac było opracowanie projektu LPR, który następnie poddano pod konsultacje społeczne, potwierdzenia zasadności planowanych działań i wprowadzenia ewentualnych korekt co do założeń programu wynikających z potrzeb interesariuszy rewitalizacji.

Konsultacje przeprowadzone zostały w terminie od 16 do 24 maja 2017 r. Składanie uwag do Programu Rewitalizacji było możliwe w terminie od 16 do 24 maja 2017 r. Konsultacje zostały przeprowadzone w formie:

1. Spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, na którym został omówiony projekt „Lokalnego Program Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023", a także była możliwość wyrażenia uwag, opinii i propozycji oraz składania ich do

protokołu. Spotkanie odbyło się w dniu 23 maja 2017 r. o godz. 11:00 w sali narad Urzędu Miejskiego w Pyzdrach, ul. Taczanowskiego 1, 62-310 Pyzdry.

2. Zbierania uwag ustnych - uwagi można było składać w okresie od 16 do 24 maja 2017 r. w Urzędzie Miejskim w Pyzdrach, ul. Taczanowskiego 1, 62-310 Pyzdry.
3. Zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularza zamieszczonego na stronie Gminy Pyzdry oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi w formie pisemnej złożone za pomocą formularza konsultacyjnego.

Podczas spotkania otwartego w Pyzdrach w dniu 23 maja 2017 r. przedstawiciel formy Green Key i pracownicy Urzędu Miejskiego w Pyzdrach przedstawili i omówili podstawowe założenia projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023, w tym wizję, cele kierunki i główne projekty rewitalizacyjny i opis pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedstawiono także strukturę zarządzania programem, system monitorowania i oceny efektów realizacji programu oraz omówiono udział interesariuszy w trakcie trwania procesu rewitalizacji na wszystkich jej etapach.

W trakcie spotkania interesariusze przedstawili swoje sugestie i opinie możliwe co do założeń programu rewitalizacji. Interesariusze obecni na spotkaniu zgłosili możliwość ujęcia w Programie działania dotyczącego zagospodarowania obiektu przy ulicy Kaliskiej 25 i przeznaczenia go na cele społeczne. Obecnie znajduje się tam siedziba CKSiP jednak docelowo ma zostać przeniesiona do zmodernizowanego w tym celu budynku dawnej remizy strażackiej w Pyzdrach. Została zgłoszona jeszcze jedna uwaga, która dotyczyła dokładności i zawartości załącznika graficznego w programie. Zgłoszono propozycję naniesienia na mapie numerów działek ewidencyjnych i numerów adresowych budynków.

Sposób rozpatrzenia uwag i propozycji zgłoszonych podczas konsultacji społecznych:

- ujęto przedsięwzięcie nr 6 Adaptacja budynku przy ulicy Kaliskiej 25 na cele społeczne, które dotyczy przystosowania danego budynku na cele społeczne po przeniesieniu siedziby CKSiP,
- poprawiono załącznik graficzny zgodnie z przedstawioną propozycją,
- poprawiono błędy edycyjne, błędy stylistyczne i omyłki pisarskie.

W trakcie trwania konsultacji społecznych zwrócono się z prośbą o konsultację roboczą projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023" do Instytucji Zarządzającej Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2014-2020, która jest odpowiedzialna za weryfikację programów rewitalizacji oraz prowadzenie i aktualizację wykazu programów rewitalizacji województwa wielkopolskiego.

W wyniku rozpatrzenia otrzymanej opinii dokonano następujących zmian:

5. Rozszerzono opis powiązań z dokumentami strategicznymi i planistycznymi (rozdział VII) o opis Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 oraz Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego,
6. Rozszerzono opis wszystkich sfer ujętych w diagnozie o podstawowe charakterystykę (podrozdziały 2.3.1, 2.4.1, 2.5.1, 2.6.1, 2.7.1),
7. Skorygowano nazwy kierunków działań 2.2, 2.3, 3.1, 3.2,

8. Dodano charakterystykę powiązań projektów wskazując na ich zintegrowanie w podrozdziale 8.3
9. W rozdziale X podano informację o łącznych szacowanych kwotach wszystkich głównych projektów rewitalizacyjnych
10. Rozszerzono opis partycypacji społecznej o wyniki konsultacji społecznych w sprawie projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023.

Przeprowadzone konsultacje społeczne potwierdziły zasadność założeń przedstawionych w programie rewitalizacji i potrzebę realizacji konkretnych projektów i przedsięwzięć ujętych w niemniejszym programie rewitalizacji.

W procesie rewitalizacji, począwszy od etapu opracowania projektu programu dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji Gminy Pyzdry, uczestniczył ekspert zewnętrzny, który jest rzeczoznawcą Towarzystwa Urbanistów Polskich, a także aktywnie działa w Stowarzyszeniu Architektów Polskich. Ekspert jest również wykładowcą na Politechnice Poznańskiej. Zadaniem eksperta było wsparcie merytoryczne w zakresie wiedzy o Gminie i Mieście Pyzdry, szczególnie w zakresie zagospodarowania przestrzennego obszaru rewitalizacji w kontekście planowanej interwencji. Ekspert brał aktywny udział przy wyznaczaniu celów i kierunków działań, a także opiniował i uzgadniał projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023.

X. FINANSOWANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI I HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Niniejszy rozdział przedstawia harmonogram i szacunkowe ramy finansowe głównych projektów rewitalizacyjnych wraz ze wskazaniem wielkości potencjalnego dofinansowania z różnych źródeł. Termin realizacji danego projektu został podany w przybliżeniu i wielkość dofinansowania dotyczy całego okresu trwania projektu. Możliwe źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych zostały przedstawione w poniższych tabelach wraz ze wskazaniem szacowanej, maksymalnej wielkości dofinansowania.

Szacowana wartość wszystkich głównych projektów rewitalizacyjnych wynosi 7,04 mln złotych. Na większość projektów zakładana jest możliwość pozyskania dofinansowania na ich realizację ze środków WRPO 2014+, które przy maksymalnej wielkości dofinansowania w wysokości 85 % może wynieść 5,98 mln złotych. Natomiast środki własne podmiotów realizujących dane projekty, czyli Gminy Pyzdry i pozostałych podmiotów ujętych w danych działaniach stanowią ich wkład własny, którego minimalna wartość przy dofinansowaniu z WRPO 2014+ powinna wynieść minimum 15 %. Dla założonych w programie projektów głównych daje to kwotę rzędu 1,05 mln złotych. Niektóre z wymienionych projektów mogą również uzyskać dofinansowanie z PROW. W tym przypadku maksymalna kwota dofinansowania może wynieść 63,63 % wartości całego projektu. Wkład własny podmiotów realizujących dane działania powinien wynieść minimalnie 36,36 % wartości całkowitej projektu.

Tabela 27. Projekty główne – szacunkowe ramy finansowe

Termin realizacji projektu	Projekt	Podmiot/y realizujący	Szacowana wartość projektu (zł)	Źródło finansowania
2017-2019	1. Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni i obiektów podobszaru Pyzdry -Centrum na rzecz ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji	Gmina Pyzdry, Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach, podmioty prywatne	6 000 000	– WRPO (do 85 %)/PROW (do 63,63 %), – środki Gminy Pyzdry.
2018	2. Adaptacja domu podcieniowego na cele edukacyjno-muzealne – etap II	Gmina Pyzdry	60 000	– WRPO (do 85 %)/budżet państwa, – środki Gminy Pyzdry.
2018-2020	3. Mój pierwszy biznes – wsparcie dla początkujących przedsiębiorców	Gmina Pyzdry	30 000	– WRPO (do 85 %), – środki Gminy Pyzdry.
2018-2020	4. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji – utworzenie Klubu Integracji Społecznej	Gmina Pyzdry, MGOPS	500 000	– WRPO (do 85 %), – środki Gminy Pyzdry.
2019-2020	5. Modernizacja świetlicy wiejskiej w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności	Gmina Pyzdry	150 000	– WRPO (do 85 %)/PROW (do 63,63 %), – środki Gminy Pyzdry.
2019-2021	6. Modernizacja kompleksu boisk w Dłusku na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności	Gmina Pyzdry	150 000	– WRPO (do 85 %)/PROW (do 63,63 %), – środki Gminy Pyzdry.
2017-2021	7. Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu	Gmina Pyzdry, MGOPS, organizacje pozarządowe	100 000	– WRPO (do 85 %), – środki Gminy Pyzdry.
2018-2021	8. Trening kompetencji i umiejętności społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	Gmina Pyzdry, MGOPS, organizacje pozarządowe	50 000	– WRPO (do 85 %), – środki Gminy Pyzdry.

Źródło: opracowanie własne

XI. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 wymaga odpowiedniego systemu wdrażania i zarządzania, ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i aktywna partycypacja wszystkich interesariuszy rewitalizacji. LPR jest ważnym narzędziem do uzyskania zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Pyzdry. Jednak, żeby jego realizacja przyniosła oczekiwane efekty potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring ich realizacji. Właściwa realizacja LPR wymaga współpracy wielu instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, inwestorów oraz mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry odpowiedzialny będzie Zespół ds. rewitalizacji, który został powołany przez Burmistrza Pyzdr na drodze Zarządzenia Nr 21/2016 z dnia 15 grudnia 2016 r.

Zespół będzie odpowiedzialny za:

- koordynację wdrażania LPR,
- aktualizacje założeń Programu (zmiany granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, weryfikacji efektywności prowadzonych przedsięwzięć),
- aktualizacje danych dotyczących sytuacji kryzysowej w gminie,
- monitoring i ocenę wdrażania założeń LPR za pomocą sprawozdania oraz formularza efektów monitorowania programów rewitalizacji (według wytycznych określonych w dokumencie „Zasad programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+”,
- współpracę i zaangażowanie pozostałych interesariuszy, a przede wszystkim mieszkańców w proces rewitalizacji w obszarze rewitalizacji Gminy Pyzdry,
- opracowywanie raportów z realizacji LPR i przedstawienie ich opinii publicznej,
- promocję projektów rewitalizacyjnych (działania marketingowe mające na celu pozyskanie inwestorów, włączenie w proces rewitalizacji społeczności lokalnej).

Zespół funkcjonuje w strukturze Urzędu Miejskiego. Za obsługę administracyjną Zespołu jest odpowiedzialny Referat Organizacyjno-Komunalny. W skład Zespołu wchodzą pracownicy Urzędu Miejskiego w Pyzdrach, przedstawiciele władz oraz jednostek organizacyjnych.

Zespół będzie realizował zadania związane z wdrażaniem, monitoringiem i oceną Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych, dlatego nie określa się kosztów zarządzania LPR.

Zespół będzie również odpowiedzialny za aktywną partycypację społeczną w sprawach dotyczących aktualizacji programu, czy promowania poszczególnych projektów. Celem dialogu społecznego jest poznanie aktualnych potrzeb lokalnej społeczności, aby możliwie w najbardziej efektywny sposób realizować LPR. Formami dialogu społecznego będą organizowane przez Zespół: spotkania otwarte, debaty z udziałem interesariuszy rewitalizacji, a przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W trakcie realizacji LPR będzie możliwość zgłaszania uwag co do realizacji założeń programu, a także zgłaszania własnych projektów i pomysłów na rewitalizację. Dokument ma

charakter otwarty i interesariusze rewitalizacji będą mogli zgłaszać swoje projekty, czy pomysły dotyczące zmian możliwych do ujęcia w dokumencie bezpośrednio u członków Zespołu ds. rewitalizacji. Uwagi będą mogły być zgłaszane również do:

- pracowników Urzędu Miejskiego w Pyzdrach bezpośrednio zaangażowanych w proces rewitalizacji,
- pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – zgłaszanie potrzeb i propozycji, w szczególności przez osoby będące podopiecznymi MGOPS,
- za pośrednictwem Radnych Miejskich, którzy są bezpośrednimi przedstawicielami mieszkańców.

Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter otwarty i interesariusze rewitalizacji będą mogli aktywnie uczestniczyć w trakcie wdrażania, monitoringu i oceny procesu rewitalizacji. W każdej chwili będą oni mogli zgłosić swoje uwagi, pomysły, a także projekty, które wpisują się w proces rewitalizacji Gminy Pyzdry.

XII. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU REWITALIZACJI

Odpowiedni system monitorowania i oceny LPR to niezbędne narzędzie kontroli efektywności realizacji programu. Cele rewitalizacji, stopień ich realizacji oraz skuteczność wdrażanych projektów i przedsięwzięć musi być weryfikowana przez odpowiedni podmiot. Jednostką odpowiedzialną za monitoring i ocenę LPR będzie wspomniany wcześniej Zespół ds. rewitalizacji.

Zespół będzie odpowiedzialny za systematyczną ocenę stopnia realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wprowadzenie ewentualnych zmian w programie oraz kontrolowanie dyspozycji środków finansowych. Zespół będzie zobowiązany do składania raportów z wdrażania LPR Burmistrzowi Pyzdr, a także sporządzania prognozy realizacji programu w następnych latach wraz z propozycją ewentualnych zmian do wprowadzenia - raz na 2 lata począwszy od roku 2018. Raport powinien zawierać karty oceny poszczególnych projektów i opis porównania rzeczywistego procesu wdrażania poszczególnych projektów z założonym dla nich w LPR harmonogramie.

Raport powinien zawierać informacje dotyczące:

- przebiegu procesu wdrażania działań rewitalizacyjnych poprzez poszczególne projekty główne, opisane za pomocą wybranych wskaźników produktu i rezultatu przypisanych do konkretnych projektów ujętych w karcie oceny realizacji danego projektu. Karty zostaną sporządzone przez podmiot/y realizujące dany projekt i przekazane Zespołowi,
- przebiegu wdrażania sposób monitorowania i oceny pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie określony za pomocą odpowiednich wartości wskaźników produktu i rezultatu w trakcie składania wniosku o dofinansowanie z danego wybranego źródła. Na etapie tworzenia dokumentu LPR nie wskazano konkretnych wskaźników i ich wartości. Przedsięwzięcia również będą monitorowane za pomocą karty oceny projektu.

- sposobu zmierzenia efektów prowadzonych działań rewitalizacyjnych opartych o monitorowanie wybranych wskaźników rozwoju na etapie sporządzenia diagnozy, Wskaźniki monitorowania procesu i planowane wartości do osiągnięcia w 2023 r. zostały przedstawione w dalszej części rozdziału w formie tabelarycznej.

Prognoza realizacji programu będąca integralną częścią raportu powinna natomiast zawierać:

- przewidywane zagrożenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- wskazanie potrzebnych zmian lub kontynuacji podstawowych założeń LPR.

Obligatoryjnym elementem systemu monitorowania rewitalizacji w programach rewitalizacji wpisanych do wykazu programów rewitalizacji województwa wielkopolskiego jest „Formularz efektów monitorowania programów rewitalizacji", który stanowi załącznik nr 4 „Zasad programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+". Niniejszy formularz obejmuje wyniki monitorowania 4 płaszczyzn:

a) monitorowania podstawowych parametrów LPR na etapie przyjęcia programu oraz późniejszych jego aktualizacji (częstotliwość oceny: na etapie przyjęcia programu lub aktualizacji),
b) monitorowania stopnia realizacji celów określonych w LPR (częstotliwość oceny: co dwa lata począwszy od 2018 r.),
c) monitorowania skutków realizacji LPR, poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji (częstotliwość oceny: co dwa lata począwszy od 2018 r.),
d) bieżącego monitorowania poziomu wdrażania LPR (częstotliwość oceny: co pół roku).

Raport wraz z Formularzem powinien być każdorazowo dostarczony do Departamentu Polityki Regionalnej UMWW do 15 stycznia i 15 lipca każdego roku w okresie od 2017-2024 r. z uwzględnieniem aktualności danych według stanu na koniec poprzedniego miesiąca w stosunku do momentu składania dokumentu.

Tabela 28. Karta oceny projektu/przedsięwzięcia

Nazwa projektu/przedsięwzięcia			
Podmiot/y realizujące			
Planowany termin realizacji		**Rzeczywisty termin realizacji**	
Wskaźniki			
Wskaźniki produktu	**Wartość założona**	**Wartość osiągnięta**	
Wskaźniki rezultatu	**Wartość założona**	**Wartość osiągnięta**	
Opis realizacji projektu i informacje dodatkowe			
Sporządził		Data	
Zatwierdził		Data	

Źródło: opracowanie własne.

Następna tabela przedstawia wskaźniki monitorowania efektów realizacji programu rewitalizacji, które umożliwią ocenę jego skuteczności. Każdy podobszar zostanie poddany analizie za pomocą wskaźnika użytego do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Pyzdry w sferze społecznej, który najlepiej obrazuje proces wyjścia z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji. Przedstawiony został stan docelowy danych wskaźników planowy do osiągnięcia w 2023 r., czyli na koniec obowiązywania LPR.

Tabela 29. Wskaźniki monitorowania efektów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023

Nazwa wskaźnika	Dłusk	Pyzdry - Centrum	Wartość docelowa w 2023 r.
	Wartość bazowa		
Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	10,08	5,75	Spadek o 10 %
Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej	38,46	30,19	Spadek o 15 %
Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	3,83	3,65	Spadek o 5 %
Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	1,91	2,44	Spadek o 5 %
Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	3,83	2,57	Spadek o 10 %
Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	3,35	5,75	Spadek o 15 %
Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej	14,35	11,50	Spadek o 10 %

Źródło: opracowanie własne

XIII. PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 48 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353 ze zm.) organ opracowujący projekt dokumentu, może po uzgodnieniu z właściwymi organami odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, a projekt dokumentu dotyczy obszaru jednej gminy. W związku z powyższym autorzy niniejszego opracowania, z upoważnienia Burmistrza Pyzdr wystąpili z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu o wyrażenie zgody na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu uzgodnili możliwość odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania projektu na środowisko. Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu wydał pozytywne uzgodnienie opinią nr DN-NS.9012.618.2017 z dnia 22 maja 2017 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu uzgodnieniem nr WOO-III.410.307.2017.AM.1 z dnia 26 maja 2017 r. także pozytywnie odniósł się do możliwości odstąpienia od strategicznej oceny.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności oraz powierzchnia gminy Pyzdry w podziale na jednostki analityczne 30
Tabela 2. Przynależność ulic oraz miejscowości do jednostek analitycznych na terenie gminy Pyzdry 31
Tabela 3. Liczba ludności gminy Pyzdry wg płci oraz wskaźnik maskulinizacji w latach 2004 - 2015 34
Tabela 4. Saldo migracji oraz przyrost naturalny na 1000 os. w gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015 35
Tabela 5. Przyrost rzeczywisty na 1 000 os. w gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015 35
Tabela 6. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015 38
Tabela 7. Udział (%)osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 41
Tabela 8. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 44
Tabela 9. Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 46
Tabela 10. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 48
Tabela 11. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 50
Tabela 12. Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 52
Tabela 13. Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 54
Tabela 14. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 56
Tabela 15. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016 59
Tabela 16. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 64
Tabela 17. Struktura użytkowania gruntów gminy Pyzdry 66
Tabela 18. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej 73
Tabela 19. Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej w 2016 r. 79
Tabela 20. Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 81

Tabela 21. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – sfera społeczna 84
Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno– funkcjonalna i techniczna 86
Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Pyzdry – liczba negatywnych wskaźników społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych 89
Tabela 24. Zestawienie celów strategicznych i odpowiadających im kierunków działań 113
Tabela 25. Powiązania pomiędzy projektami głównymi 137
Tabela 26. Wykaz projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji dofinansowanych z funduszy unijnych 143
Tabela 27. Projekty główne – szacunkowe ramy finansowe 148
Tabela 28. Karta oceny projektu/przedsięwzięcia 152
Tabela 29. Wskaźniki monitorowania efektów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023 153

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Cechy programów rewitalizacji 10
Ryc. 2. Przebieg obrębów ewidencyjnych na tle gminy Pyzdry 15
Ryc. 3. Podział części wiejskiej Gminy Pyzdry na jednostki analityczne 17
Ryc. 4. Koncentracja (% udział) występowania terenów rolniczych na obszarze miasta Pyzdry 18
Ryc. 5. Koncentracja (% udział) występowania terenów zabudowy na obszarze miasta Pyzdry 19
Ryc. 6. Koncentracja (% udział) występowania terenów komunikacyjnych i nieużytków na obszarze miasta Pyzdry 19
Ryc. 7. Koncentracja (% udział) występowania terenów przemysłowych na obszarze miasta Pyzdry 20
Ryc. 8. Zestawienie poszczególnych form użytkowania terenu w mieście dla każdego pola podstawowego w postaci wykresu kołowego 21
Ryc. 9. Zestawienie struktury wieku budynków w mieście dla każdego pola podstawowego w postaci wykresu kołowego (puste pola oznaczają brak zabudowy) 22
Ryc. 10. Zestawienie liczby obiektów zabytkowych w mieście dla każdego pola podstawowego (liczba w środku oznacza liczbę zidentyfikowanych obiektów zabytkowych) 23
Ryc. 11. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą nr XV/141/2016 Rady Miejskiej w Pyzdrach 24
Ryc. 12. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą Nr XVII/164/16 Rady Miejskiej w Pyzdrach Źródło: http://portal.gison.pl/pyzdry 25
Ryc. 13. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą nr XXIV/195/2013 Rady Miejskiej w Pyzdrach 25
Ryc. 14. Schemat przebiegu ulic w mieście Pyzdry 26
Ryc. 15. Podział Pyzdr na jednostki analityczne 27

Ryc. 16. Liczba ludności gminy Pyzdry w latach 2004 - 2015 33
Ryc. 17. Piramida wieku mieszkańców gminy Pyzdry w roku 2015 33
Ryc. 18. Struktura wykształcenia mieszkańców gminy Pyzdry (w wieku 13 lat i więcej) 34
Ryc. 19. Przyrost rzeczywisty na 1000 os. w gminie Pyzdry w latach 2004 – 2014 36
Ryc. 20. Typogram Webba dla gminy Pyzdry, powiatu wrzesińskiego, województwa wielkopolskiego oraz Polski w roku 2014 37
Ryc. 21. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pyzdry w 2015 r. 39
Ryc. 22. Wskaźniki obciążenia demograficznego w 2015 r. 39
Ryc. 23. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 42
Ryc. 24. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004 - 2015 43
Ryc. 25. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 45
Ryc. 26. Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 47
Ryc. 27. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 49
Ryc. 28. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 51
Ryc. 29. Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 53
Ryc. 30. Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 55
Ryc. 31. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 57
Ryc. 32. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Pyzdry oraz w mieście Pyzdry w latach 2004 – 2015 58
Ryc. 33. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016 60
Ryc. 34. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012 – 2016 w danych jednostkach analitycznych 61
Ryc. 35. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 65
Ryc. 36. Gmina Pyzdry na tle sieci komunikacyjnej 68
Ryc. 37. Obszary górnicze i granice złóż na terenie gminy Pyzdry 69
Ryc. 38. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej 74
Ryc. 39. Zmiany liczby ludności w jednostkach analitycznych (wiejskich) na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016 74
Ryc. 40. Zmiany liczby ludności w jednostkach analitycznych (miejskich) na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016 75
Ryc. 41. Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej w 2016 r. 80
Ryc. 42. Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 82
Ryc. 43. Podobszary zdegradowane na terenie gminy Pyzdry 93
Ryc. 44. Podobszary rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry 95
Ryc. 45. Podobszar rewitalizacji Pyzdry - Centrum 105
Ryc. 46. Podobszar rewitalizacji Dłusk 110

Ryc. 47. Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych.....139

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wybrane akty prawne (stan prawny na maj 2017 r.)

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2017 r. poz. 1023),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2016 r., poz. 778 ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2016 r., poz. 1828),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. 2016 r., poz. 1610),
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. 2016 r. poz. 1629, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2016 r., poz. 1870, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519)

Literatura i wybrane dokumenty programowe

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowani Kraju 2030,
- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia,
- Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie,
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020,
- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020,
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego,
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2014+,
- Zasady programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pyzdry,
- Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Pyzdry na lata 2015-2020,

Dostępne strony internetowe

- www.stat.gov.pl,
- www.geoportal.gov.pl,

- www.funduszeeuropejskie.gov.pl,
- www.mojregion.eu,
- www.deminimis.gov.pl.

ZAŁĄCZNIKI

1. Załącznik graficzny do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Pyzdry do roku 2023